

Forsøg med integrationspålæg

Slutevaluering

2018

Forsøg med integrationspålæg

Slutevaluering

Den 14. juni 2018

Forskningsleder
Jacob Nielsen Arendt
6116 3373
jar@rff.dk

Seniorforsker
Christophe Kolodziejczyk
3158 7982
ckol@VIVE.dk

VIVE
Købmagergade 22
1150 København K
www.VIVE.dk

Manager
Anne Gunst
6124 1524
ang@marselisborg.org

Chefkonsulent
Dorthe Johansen
2964 4023
djo@marselisborg.org
Marselisborg
Nørre Allé 70F,
2.
8000 Aarhus C
www.marselisborg.org

Eftertryk med tydelig

Indholdsfortegnelse

1	Sammenfatning	4
1.1	Målgruppe, implementering og resultater	5
1.2	Effekter af forsøg med integrationspålæg	7
1.3	Hypoteser om drivkræfter i en indsatsmodel med Integrationspålæg	8
2	Indledning	13
2.1	Baggrund og formål med evalueringen	13
2.2	Om forsøget Integrationspålæg	14
2.3	Læsevejledning og hovedtemaer	16
3	Datagrundlag og metode	19
3.1	Evalueringsdesign	19
3.2	Datagrundlag	21
4	Målgruppeanalyse	25
5	Implementering af forsøget – fidelitet	28
5.1	Deltagermål knap indfriet	28
5.2	Indsatsmodellen implementeret, men udfordret af målgruppeprofil	30
6	Resultater og effekt	41
6.1	Deltagernes resultater: Overgang til ordinær beskæftigelse, uddannelse og anden forsørgelse	41
6.2	Design af effektmåling	44
6.3	Beskrivelse af kontrolgruppen	46
6.4	"Rå" resultater før og efter indsats	47
6.5	Effekter af forsøget	50
6.6	Effekternes variation med implementeringsresultater	54
7	Hypoteser om drivkræfter i en indsatsmodel med Integrationspålæg	59
7.1	Målgruppeoverblik	59
7.2	Organisering	62
7.3	Samtaleforløb	67
7.4	Virksomhedsindsatsen	71
7.5	Jobstøttementor	78
7.6	Parallel støtte	82
8	Bilag: detaljerede estimationsresultater	89

1 Sammenfatning

Forsøg med nye jobrettede forløb

Som led i aftale om kontanthjælpsreformen igangsatte Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering i efteråret 2014 et forsøg med integrationspålæg med hensigten at afprøve nye jobrettede forløb for aktivitetsparate tredjelandsstatsborgere over 30 år.

Forsøget er implementeret i perioden 1.2.2015-30.9.2016 i 12 projekter, herunder et samarbejdsprojekt mellem 9 kommuner. De 20 deltagende kommuner er ud over Bornholm alle jyske og sjællandske kommuner, som er koncentreret omkring større kommuner i tættere befolkede områder. Resultaterne er derfor ikke nødvendigvis nationalt repræsentative.

Formål med evalueringen

Formålet med evalueringen har været at frembringe viden om kerneelementer i indsatsen om integrationspålæg og dermed inspirere til efterfølgende videreudvikling af indsatsen.

Det har været opdraget, at evalueringen skal inddrage samarbejdspartneres og brugeres konkrete erfaringer med indsatsen samt beskrive, hvordan de enkelte projektkommuner har implementeret forsøgsmodellen. Det har også været opdraget at beskrive målgruppen og dens resultater. Desuden skal evalueringen give svar på, hvorvidt forsøgsindsatsen bevirker, at flere *aktivitetsparate tredjelandsstatsborgere over 30 år* kommer i selvforsørgelse, eller om der er progression mod job som følge af forsøget. I den sammenhæng skal evalueringen også komme med forklaringer på, hvad der har ført til de givne resultater og effekter.

Dette kapitel indeholder et resumé samt opsummering af hovederfaringerne og resultaterne fra projektet og perspektiver for det videre arbejde med forsøgsmodellen. Erfaringer og resultater er baseret på både kvalitative og kvantitative data. De kvantitative resultater baseres på oplysninger om deltagernes arbejdsmarkedstilknytning mv. i op til 16 måneder efter start i forsøget.

Forsøgets elementer og mål

Forsøgets elementer

Integrationspålægget bygger på en indsats, der skal sikre, at den ledige hurtigst muligt kommer ud på det ordinære arbejdsmarked i ordinært job. Indsatsen består af tre elementer:

- Intensivt jobrettet samtaleforløb
- Tidlig og kontinuerlig tilknytning til det ordinære arbejdsmarked
- Parallel støtte og udvikling.

Forsøgets indhold bygger på tidligere erfaringer, der viser, at en virksomhedsrettet indsats har beskæftigelseseffekter for mange målgrupper, herunder for udenlandske borgere. Forsøget afprøver en hypotese om, at beskæftigelsesindsatsen skal have et klart jobrettet fokus, og at en eventuel supplerende indsats, som den

ledige måtte have brug for – fx danskundervisning, faglig opkvalificering eller indsatser fra social- og sundhedsområdet – ikke bliver en hindrende faktor for et job, men tværtimod iværksættes parallelt med og understøtter borgerens indtræden på arbejdsmarkedet.

Denne tanke er afprøvet for en målgruppe, der både er langt fra arbejdsmarkedet og kan have andre udfordringer i form af kulturelle og sproglige barrierer.

Forsøgets målgruppe

Målgruppen er *aktivitetsparate tredjelandstatsborgere over 30 år, som har overstået den treårige introduktionsperiode. Det er yderligere et krav for deltagelse i projektet, at personen har opbrugt sin danskuddannelsesret.*

Se de 20 deltagende kommuner i afsnit 2.2.3.

1.1 Målgruppe, implementering og resultater

Målgruppen

Der tegner sig følgende billede af, at deltagergruppen:

Deltagere gennemsnitligt langt fra arbejdsmarkedet

- **Gennemsnitligt er langt fra arbejdsmarkedet.** Deltagerne ses gennemsnitligt, over de seneste 5 år, at have været på offentlig forsørgelse i 4,7 år, og kun 18 % har haft 1 uges beskæftigelse eller mere.
- **I et betydeligt omfang har deltaget i virksomhedsrettet aktivisering i tiden op til projektstart.** 60 % af deltagerne har været i virksomhedspraktik 6 måneder før start.
- **I høj grad er flygtninge med flere års ophold i Danmark.** Således har halvdelen boet i Danmark i 14 år eller mere.
- **Er en meget forskelligartet gruppe.** Der er fx 28 nationaliteter repræsenteret blandt deltagerne. Der er også store forskelle i gruppens arbejdsmarkedserfaringer, fx en højere andel af østeuropæere og mænd, der tidligere har været i beskæftigelse.

Implementering af forsøgets elementer

Forsøgsmodellen er implementeret i alle kommuner i den forstand, at projekterne arbejder med de elementer, der indgår forsøgsmodellen.

Visitationsmål næsten indfriet

Forsøget har samlet opnået en deltagergruppe på 1.336 deltagere. Det oprindelige samlede måltal for forsøget var 1.415 deltagere, hvilket svarer til en målopfyldelse på 94 %.

Intensivt jobrettet samtaleforløb implementeret ved to modeller

Det intensive jobrettede samtaleforløb er overordnet tilrettelagt som to forskellige modeller:

- Otte projekter arbejder hovedsageligt efter en model med et hyppigere kontaktforløb i form af individuelle jobrettede samtaler mellem borger og rådgiver/konsulent.

- Fire projekter arbejder hovedsageligt med en model, hvor individuelle jobrettede samtaler mellem borger og myndighedssagsbehandler suppleres af et gruppebaseret undervisningsforløb med et ugentlig fremmøde i seks til otte uger.

Øget samtaleaktivitet med jobrettet fokus

Samtaleomfanget er ikke opgjort i evalueringen, da det er underrapporteret i kommunernes registrering. Men projektteams fortæller gennemgående, at der er arbejdet med en samtalekadence, der ligger over minimumsindsatsen og med et jobrettet fokus.

Øget deltagelse i virksomhedsforløb, men udfordringer med indfrielse af målkraevne i forsøget

Selvom det lykkes at øge deltagelsen i virksomhedsforløb (se nedenfor om effekt) for deltagerne i forsøget, ses en række udfordringer med at indfri målkraevne i forsøget for en delmængde af borgerne i forsøget. Det gælder bl.a.

- At komme tidligt i virksomhedspraktik, løntilskud eller job – givet ved et procesmål om opstart inden for 6 uger fra start i projektet.
- At holde borgeren kontinuerligt i virksomhedsforløb – givet ved et procesmål på maks. 12 ugers pause på et år.

Knap en tredjedel er i praktik inden for seks uger

En hurtig påbegyndelse i virksomhedspraktik inden for 6 uger lykkes for 29 % af deltagerne. Tre ud af fire kommer i praktik i forsøgsperioden, og første praktik påbegyndes i gennemsnit efter 14 uger i forsøget. På baggrund af evalueringssamtaler og processtøtte tyder det på, at udfordringerne med hurtig etablering af praktikker er betinget af:

- Organisering af virksomhedssamarbejder og strategi for første praktik
- Forhold ved målgruppen
- Strukturelle forhold – fx fremhæves rimelighedskravet.

Få fastholdes i et kontinuert virksomhedsforløb

Det lykkes kun projekterne at opnå kontinuerlige praktikforløb for 10 % af deltagerne, dvs. hvor de i den 1-årige forsøgsperiode maksimalt har 12 uger uden praktik.

Jobstøttementor givet ved tre typer mentorfunktioner

Brugen af mentor og andre indsatser end de virksomhedsrettede er, ligesom samtaleforløbene, vurderet på baggrund af interview og processtøtte. Elementet med at give deltagerne en ekstra støtte ved en jobstøttementor er ifølge projektteamsene udmøntet ved primært tre forskellige mentorfunktioner: mentor light (givet ved den håndholdte indsats fra projektmedarbejdere), virksomhedsmentor og social mentor (udbydes nedenfor).

Danskuddannelse og faglig opkvalificering parallelt med virksomhedsforløb

Danskuddannelse og faglig opkvalificering er implementeret for en del af målgruppen i flere af projekterne tilrettelagt som en to til tre model med to dage på virksomheden og tre dage i undervisning. Projektteamsene tilkendegiver i interview, at der er et stort behov for danskuddannelse i målgruppen som primært er besvaret ved to tilbud; FVU dansk (for mange via FVU start), eller undervisning i branchespecifik dansk (se mere nedenfor).

Helbredsafklarende forløb parallelt med virksomhedspraktik

Helbredsafklarende forløb og behandling er ifølge projekterne delvist afviklet parallelt med virksomhedsforløb for deltagergruppen. Erfaringen på tværs af projekterne er, at det i en række sager dog er vanskeligere at definere de rette skænehensyn eller finde virksomheder, der stiller sig til rådighed for et samarbejde om denne meget svage del af målgruppen.

Op til en fjerdedel forlader kontanthjælp

Resultater

Efter et halvt år i forsøget er næsten ni ud af ti stadig på kontanthjælp. Efter forsøgets afslutning er den andel dog faldet til 75 %. Det dækker både over overgang til andre ydelser, job, uddannelse og selvforsørgelse uden job.

... men kun få overgår til beskæftigelse og uddannelse

Det er kun en lille andel af deltagerne i forsøget, der kommer i beskæftigelse: 4 % opnår ordinær ansættelse uden andre ydelser, mens 10 % opnår ordinær beskæftigelse eventuelt samtidig med, at de modtager indkomsterstøttende ydelser. 2 % har deltaget i ordinær uddannelse (og modtager SU eller SVU) i minimum en uge. Disse resultater kan ikke tolkes som effekter. På trods af den begrænsede overgang til beskæftigelse kan indsatsen have en positiv effekt givet gruppens lave udgangspunkt.

Grundlag for effektmåling er en kontrolgruppe

1.2 Effekter af Forsøg med integrationspålæg

Effektmålingerne foretages ved at sammenligne resultaterne for deltagerne i forhold til resultaterne for en sammenlignelig kontrolgruppe. Ved at sammenligne resultaterne med en kontrolgruppe tager vi højde for, at en del af beskæftigelsesresultaterne ville finde sted, uden at forsøget med integrationspålæg var gennemført.

Forsøget har øget deltagelse i praktik

Effekter

På trods af den manglende målopfyldelse i implementering af Forsøg med integrationspålæg er deltagelsen i virksomhedspraktik øget som følge af forsøget. I forhold til en sammenlignelig målgruppe har deltagere i forsøget i gennemsnit øget deltagelsen i virksomhedspraktik med 1,6-8 uger over forsøgsperioden.

Forsøget har mindsket tid på kontanthjælp og øget beskæftigelsen

Forsøget med integrationspålæg har reduceret tiden på kontanthjælp med 6 til 8 uger og øget uger i beskæftigelse med 1-2 uger, når uger med få timers ordinær beskæftigelse og samtidig supplerende ydelser medregnes.

Gradvis øget overgang til beskæftigelse

Beskæftigelseseffekten øges gradvist under forsøget. Der er tegn på, at effekten øges mere, når forsøget afsluttes, og selvom effekten fortsætter med at stige efter forsøget, flader den ud.

Men beskæftigelseseffekten er dog lille

Målt på beskæftigelsesgrad svarer effekten til en gennemsnitlig ordinær merbeskæftigelse på 15 timer for alle deltagerne, samlet set over 16 måneder efter start i forsøget, eller alternativt, at 1 ud af 100 deltagere opnår 2,5 måneds ekstra fuld-tidsbeskæftigelse.

Implementeringens betydning for effekt

Implementeringens betydning for effekterne af forsøget er målt på tre måder. Det er undersøgt, hvorvidt effekterne varierer med:

- Organiseringen af samtaleforløbene
- Andelen, der kommer i praktik
- Varigheden af praktikforløbene.

Effekter varierer med organisering af samtaleforløb

De otte projekter, der har organiseret samtaleforløbene som individuelle samtaleforløb, opnår større effekter end de fire projekter, der har anvendt gruppebase-rede undervisningsforløb som en del af samtaleforløbene. Resultatet er først og fremmest hypotesegenererende, fordi det ikke er to systematisk og ensartede, implementerede modeller.

... og er større i projekter med færre deltagere i længere praktikforløb

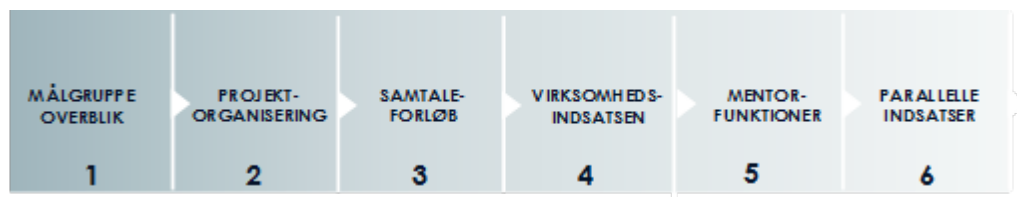
Der er også relativt store forskelle i effekterne i projekter, der opnår at få forskellige andele af deltagerne i praktik. De projekter, der kun opnår at få en mindre andel i praktik, opnår i gennemsnit bedre resultater. Det gælder i særlig grad de projekter, der får få i praktik, men hvor de forbliver i længerevarende praktikforløb. Det kan ikke udelukkes, at denne forskel til dels skyldes selektion af deltagere.

1.3 Hypoteser om drivkræfter i en indsatsmodel med Integrationspålæg

Hypotese om værdikæde på seks kerneelementer i indsatsmodellen

En indsatsmodel med integrationspålæg ses som en sammenhængende værdikæde, hvor hypotesen er, at seks led eller elementer i værdikæden, og bestemte valg herunder, er drivkræfter eller faktorer, der har betydning for at skabe succes med indsatsmodellen. I denne analyse er projekterfaringer fra forsøgsindsatsen sammenholdt med resultater og effekter med henblik på at belyse, hvad der potentielt har betydning for at lykkes godt med indsatsmodellens kerneelementer.

Værdikæden

1. element: Målgruppeoverblik

Ikke nogen 'one size fits all' for målgruppen, som har en bred sammensætning

Forsøget har tydeliggjort, at målgruppen for Integrationspålæg er en differentieret målgruppe. Erfaringen fra projekterne er, at det er relevant og vigtigt med et tydeligt virksomhedsvendt og jobrettet fokus i indsatsen for hele målgruppen, men at målgruppen med fordel kan inddeles i delmålgrupper, når der skal tænkes i sammensætning af indsatser.

Screening af målgruppen for forskellige indsats- og støttebehov

Der kan med fordel foretages en screening af målgruppen for en grovinddeling af indsatsbehov, fx hvilke behov der ses for forskellige typer af virksomhedssamarbejde, og i hvilke brancher, niveauer af mentorstøttebehov, danskuddannelsesbehov, og hvilke forvaltninger/sektorer der kan blive relevante at samarbejde med (for et bud på screeningsparametre se afsnit 7.1.1). Nedenfor gives der bud på, hvilke typer af indsatser der ser ud til at være relevante og virksomme for forskellige dele af målgruppen.

Behov for en specialiseret indsats og tæt ledelsesmæssig opfølgning

2. element: Organisering af indsatsen

Projektledere og projektteams på tværs af forsøget peger på, at en specialiseret indsats for målgruppen har en betydning for at lykkes med indsatsmodellen. Fra evalueringsinterview og processtøtte ses, at der peges på en række hensyn i organiseringen, der opleves at styrke indsatsen, bl.a.:

- At det kræver særlige kompetencer og erfaringer hos medarbejderne.
- At der etableres et tæt samarbejde mellem de fagprofessionelle. Særligt mellem sagsbehandler og virksomhedskonsulent, som er identificeret som den vigtigste snitflade.
- At der er behov for en opprioritering af virksomhedsindsatsen for målgruppen til den øgede job-/praktikjagt og tættere opfølgning på virksomhedspraktikker.
- At der er en tæt ledelsesmæssig opfølgning til bl.a. faglig understøttelse til at agere på behov af mere strategisk/organisatorisk karakter og til målopfølgning på indsatsen.

Samtaleforløbet opleves af projekterne som vigtig for tilrettelæggelsen af det gode virksomhedsforløb

3. element: Samtaleforløb

Det intensive jobrettede samtaleforløb i indsatsmodellen er af projekterne identificeret som et vigtigt led i værdikæden ud fra en oplevelse af, at den øgede virksomhedsvendte aktivitet for målgruppen skal basere sig på kompetenceafdækning, motivation og rådgivning af borger hen imod fastsættelse af relevante jobmål og skånehensyn, som borger kan se sig selv i.

På basis af evalueringsinterview med projekterne peges desuden på følgende erfaringer med samtaleindhold og tilrettelæggelse:

Tydighed om rammer og krav i hyppigere jobrettede samtaler opleves som vigtige elementer

- Integrationspålægget sætter en god ramme, med budskabet om deltagelse i virksomhedsvendt indsats som vejen mod job
- Det jobrettede fokus i samtalerne er vigtigt, herunder et fokus på mulighederne for, at borger overgår gradvis til selvforsørgelse (jf. evalueringens effektanalyse, hvor beskæftigelseseffekter for målgruppen øges, når der måles på et udvidet beskæftigelsesbegreb)
- Det 'intensive' ved samtaleforløbet fortolkes forskelligt i forsøget, men det fælles billede fra projekternes erfaringer er, at der i mange sager skal mere end en kvartalsvis kadence til for at få en god start på virksomhedsforløbet og fastholde en god jobrettet udvikling.

Tilsyneladende ikke effekt ved at supplere individuelle samtaler med gruppebaseret undervisningsforløb

En hypotese, der afprøves i evalueringen, er, om det er mest virkningsfuldt at tilrettelægge samtaleforløbet primært som et individuelt samtaleforløb eller som et forløb med gruppebaseret undervisning og supplerende individuelle samtaler. Ovenstående sammenfatning af effekter indikerer, at der ikke er en umiddelbar beskæftigelseseffekt ved modellen med undervisning som del af samtaleforløbet.

Samtaleforløb, der suppleres med arbejdsmarkedsforberedende undervisning, skal muligvis målrettes yderligere

Sammenholdes effekt med erfaringer fra bl.a. Vejle, der har gennemført undervisningsforløb som del af deres projekt, ser det ud til, at en central opmærksomhed for tilrettelæggelsen af en model, der inkluderer undervisning for målgruppen, er, at tilrettelæggelsen tager højde for differentierede behov ved at tilpasse koncept og indhold til delmålgrupper.

'Det gode match' til virksomheder med arbejdskraftbehov

4. element: Virksomhedsindsatsen

Pointen kan synes banal, men ikke desto mindre tyder resultater og erfaringer fra forsøget på, at for at en øget anvendelse af virksomhedsforløb for målgruppen skal have effekt, så er det 'det gode match' til virksomheder med et potentielt arbejdskraftbehov og et langt, sejt træk til fastholdelse i virksomhedsforløbet med fokus på progression, der giver beskæftigelseseffekter.

Tendens: Brug af samarbejdsaftaler er centralt for at lykkes med høj andel i kontinuert praktik, men med mindre beskæftigelseseffekt

Med basis i effekter koblet med viden fra evalueringsinterview og processtøtteaktiviteter om projekternes forskellige prioriteringer i virksomhedssamarbejdet, så kan der peges på følgende indikationer:

- De projekter, der kun opnår at få en mindre andel i praktik, opnår i gennemsnit bedre resultater end dem, der får en højere andel i praktik. Det gælder især grad de projekter, der får få personer i praktik, men hvor disse personer er i længerevarende praktikforløb
- En strategi med brug af stående praktikpladser hos samarbejdsvirksomheder ser ud til at være centralt for at lykkes med en høj andel af målgruppen tidligt i virksomhedsforløb. En antagelse på baggrund af både effekt og evalueringsinterview kan dog være, at kontinuerlig brug af samarbejdsaftaler uden aftaler om job for borgerne nedsætter eller forsinker beskæftigelseseffekterne
- Satses der primært på individuelle praktikaftaler i små og mellemstore virksomheder, er det sværere at få en stor andel i virksomhedsforløb, men det er ofte her, projekterne oplever, der kan blive jobmuligheder, hvis der også er en god progression i forløbet.

Tendens: Større satsning på individuelle praktikker giver mindre andel i praktik, men bedre effekt, hvis forløbet bliver langt

Den gode model ligger sandsynligvis i en kombination af ovenstående strategier

Med afsæt i ovenstående indikationer, tyder det på, at for at sikre en virksomhedsvendt og jobrettet indsats for hele den brede målgruppe skal den gode model for virksomhedssamarbejdet sandsynligvis findes i en kombination af ovenstående prioriteringer og fx rumme:

- Aftaler om stående praktikpladser til træning af grundlæggende kompetencer og sociale kompetencer, der kræves på arbejdsmarkedet, og med en rummelighed over for borgere, der kan præstere meget lidt

- Prioriterede virksomhedskonsulentressourcer til at opsøge job- og praktikmuligheder til individuelle match i brancher, der matcher målgruppens kompetencer og ressourcer
- Prioriterede ressourcer og fagligt fokus på at sikre et kontinuerligt virksomhedsforløb i alle typer virksomhedssamarbejde med fokus på progression og jobmuligheder (også deltidsbeskæftigelse).

Borgere har delte erfaringer med indsatsmodellen

Borgere har delte erfaringer med deres virksomhedsforløb. Nogle fremhæver deres virksomhedsforløb som målrettet, meningsfuldt og med relevant sideløbende støtte som kontrast til, hvad de tidligere har oplevet. Andre borgere, som særligt ikke oplever en progression eller et tydeligt formål med praktikkerne, udtrykker frustration og mistillid til, at de øger jobchancerne ved at være i praktik. Det viser interview med borgere i forsøget, og erfaringerne belyser den problematik, at der i målgruppen kan opstå mistillid til virksomhedspraktik som vejen til selvforsørgelse, hvis det rigtige fokus ikke lægges fra start.

Differentieret behov peger på behov for flere mentorfunktioner

5. element: Jobstøttementor

Erfaringerne i forsøget med behovet for jobstøttementor til målgruppen er igen, med reference til målgruppens variation, at støttebehovet er differentieret. Der er overordnet anvendt tre typer mentorfunktioner, hvoraf de to første er de mest udbredte:

- Mentor-light: Sagsbehandler/virksomhedskonsulent varetager en mere håndholdt indsats ved støttebehov af lettere karakter.
- Virksomhedsmentor: Til at komme ind i arbejdet og det sociale på arbejdspladsen. Særligt for målgruppen i integrationspålæg er også, at der kan være behov for, at virksomhedsmentor støtter borger i det sproglige, fx at tilegne sig faglige begreber og ordforråd, og har fokus på at undgå kulturelle misforståelser.
- Social mentor: En delgruppe er udfordret af sværere sociale og komplekse, personlige problemstillinger, som en social mentor kan være med til at støtte borger til at opnå en øget mestring af, fx balancere familie- og arbejdsliv, støtte til sundere livsstil, støtte til at følge en anden indsats, fx behandling, m.m.

Forskellige danskuddannelsesbehov i målgruppen

6. element: Parallelle indsatser

Svage danskuddannelser er den største fælles udfordring på tværs af målgruppen, men som tidligere pointeret er oplevelsen af målgruppens sammensætning, at der ikke er et danskuddannelsesstilbud, der kan samle målgruppen:

- En delmålgruppe vil være i stand til at gennemføre FVU læsning (og matematik), som også giver adgang videre i uddannelsessystemet. Nogle vil skulle starte på forforløb FVU start for at kunne opfylde adgangskravet til FVU læsning.
- En stor delmålgruppe har primært behov for at tilegne sig fagsprog for at kunne begå sig med det sprog, der tales på en arbejdsplads eller i den branche,

de har deres jobmål. Fælles for mange af disse er, at de har behov for en meget praksisbetonet danskundervisning med inddragende øvelser og tæt kobling til det, de laver på arbejdspladsen.

- En mindre delgruppe er analfabeter eller har indlæringsvanskeligheder, der ser ud til at påvirke deres muligheder for at udvikle deres danske i de ovennævnte tilbudstyper. Der skal muligvis et meget mere individuelt tilpasset tilbud til.

Samarbejdsmodel om kombineret virksomhedsforløb og opkvalificeringsforløb

For den del af målgruppen, der er tættest på arbejdsmarkedet, har et relevant parallelt forløb til virksomhedsforløb været faglig opkvalificering, typisk i form af AMU-kurser eller certificeringer, fx forskellige typer kørekort, kurser inden for fødevarehåndtering, rengøring, lager og logistik m.m. Der er enkelte gode erfaringer (fx fra Esbjerg) med at lave en samarbejdsmodel mellem en virksomhed, en sprogskole og en voksen- og efteruddannelsesudbyder om et kombineret virksomhedsforløb og opkvalificeringsforløb med både branchedansk og faglige kursusmoduler.

Borgere med større brug af egen læge kommer i mindre grad i beskæftigelse. Projekterne oplever også denne del af målgruppen som svær at rykke

Borgere med større brug af egen læge kommer i mindre grad i beskæftigelse (afsnit 6.5). Projekternes egne erfaringer viser tilsvarende, at borgere, der har uafklarede helbredsmæssige klager eller en egenoplevelse af dårligt helbred, som ikke er afklaret i forhold til en relevant behandling, er sværest at tilrettelægge et parallelt virksomhedsforløb for. Det skyldes ifølge projektmedarbejdere, at det bliver vanskeligt at definere de rette skånehensyn eller skabe en tryghed hos borger om, at deltagelse i virksomhedsforløb ikke vil forværre tilstanden. Et konstruktivt lægesamarbejde omkring denne del af målgruppen fremhæves som meget centralt. Erfaringen i de fleste projekter er, at det samarbejde etableres fra sag til sag ved en proaktiv kontakt til borgers læge om mulighederne for at tilrettelægge virksomhedsforløbet med de rette skånehensyn. Alternativt i samarbejde med kommunens lægekonsulent.

2 Indledning

Som et led i aftalen om kontanthjælpsreform igangsatte Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) i efteråret 2014 et forsøg med integrationspålæg, med hensigten at afprøve længerevarende jobrettede forløb for aktivitetsparate tredjelandsstatsborgere over 30 år.

Forsøg med integrationspålæg indeholder velkendte elementer i beskæftigelsesindsatsen, idet det er veldokumenteret, at virksomhedsrettede indsatser er gavnlige i forhold til at få deltagere fra ikke-vestlige lande hurtigere i job. Forsøget afprøver modeller til at få flere i virksomhedsrettede tilbud og fastholde borgerne i tilbuddet hen over et år, samtidig med at der tages hånd om behovet for andre indsatser.

2.1 Baggrund og formål med evalueringen

Baggrund

Forsøg med Integrationspålæg er et videnspilotprojekt og har således til formål at bidrage med viden om effekt af et konkret indsatsprogram samt afdække, hvilke faktorer der kan medvirke til en god implementering af indsatsprogrammet.

Formål

Konkret har evalueringen af forsøget til formål at

1. Beskrive deltagerne i forsøget, og om de afviger fra den generelle bruttomålgruppe (målgruppeanalyse)
2. Kortlægge, hvorvidt og hvordan projektkommunerne har udmøntet og implementeret indsatsen (implementeringsanalyse)
3. Analysere, hvilke sekvenser af praktikforløb, borgerne deltager i, samt resultater før, under og efter deltagelse i disse (forløbsanalyser)
4. Afdække effekten af integrationspålæg på progression mod job og på selvforsørgelse (effektmåling)
5. Opstille hypoteser om, hvilke virksomme mekanismer og moderatorer inden for forsøgsmodellens værdikæde der har bidraget til resultaterne og effekterne
6. Afdække samarbejdspartneres og brugeres konkrete erfaringer med indsatsen samt de oplevede effekter (kvalitativ analyse af erfaringer med indsatsen).

Evalueringen skal med andre ord beskrive deltagergruppen, samt hvordan de enkelte projektkommuner har implementeret forsøgsmodellen, herunder i hvilken grad de deltagende kommuner er lykkedes med at implementere den tilsigtede indsats. Desuden skal evalueringen give svar på, hvorvidt forsøgsindsatsen bevirker, at flere *Aktivitetsparate tredjelandsstatsborgere over 30 år* kommer i selvforsørgelse, eller om der er progression mod job som følge af forsøget. I den sammenhæng skal evalueringen også komme med forklaringer på, hvad der har ført til de givne resultater og effekter.

Perspektivering

Hensigten er at fremkomme med hypoteser om, hvad der kan være centrale kernelementer i en indsatsmodel, og dermed at inspirere til efterfølgende videreudvikling af indsatsen. Derudover er hensigten at levere mere sikker viden, hvoraf der kan udledes central læring om effektfulde tilgange og metoder, der kan give inspiration til en eventuel fremadrettet implementering og videreudvikling af integrationspålæg i kommunerne.

Evalueringen af forsøget omfatter dels en kvalitativ analyse baseret på interview med projektledere, projektteams, borgere og samarbejdspartnere, dels en kvantitativ analyse, der belyser deltagergruppen, samt hvorvidt denne har opnået en højere grad af beskæftigelse – eller uddannelsesaktivitet – end den ville have gjort uden den mere virksomhedsrettede indsats. Dette behandles i afsnittet om metode og datagrundlag.

Evalueringen er udfærdiget i fællesskab af VIVE og Marselisborg

Evalueringen er udfærdiget i fællesskab af VIVE og Marselisborg, med følgende ansvarsfordeling.

- Marselisborg har været ansvarlig for udførelse og beskrivelse af den kvalitative analyse med baggrund i interview og processtøtte i forsøget. Herunder beskrivelse af forsøgsimplementeringen (kap. 5) samt opsamling af de gode erfaringer og beskrivelse af hypoteser om drivkræfter for den gode indsatsmodel med integrationspålæg (kap. 7).
- VIVE har været ansvarlig for udførelse og beskrivelse af alle kvantitative analyser, herunder beskrivelse af målgruppen (kap. 4), deltagelse i praktikforløb og procesmål (kap. 5.2.3) samt resultater og effekter (kap. 6).

Rapporten er skrevet, gennemlæst og kvalificeret af både VIVE og Marselisborgs teams.

2.2 Om forsøget Integrationspålæg

Forsøgets formål

Det overordnede formål med forsøget er at undersøge, om også voksne aktivitetsparate tredjelandsstatsborgere vil kunne opnå en arbejdsmarkedstilknytning som følge af en længerevarende mere intensiv jobrettet indsats, herunder at målgruppen i højere grad påbegynder virksomhedsrettede tilbud og dermed aktivt deltager i bestræbelserne på at komme i job.

Forsøgets elementer og mål

Integrationspålægget bygger dermed på en indsats, der skal sikre, at den ledige hurtigst muligt kommer ud på det ordinære arbejdsmarked i ordinært job, løntilskud eller virksomhedspraktik. Samtidig skal det sikres, at en eventuel supplerende indsats, som den ledige måtte have brug for – fx danskundervisning, faglig opkvalificering eller indsatser fra social- og sundhedsområdet – ikke bliver en hindrende faktor for et job, men tværtimod iværksættes parallelt med og understøtter borgerens indtræden på arbejdsmarkedet.

Tre hovedelementer i indsatsmodellen

2.2.1 Indsatsmodellen

Indsatsmodellen i Forsøg med integrationspålæg består af tre elementer, som er beskrevet i boksen nedenfor:

Intensivt jobrettet samtaleforløb

- Ved samtaleforløbets start får den ledige et integrationspålæg
- Den ledige har pligt til deltagelse i et intensivt jobrettet samtaleforløb
- Samtaleforløbet gennemføres med et målrettet jobfokus
- Samtaleforløbet kan være enten individuelt eller gruppebaseret.

Tidlig og kontinuerlig tilknytning til det ordinære arbejdsmarked

Integrationspålægget består af følgende krav:

- Efter senest 6 uger fra opstart i projektet kommer den ledige i ordinært job, løntilskud eller virksomhedspraktik på en ordinær arbejdsplads
- Den ledige skal henover et år være tilknyttet job eller en virksomhedsrettet aktivitet uden længere perioders afbrydelse (maksimalt 12 ugers pauser på et år).

Parallel støtte og udvikling

- Den ledige har ret til en jobstøttementor under hele forløbet
- Den ledige har pligt til at deltage i danskundervisning, hvis det skønnes nødvendigt
- Andre indsatser og kompetenceudvikling, der er nødvendige for, at borgeren fastholdes i jobbet eller virksomhedspraktik, iværksættes så vidt muligt parallelt med jobbet/virksomhedspraktikken.

Målgruppen

2.2.2 Målgruppen for forsøget

Projektet er gennemført for følgende målgruppe: *Aktivitetsparate tredjelandsstatsborgere (jf. definition i udlændingeloven – lande uden for EU, EØS og Norden) over 30 år, og som er uden for introduktionsperioden. Det er yderligere et krav for deltagelse i projektet, at personen har opbrugt sin ret til danskuddannelse efter integrationsloven.*

Operationalisering af målgruppedefinitionen til tredjelandsstatsborgere

Målgruppen var ved puljens udmelding *'Aktivitetsparate ikke-vestlige indvandrere, som er fyldt 30 år, og som er uden for introduktionsperioden, og som har opbrugt deres ret til at modtage danskuddannelse/undervisning efter integrationsloven'*. Formuleringen ikke-vestlige indvandrere blev i projektet operationaliseret som tredjelandsstatsborgere. Forskellen på de to grupper er dels en forskellig landeafgrænsning, dels en statsborgerskabsafgrænsning. Tredjelandsstatsborgere er statsborgere, der ikke kommer fra Norden, EU/EØS eller Schweiz, og inkluderer derfor vestlige lande såsom USA, Canada, Japan og Australien. En anden forskel er også, at den nye målgruppedefinition udelukker borgere fra ikke-vestlige lande, der senere er blevet statsborgere i ikke-tredjelande (herunder Danmark).

Målgruppejustering har reduceret målgruppen i kommunerne

Målgruppejusteringen har derfor bevirket, at forsøget har rettet sig mod en kvantitativt mindre bruttogruppe end den, ansøgerkommunerne har ansøgt på, hvilket for nogle kommuner har udfordret indfrielsen af visitationsmålet. Projektkommunerne oplever desuden, at gruppen efter målgruppejusteringen samlet set er længere fra arbejdsmarkedet, end den var ifølge den oprindelige målgruppedefinition, der også inkluderede ikke-vestlige indvandrere, der fx har opnået statsborgerskab.

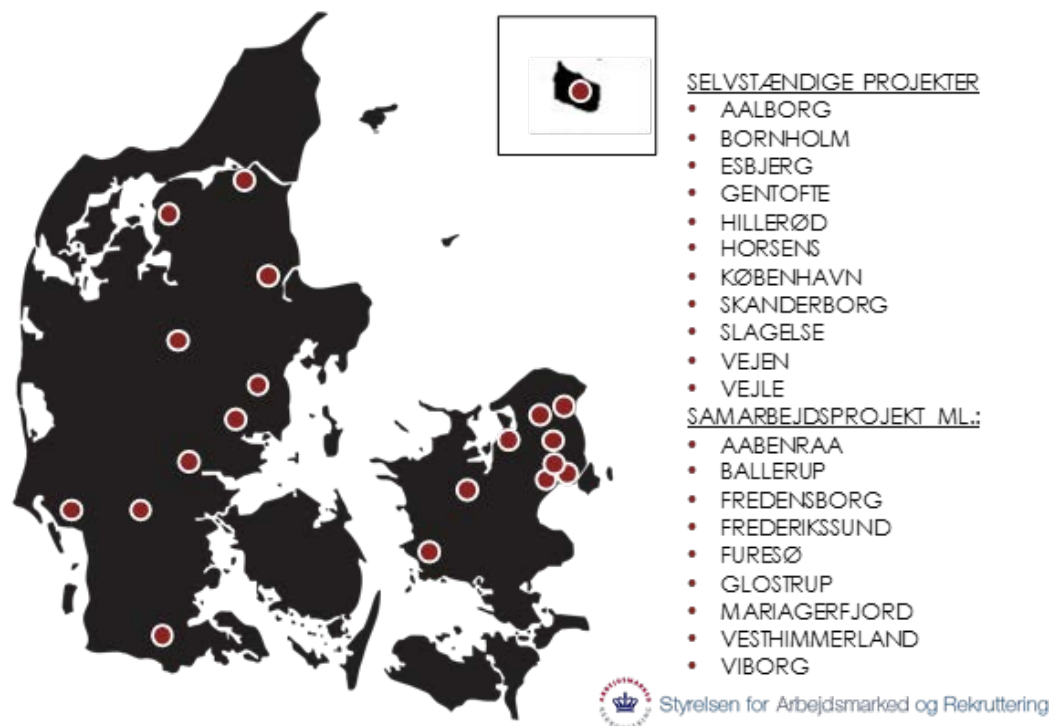
2.2.3 Projektkommuner

20 kommuner fordelt på 12 projekter

12 projekter er finansieret af puljen. Det består af 11 selvstændige kommunale projekter og et samarbejdsprojekt mellem 9 kommuner. Dermed deltager 20 kommuner i forsøget.

Figur 1 De 20 deltagende kommuner i Forsøg med Integrationspålæg

Figur 1

2.3 Læsevejledning og hovedtemaer

Kapitel 1

I *Kapitel 1* gives et resumé af evalueringen og en kort præsentation af hovedresultater og samlede hypoteser om, hvad der virker i indsatsmodellen med integrationspålæg, der kan give inspiration til fremadrettet implementering og videreudvikling af indsatsmodellen med integrationspålæg i kommunerne.

Kapitel 2

I nærværende *kapitel 2* beskrives baggrund og formål med evalueringen, og en introduktion gives til forsøget med integrationspålæg med hensyn til:

- Indsatsmodellens grundelementer
- Målgruppen for forsøget
- Projektkommuner.

- Kapitel 3** I *kapitel 3* fremgår en introduktion til metode og redegørelse for datagrundlaget, som evalueringen baserer sig på.
- Kapitel 4** I *kapitel 4* beskrives målgruppen for forsøget. Kapitlet giver et billede af deltagerne i målgruppens forskellige baggrunde, karakteristika og forudsætninger sammenlignet med andre i bruttogruppen. Desuden beskrives deltagernes beskæftigelsesniveau sammenlignet med resten af bruttomålgruppen samt deltagernes historik i forhold til tidligere deltagelse i virksomhedspraktik.
- Kapitel 5** *Kapitel 5* rummer en analyse af implementeringen af forsøget, herunder afdækkes:
- Projektkommunernes efterlevelse af indsatsmodellen, herunder i hvilken grad indsatsmodellens indsatsmæssige og procesmæssige minimumskrav er gennemført (afdækning af fidelitet)
 - Forskellige udmøntninger af indsatsmodellen, der har været arbejdet efter på tværs af projektkommunerne
 - Forskellige implementeringsgreb, der effektivt understøtter den lokale implementering af forsøgsmodellen, herunder de procesmæssige minimumskrav.
- Kapitel 6** *Kapitel 6* beskriver kvantitative resultater og effekter af forsøget med integrationspålæg i form af overgange til beskæftigelse, uddannelse og anden forsørgelse. Kapitlet indledes med en beskrivelse af resultaterne, dvs. hvordan det er gået deltagerne i forsøget, både samlet set og i de enkelte projekter. Dernæst følger en redegørelse for designet af effektmålingen samt en beskrivelse af deltager- og kontrolgruppen, og som følge heraf rå resultater før og efter indsatsen. Slutteligt analyseres effekterne af forsøget og effekternes variation med implementeringsresultater.
- Kapitel 7** *Kapitel 7* indeholder den kvalitative analyse, som opstiller hypoteser om, hvilke virksomme mekaniser i indsatsmodellen der kan være forklarende faktorer for de resultater og effekter, der er opnået i det samlede forsøg, herunder hvilke kernelementer, der har betydning for at skabe succes i indsatsen for denne målgruppe inden for de seks led i værdikæden i forsøgsmodellen:
- Målgruppeoverblik
 - Projektorganisering
 - Intensivt samtaleforløb
 - Virksomhedsrettet indsats
 - Mentorfunktioner
 - Parallele indsatser.
- Kapitel 8** *Kapitel 8* indeholder bilag med eksempler på detaljerede estimationsresultater.

3 Datagrundlag og metode

I dette kapitel redegøres for metoden og det datagrundlag, som evalueringen er baseret på. Der gives indledningsvist et overblik over evalueringsdesignet og en beskrivelse af formålet med de enkelte analyser. Herefter gives en introduktion til datagrundlaget for den kvantitative analyse og metoden for effektmålingen. Til sidst følger en beskrivelse af datakilderne i den kvalitative analyse.

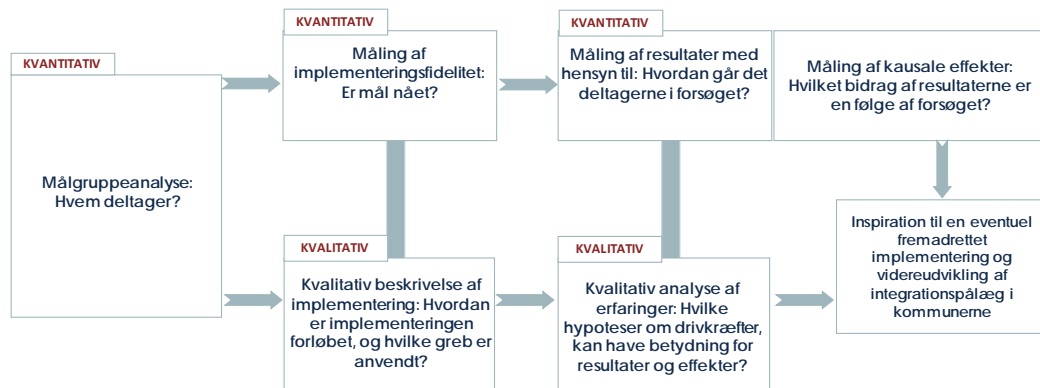
3.1 Evalueringsdesign

Mixed methods-design

Evalueringsdesignet er tilrettelagt efter en mixed method-logik, som overordnet er opbygget således, at de kvantitative analyser beskriver målgruppen, progressionen og effekterne af forsøget. Desuden foretages en implementeringsanalyse og en kvalitativ analyse, der beskriver implementeringsfidelitet, samt brugere, udførere og samarbejdspartneres erfaringer med de afprøvede modeller. Dette uddybes i det følgende, mens et overblik samt elementernes gensidige afhængighed er skitseret nedenfor.

Overblik over elementernes gensidige afhængighed

Figur

3.1.1 Målgruppeanalyse

Beskrivelse af målgruppeanalyse

Formålet med denne analyse er at beskrive deltagerne, og hvorvidt de afviger fra den generelle målgruppe i de deltagende kommuner, herunder at frembringe viden om:

- Nationalitet
- År i Danmark
- Køn, alder, familie
- Arbejdsmarkedstilknytning
- Aktiveringshistorik
- Barrierer og ressourcer
- Incitamenter for målgruppen.

Beskrivelse af implementeringsanalyse**3.1.2 Implementeringsanalyse**

Formålet med implementeringsanalysen er at indhente viden om, hvordan forsøgsindsatsen er blevet gennemført på et overordnet plan i de deltagende kommuner, og i hvilken grad de deltagende jobcentre er lykkedes med at implementere den tilsigtede indsats, herunder hvilke implementeringsgreb der gør sig gældende. Analysen belyser også deskriptivt, hvilke borgere der er særlige barrierer for i forhold til at implementere forsøgsindsatsen samt, kvantitativt, hvor mange borgere der opnår procesmålene om hurtig og kontinuerlig praktikforløb.

Beskrivelse af effektmåling**3.1.3 Effektmåling**

Formålet med den kvantitative effektmåling er at belyse de kausale effekter af Forsøg med integrationspålæg. Effektmålingen foretages ved sammenligning mellem deltagerne og en kontrolgruppe. Forsøget følges i flere led, fra implementeringsomfang, mellemål og endemål, for at kunne sandsynliggøre en retvisende kausalkæde. Det gøres ved at måle på:

- Implementering: Tid i virksomhedsrettede indsatser
- Mellemmål: Andel, der opmatches til jobparate
- Endemål: Beskæftigelse, uddannelse, offentlige indkomsterstøttende ydelser.

Kvalitativ analyse af virksomme mekaniser og betydningsfulde moderatorer**3.1.4 Kvalitativ analyse af hypoteser om drivkræfter for den gode indsatsmodel**

Formålet med den kvalitative evaluering er at opstille hypoteser om, hvilke indsatser der virker for målgruppen. Analysen belyser således, hvilke virksomme mekaniser og moderatorer i indsatsmodellen der kan være forklarende faktorer for de resultater og effekter, der er opnået i det samlede forsøg, herunder hvilke kerneelementer, der har betydning for at skabe succes i indsatsen for denne målgruppe. Hypoteserne om, hvad der virker i indsatsen, er baseret dels på projekterfaringer udledt af den kvalitative interviewundersøgelse, og dels på de resultater og effekter, der er belyst via de kvantitative data.

Borgernes og samarbejdspartneres perspektiv

I analysen underbygges og illustreres hypoteserne endvidere af udsagn fra borgere, som har deltaget i forsøget og samarbejdspartnere i form af udbydere af sproglig opkvalificering og virksomhedsmentorer/arbejdsgivere, som har erfaringer med indsatsen og samarbejdet. Disse erfaringsbaserede udsagn indgår som en indlejret del i analysen af de virksomme mekaniser i forsøgets værdikæde med det formål at tydeliggøre borgere og samarbejdspartneres perspektiver på virksomme mekaniser og det oplevede udbytte af kerneelementerne i forsøgsmodellen.

Der indgår ikke et særskilt fokus på borgernes oplevelse og udbytte af de særlige målkrav i forsøgsmodellen.

Beskrivelse af forløbsanalyser	<p>3.1.5 Forløbsanalyser</p> <p>Formålet med forløbsanalyserne er at give en kvantitativ beskrivelse af, hvilke forløb bestående af perioder i virksomhedsrettede indsatser, på offentlige ydelser og i beskæftigelse deltagerne i Forsøg med integrationspålæg kommer igennem. Analyserne giver viden om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deltagernes beskæftigelsesgrad <i>inden</i> deltagelse • Hvor mange af deltagerne der kommer i virksomhedsrettede indsatser efter forsøgets start, og hvor hurtigt • Hvor mange og hvem af deltagerne, der kommer i sekvenser af 2 eller flere praktikforløb • Hvor mange af deltagerne der kommer i beskæftigelse, uddannelse eller på andre indkomsterstøttede offentlige ydelser <i>før, undervejs og efter</i> forsøget.
Otte forskellige datakilder i evalueringen	<p>3.2 Datagrundlag</p> <p>Datagrundlaget er baseret på otte forskellige datakilder, som dels spiller ind i den kvantitative analyse, der beskriver målgruppen, resultater og effekter af forsøget samt implementeringsanalyse, og den kvalitative analyse, der beskriver implementeringsfidelitet, underbygger og forklarer resultater og effekter samt brugere og udføreres erfaringer. Nedenfor beskrives de konkrete datakilder.</p>
Tre datakilder i den kvantitative analyse	<p>3.2.1 Datagrundlag i den kvantitative analyse</p> <p>De kvantitative data består af:</p> <ul style="list-style-type: none"> • STARs DREAM-database opdateret til og med januar 2017 • Kommunernes registreringer af deltagere i forsøget, samt brug af mentor • Registre fra Danmarks Statistik vedr. årstal for ind- og udvandring og brug af sundhedsydelser.
Data fra DREAM-databasen	<p>DREAM-databasen indeholder oplysninger om alle borgere, der har modtaget offentlige indkomsterstøttede ydelser, oplysninger om aktivitets- eller jobparathedsvurdering, deltagelse i beskæftigelsesindsatser efter LAB-lovens kapitel 10-12 (vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik og løntilskud) samt måneder i ordinær beskæftigelse. DREAM indeholder desuden demografiske oplysninger, såsom borgernes køn, alder, oprindelsesland og bopælskommune.</p>
Data fra kommunernes fagsystemer	<p>Data fra kommunernes registrering af borgere i forsøget indeholder oplysninger om dato for første samtale, som er startdatoen for integrationspålægget, for de borgere, der er visiteret til forsøget fra og med april 2015. Omkring 600 borgere blev visiteret til projektet fra forsøgets start i februar 2015, hvor vi ikke kender den eksakte startdato. Startdatoen er for disse personer sat til 1. marts 2015¹.</p>

¹ Tildelingen af hypotetisk startdato kan føre til skævheder, enten hvis gruppen uden startdato er selektiv, eller hvis der er sæsonudsving i overgangen til beskæftigelse over året. I en ikke-udgivet midtvejsanalyse

VIVE har modtaget informationer om 1336 forskellige deltagere fra de deltagende kommuner. Vi frasorterer borgere, der ikke er tredjelandstatsborgere (det drejer sig om 112 borgere), borgere, der har været i Danmark under 3 år (17), borgere, der ikke er i Danmark i ultimo 2015 (10), borgere, der er under 30 eller over 65 (6), og borgere uden en startdato i forsøget (71²). Derved ender vi med oplysninger om 1120 borgere.

Deltagerne i forsøget er udvalgt ud fra en bruttopopulation, som Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har dannet. Den har vi adgang til sammen med den specifikke gruppe af deltagere i forsøget. Vi danner derudover en population svarende til bruttopopulationen for landets andre kommuner.

**Registerdata
fra Danmarks
Statistik**

For deltagere og borgere i bruttopopulationerne er der koblet registerdata fra Danmarks Statistik om antal år i landet samt brug af sundhedsydelser (kontakter til egen læge og speciallæge samt hospitalsbesøg).

**Data fra
DREAM-for-
løbsregistret
fra Styrelsen
for Arbejds-
marked og Re-
kruttering**

3.2.2 Måling af ordinær og støttet beskæftigelse og andre ydelser

Beskæftigelsesomfanget er målt på baggrund af oplysninger fra DREAM-forløbsregistret fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. Dette register indeholder månedlige oplysninger fra SKAT med indbetalinger af arbejdsmarkedsbidrag. Når perioder i ordinært job skal opgøres, frasorteres måneder med registreret fleksjob, løntilskud eller modtagelse af feriedagpenge, hvor der også indbetales arbejdsmarkedsbidrag. Her medregnes derfor alle former for ordinær beskæftigelse uden støtte, også med ganske få timers arbejde. Vi skelner mellem, om vedkommende har været i beskæftigelse med eller uden supplerende indkomsterstøttende ydelser. Hvis en borger er ordinært beskæftiget i en måned og ikke modtager nogen indkomsterstøttende ydelser, kalder vi vedkommende ordinært beskæftiget. Hvis der i samme måned er registreret indkomsterstøttende ydelser, kalder vi det beskæftigelse med supplerende ydelser. Da målgruppen for forsøget har en svag arbejdsmarkedstilknytning kan det være væsentligt at måle selv en beskedent form for tilknytning til arbejdsmarkedet. Vi udnytter også oplysninger om beskæftigelsesgraden i en given uge.

Endelig måler vi også på den samlede afgang fra kontanthjælp samt omfanget af fleksjob og overgangen til førtidspension.

undersøgte vi, om der var forskel på resultaterne for dem med og uden oplyst startdato. Det var ikke tilfældet, og vi skelner derfor ikke mellem dem her. Tilsvarende ses ingen tegn på sæsonvariation i kontrolgruppen.

² Da det er vigtigt at kende startdatoen for at måle effekterne af forsøget, og da der er relativt få borgere uden en kendt startdato, har vi valgt at ekskludere borgere uden en kendt startdato fra de kvantitative analyser. Dermed omhandler alle de kvantitative analyser de samme borgere. Vi har undersøgt, om de borgere, der fjernes fra analysen, er koncentreret i få kommuner. Det viser sig, at lidt over halvdelen er fra Slagelse kommune. Årsagen til, at startdatoen skal kendes, er dels for at sikre, at vi ikke medregner overgang til beskæftigelse, inden personerne har påbegyndt forsøget, og dels for at kende til tidspunktet, hvor den 1-årige forsøgsperiode slutter.

3.2.3 Datagrundlag i den kvalitative analyse

Fem datakilder i den kvalitative analyse

Den kvalitative analyse baserer sig på:

- Processtøtteaktiviteter, der løbende er gennemført i kommunerne, heriblandt:
 - Indledende desk research af kommunernes projektansøgninger
 - Løbende afvikling af seminarer og halvårslige statusmøder
- Fokusgruppeinterview/interview med ledelse/projektleder
- Fokusgruppeinterview med projektmedarbejdere i form af sagsbehandlere og virksomhedskonsulenter
- Interview med samarbejdspartnere i projektet
- Interview med borgere, der deltager i projektet.

Processtøtteaktiviteter

Gennem processtøtten indhentes kontinuerligt indsigt i håndteringen og de heraf gode erfaringer med håndteringen af værdikædens seks elementer i forsøget: 1) projektledelse, 2) målgruppesammensætning, 3) samtaleforløbet, 4) virksomhedsindsatsen, 5) mentor-funktioner og 6) parallelle indsatser. Endvidere indsamles viden om projekternes implementeringsproces, herunder projekternes status på implementering og fremdrift med udmøntning af forsøgets indsatsmodel og målkraav.

Fokusgruppeinterview med ledelse/projektleder

Der er i hver af deltagerkommunerne gennemført et fokusinterview med projektleder og/eller ledelse. Interviewet bidrager ud over viden om projektets implementering også med et overordnet ledelsesmæssigt perspektiv på begrundelser for valg af organisering, indsatser og metoder samt viden om, hvilke indsatser, metoder og redskaber de vurderer som værende særligt virkningsfulde i forhold til at understøtte målgruppens udvikling mod selvforsørgelse.

Fokusgruppeinterview med projektmedarbejdere

Der er i hvert af de 12 projektteams gennemført et fokusgruppeinterview, som afdækker, hvordan kommunerne konkret har organiseret og tilrettelagt de forskellige elementer i forsøget (pålæg om job eller virksomhedsrettede tilbud, det intensive samtaleforløb, brugen af jobstøttementorer, danskundervisning og supplerende parallelle tilbud), og hvilke implementeringsovervejelser og tilpasninger, de i projekterne har gjort. Endvidere bidrager fokusgruppeinterviewet med viden om projektteamenes erfaringer og oplevede resultater med forsøgsindsatsen og målgruppen, herunder hvilke aktiviteter, metoder og redskaber mv. de vurderer som drivkræfter for at lykkes med indsatsmodellen.

Interview med samarbejdspartnere

På tværs i projektet er gennemført interview med 22 centrale samarbejdspartnere i form af:

- Arbejdsgivere/kontaktpersoner fra forskellige typer virksomhedssamarbejder, som repræsenterer nogle af de brancher, som flere i forsøget har opnået praktik eller ansættelse inden for (VC, individuelle placeringer, gældende samarbejdsaftaler, aftaler, hvor der også er samarbejdet om opkvalificering)
- Virksomhedsmentorer/Jobstøttementorer

- Udbydere af danskundervisning.

Samarbejdspartnerne er udpeget i et samspil med projektteamet med henblik på at få en variation i brancher og samarbejdstyper. Interviewene genererer viden om deres opgaver i relation til at understøtte borgernes deltagelse og fastholdelse i aktiviteten samt deres vurdering af borgernes progression og udfordringer ved indtræden på arbejdsmarkedet, på arbejdspladsen specifikt eller deltagelsen i undervisningsforløb.

Interview med borgere

På tværs af projektkommunerne afdækkes via 25 individuelle interview borgernes oplevelse af projektdeltagelse, udbyttet af de forskellige aktiviteter samt deres selvoplevede udvikling i forhold til at komme tættere på job/uddannelse. I udvælgelsen af borgerne er der lagt vægt på en variation i forhold til følgende parametre:

- Borgere, der er kommet i job via projektet
- Borgere, der endnu ikke er i job, men har været i flere praktikker med god progression
- Borgere, der har været i én eller flere praktikker, men med svag progression
- Borgere med og uden tolkebehov.

Med afsæt i disse parametre har projektkommunerne udpeget interviewpersonerne.

4 Målgruppeanalyse

Beskrivelse af målgruppen	I dette kapitel præsenteres målgruppen for forsøget. Der er lagt vægt på at give et billede af deltagernes forskellige baggrunde, karakteristika og forudsætninger sammenlignet med andre i bruttgruppen. Derudover er der lagt vægt på at beskrive deltagernes beskæftigelsesniveau sammenlignet med resten af bruttomålgruppen samt deltagernes historik i forhold til tidligere deltagelse i virksomhedspraktik.
Datagrundlag	Målgruppeanalysen benytter kvantitative data fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekrutterings forløbsdatabase DREAM til at dokumentere borgerne i målgruppen og deres tidligere deltagelse i virksomhedspraktik <i>ved forsøgets start</i> , på tværs af projekter.
Målgruppe definition	<p>De objektive kriterier for målgruppen i forsøget er:</p> <p><i>Aktivitetsparate tredjelandstatsborgere³ (dvs. uden dansk statsborgerskab), som er over 30 år. Målgruppen har således overstået den 3-årige introduktionsperiode, fastsat i integrationsloven, og det er yderligere et krav for deltagelse i projektet, at personen har opbrugt sin danskuddannelsesret (som kan tage op til 5 år).</i></p> <p>Kommunerne har udvalgt deltagerne i forsøget ud fra den givne målgruppe. Nedenfor beskriver vi gruppen af deltagere. Deltagerne, som projektkommunerne har arbejdet med i forsøget, er en sammensat gruppe. Deltagerne har forskellige nationale, kulturelle, religiøse og sproglige baggrunde. Derudover har de forskellige forudsætninger med fra deres hjemland, forskellige migrationshistorier, forskellige erfaringer og forskellige erhvervede kompetencer fra deres tid i Danmark. Fælles for målgruppen er, at Danmark ikke er deres oprindelsesland, og at de har et begrænset eller manglende kendskab til arbejdsmarkedet og de kulturelle koder og implicitte forventninger, der findes her.</p>
Tabel 1. Oprindelse blandt deltagerne	Der er mere end 28 forskellige nationaliteter repræsenteret i forsøget. Tabel 1 indeholder antallet af deltagere, opdelt på kontinent. Over halvdelen er fra Asien, og omkring en fjerdedel er fra ikke-vestlige europæiske lande, i særlig grad det tidligere Jugoslavien. Borgere fra Asien er særligt fra Irak, Tyrkiet og Syrien.

Tabel 1. Oprindelse blandt deltagerne (n=1120).

Oprindelsesland	Deltagere	Andre i målgruppen
Europa	26 %	30 %
Afrika	14 %	24 %
Asien	59 %	45 %
Andre	1 %	2 %
Total	100	100

³ Defineret som lande uden for Norden og EU/EØS samt Schweiz.

Tabel 2. Køn, alder, civilstand, små børn og år i Danmark

Som det fremgår af tabel 2, er deltagerne i gennemsnit 43 år ved start af forsøget. 66 % af deltagerne i projektet er kvinder. Tilsvarende fremgår det, at størstedelen af deltagerne er gift (61 %). Endelig fremgår det af tabellen, at mange af deltagerne har været i Danmark i en længere årrække: Deltagerne i projektet har i gennemsnit været i Danmark i mere end 14 år ved projektstart. Dette underbygges af, at der ses en del borgere i forsøget fra 'gamle indvandrerlande', og tallene peger derfor på, at flere af deltagerne er kommet til Danmark som børn eller unge.

Tabel 2. Køn, alder, civilstand, små børn og år i Danmark. (n=1120).

Variabel	Deltagere	Andre i målgruppen
Alder ved start af forsøget	43	47
Kvinde	66 %	59 %
Gift	61 %	48 %
Har 0-2-årige børn	12 %	6 %
Antal år i Danmark	14,4	18,9
Antal observationer	1120	4770

Deltagergruppen afviger fra målgruppen

Sammenlignes deltagerne med resten af målgruppen i de deltagende kommuner (tabel 1 og 2), kan vi se, at deltagerne ikke er tilfældigt udvalgt blandt de mulige deltagere i målgruppen:

Der er en større andel blandt deltagerne, der er fra Asien, og færre, der er fra Afrika, end i resten af bruttomålgruppen, mens antallet af europæere er det samme. Deltagerne er lidt ældre og har tilsvarende været i Danmark i flere år, så de er i gennemsnit ankommet til Danmark i samme alder. Der er betydeligt flere mænd, flere ugifte og færre med små børn.

Tabel 3. Deltagernes historiske arbejdsmarkedstilknytning (n=1120).**Tabel 3. Deltagernes historiske arbejdsmarkedstilknytning**

Variabel	Deltagere	Andre i målgruppen
Andel med nogen beskæftigelse 1-5 år før deltagelse	18,1 %	15,9 %
Antal uger i beskæftigelse 1-5 år før start	8,3	6,3
Har været i virksomhedspraktik 6 mdr. inden forsøget	60 %	10 %
Antal observationer	1120	4146

Mindre end hver femte deltager har været i job de seneste 5 år

Tabel 3 viser, at deltagerne har haft en meget marginal tilknytning til arbejdsmarkedet før deltagelse i forsøget: I løbet af de foregående 5 år før forsøgets start har kun 18,1 % af deltagerne haft minimum én uge i ordinær beskæftigelse. I gennemsnit har deltagerne været i beskæftigelse i 8 uger. Det svarer til en ugebekæftigelsesgrad på lidt over 3 %. Denne grad ville formentlig være endnu mindre, hvis den blev opgjort i timeomfang. En stor andel har dog stiftet bekendtskab med arbejdsmarkedet lige op til projektstart: Næsten 2 ud af 3 havde været i virksomhedspraktik i det halve år, før de blev inkluderet i forsøget.

Men deltagerne har højere beskæftigelse har og oftere været i praktik end resten af målgruppen

Sammenligner vi med resten af målgruppen for forsøget, ser vi dels, at resten af gruppen har et lavere beskæftigelsesniveau i de 5 år før forsøgsperioden på 14,4 %, men også, at der er en væsentlig forskel i andelen, der har deltaget i virksomhedspraktik før forsøget. Mens det gjaldt 60 % af deltagerne, gjaldt det alene 10 % af andre borgere i bruttomålgruppen. Det tyder derfor på, at en del borgere er udvalgt til forsøget, som var tættere på arbejdsmarkedet, eller hvor kommunen havde større vished om, at de ville kunne deltage, fordi de havde afsluttet et praktikforløb kort tid forinden.

Stor variation mellem projekterne i tidligere praktikforløb

Den høje deltagelse i virksomhedspraktik før forsøget er både væsentlig i forhold til en vurdering af, om forsøget lykkes med at øge den virksomhedsrettede indsats over for målgruppen, og i forhold til viden om, at det ikke er en tilfældigt udvalgt gruppe blandt de potentielle deltagere i målgruppen. Tabel 4 viser derfor andelen, der er i virksomhedspraktik *ved forsøgets start*, på tværs af projekter. Tabellen viser stor variation fra 1 % til 26 %. Dette har ikke mindst betydning for graden af opfyldelse af forsøgets målkrav, se afsnit 5.2.3.

Tabel 4. Andel i virksomhedspraktik v. forsøgets start (n=1120).

Tabel 4. Andel i virksomhedspraktik v. forsøgets start

Projekt	Andel i praktik
9 kommune-projekt	3 %
Aalborg	8 %
Bornholm	11 %
Esbjerg	26 %
Gentofte	9 %
Hillerød	18 %
Horsens	14 %
København	1 %
Skanderborg	22 %
Slagelse	6 %
Vejen	13 %
Vejle	22 %
Total	10 %

5 Implementering af forsøget – fidelitet

Måling af implementeringsgrad og redegørelse af implementeringsprocessen

Dette kapitel afdækker projektkommunernes efterlevelse af indsatsmodellen, herunder hvorvidt indsatsrammens indsatsmæssige og procesmæssige minimumskrav bliver gennemført efter intentionerne, det vil sige med en høj implementeringsgrad eller fidelitet. Kapitlet bidrager derudover med viden om, hvordan implementeringsprocessen i de deltagende kommuner på et overordnet plan er forløbet, og hvilke forskellige udmøntninger af modellen, der har været arbejdet efter.

Datagrundlag

Denne implementeringsanalyse baseres på fokusgruppeinterview med projektleads og projektledere sammenholdt med projektets ansøgning. Desuden viden baseret på processtøtteaktiviteter hen over projektperioden. Der inddrages kvantitative data fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekrutterings forløbsdatabase DREAM til at dokumentere opfyldelsen af forsøgets deltagermål og proceskrav.

12 projekter, heraf tre projekter med brug af anden aktør.

Forsøget er implementeret i 20 projektkommuner i perioden fra 01.01.2015 til 30.09.2016, hvor alle projektdeltagere har fået mulighed for minimum et 1-årigt forløb i forsøget. 11 jobcentre har deltaget med et selvstændigt projekt, mens et projekt er et samarbejdsprojekt mellem ni kommuner. Dette samarbejdsprojekt samt Bornholms og Københavns Kommuner projekt har været gennemført med brug af anden aktør til den borgerrettede indsats.

5.1 Deltagermål knap indfriet

Projektet har omfattet 1335 borgere.

I alt 1335 deltagere har ifølge kommunernes registreringer været omfattet af forsøget. Nedenfor ses fordelingen mellem projekterne.

1120 indgår i evalueringen.

Deltagertallet set i denne evalueringssammenhæng er dog reelt lidt lavere, da der ved analysen af borgerdata fra DREAM er fundet 145 borgere, som af forskellige årsager ikke indgår i målgruppen (flest, fordi de ikke er tredjelandsstatsborgere), og 71 borgere er uden en registreret startdato i forsøget (jf. afsnit 3.2.1. datagrundlag i den kvantitative analyse). Dermed er deltagermålet set i en evalueringssammenhæng knap indfriet.

Det peger også på, at afgrænsningen af nogle af udvælgelseskriterierne, bl.a. 'tredjelandsstatsborgere', har været omfattet af usikkerhed hos kommunerne.

Tabel 5. Indskrevne projektdeltagere, visitationsmål og målopfyldelse (n=1336).

Tabel 5. Indskrevne projektdeltagere, visitationsmål og målopfyldelse

PROJEKT	INDSKREVNE	VISITATIONS MÅL Jf. ansøgning	MÅLOPFYLDELSE
9 kommune-projekt 'Grib Chancen'	359	355	101 %
Aalborg	93	100	93 %
Bornholm	35	60	58 %
Esbjerg	124	120	103 %
Gentofte	40	60	67 %
Hillerød	63	80	79 %
Horsens	70	70	100 %
København	201	200	101 %
Skanderborg	69	100	69 %
Slagelse	103	100	103 %
Vejen	72	70	103 %
Vejle	106	100	106 %
I alt	1335	1415	94 %
Ekskl. 216 fejlvisiterede eller uden startdato	1120	1415	79 %

Målgruppejustering har udfordret kommuner på indfrielse af deltagermål

Der er i de fleste projekter opnået det deltagerantal i forsøget, som kommunen i sin ansøgning havde målsat. Enkelte kommuner (Hillerød, Skanderborg, Bornholm og Gentofte) har ikke opnået deres oprindelige målsatte deltagerantal. Årsagerne skal hovedsageligt findes i den tilpasning, der blev foretaget af de objektive målgruppekriterier, efter ansøgningerne var indsendt og godkendt⁴. Tilpasningen medførte, at bruttomålgruppen for forsøget blev kvantitativt indsnævret, og medførte også en deltagersammensætning med en større andel af borgere, der er langt fra arbejdsmarkedet. Dette, fordi den reviderede målgruppedefinition udelukker aktivitetsparate ikke-vestlige indvandrere, som af kommunerne vurderes at være tættere på arbejdsmarkedet (fx flygtninge, der har opnået dansk statsborgerskab).

I de kommuner, hvor færre er optaget end oprindeligt målsat, skyldes det fx

- At man ikke har haft det antal borgere i bruttomålgruppen som målsat efter ændringen af målgruppedefinitionen, *eller*
- At man i kommunens udvælgelse af borgere til forsøget har foretaget en frasortering af de tungeste borgere med en truet arbejdsevne, og hvor sagen allerede var inde i en udredning med henblik på vurdering af overgang til anden

⁴ Målgruppen var ved puljens udmelding 'Aktivitetsparate ikke-vestlige indvandrere, som er fyldt 30 år, og som er uden for introduktionsperioden, og som har opbrugt deres ret til at modtage danskuddannelse/undervisning efter integrationsloven'. Formuleringen ikke-vestlige indvandrere blev i projektet operationaliseret som "tredjelandstatsborgere" over 30 år (jf. definition i udlændingeloven – lande uden for EU, EØS og Norden), som er uden for introduktionsperioden og har opbrugt deres ret til danskuddannelse efter integrationsloven. Se også afsnit 2.2.2 om samme.

forsørgelse. Med den frasortering har det været vanskeligt at finde det mål-satte antal deltagere til forsøget.

Et mindre optag i nogle kommuner opvejes imidlertid til en vis grad af, at andre kommuner har visiteret flere end målsat.

5.2 Indsatsmodellen implementeret, men udfordret af målgruppeprofil

Sammenhæng mellem den udmeldte forsøgsmodel og den gennemførte indsats

Der er overordnet set sammenhæng mellem den udmeldte fælles forsøgsmodel og de enkelte godkendte projektmodeller set i forhold til den gennemførte indsats i projektperioden.

Det er særligt samtaleomfanget og systematikken herfor, der adskiller indsatsen i forsøget fra normalindsatsen, og samtidig har der været tale om en væsentlig øget virksomhedsvendt deltagelse i forløbsperioden.

Der ses imidlertid to typer af afvigelser fra forsøgsmodellen, som hovedsageligt kan tilskrives målgruppesammensætningen:

To typer af afvigelser fra forsøgsmodellen

- Differentieret indfrielse af målkravene om tidlig og kontinuerlig tilknytning til arbejdsmarkedet
- En fjerdedel (26 %) kommer aldrig ud i praktik. Nogle af disse starter i stedet i afklarende forløb, fx i 'værkstedpraktikker'.

Fidelitet for de tre hovedelementer i indsatsmodellen

Nedenfor beskrives fideliteten for følgende tre hovedelementer i indsatsmodellen:

Intensivt jobrettet samtaleforløb

- Integrationspålæg ved samtaleforløbets start
- Intensivt samtaleforløb (individuel eller i grupper) med et målrettet jobfokus.

Tidlig og kontinuerlig tilknytning til det ordinære arbejdsmarked

- Senest 6 uger efter opstart kommer den ledige i job, løntilskud eller virksomhedspraktik på en ordinær arbejdsplads
- Den ledige skal hen over et år være tilknyttet job eller en virksomhedsrettet aktivitet uden længere afbrydelser (maksimalt 12 ugers pause på et år).

Parallel støtte og udvikling

- Ret til jobstøttementor under hele forløbet
- Borgers pligt til at deltage i danskundervisning, hvis det skønnes nødvendigt
- Andre indsatser og kompetenceudvikling iværksættes så vidt muligt parallelt med virksomhedsforløbet.

Det er kun opfyldelsen af det andet hovedelement, der er opgjort ved hjælp af de kvantitative datakilder, mens de andre opgjort ud fra de kvalitative datakilder.

5.2.1 Intensivt jobrettet samtaleforløb implementeret gruppevis og individuelt med differentieret intensitet

Integrationspålæg givet mundtligt

På tværs af kommunerne berettes om, at integrationspålægget i projekterne generelt set er givet ved samtale med myndighedssagsbehandler i forbindelse med orienteringen om sagsbehandlerskift til projektets medarbejdere eller forud for opstart ved anden aktør. Projekterne har praktiseret at repetere betydningen af integrationspålægget til borger ved opstart i projektet, fx første samtale, første undervisningsdag eller et informationsmøde for flere borgere i projektet.

Ingen minimumskrav i forsøgsrammen til det intensive samtaleforløb

Der er i forsøgsrammen ikke angivet nogle minimumskrav for, hvor ofte der skal afholdes samtaler med borger. Det har således været op til projekterne i forsøget at fortolke, hvordan det intensive skal udmøntes i deres projektmodel. Der findes ikke i projektet retvisende kvantitative data, der opgør alle typer afholdte samtaler for deltagerne. Det har derfor ikke været muligt at lave en opgørelse af samtaleomfanget i forsøget. Projektteams i alle projekter beretter i evalueringssamtaler om, at de gennemgående har gennemført intensivt samtaleforløb for deltagerne forud for borgerens opstart i første virksomhedsforløb, dette forstået som mere end en kvartalsvis kadence. Der ses imidlertid en differentieret udmøntning af samtaleforløbet i de gennemførte projektmodeller. Nedenfor er skitseret forskellige løsninger.

De 12 projekter deler sig først og fremmest på to overordnede modeller for samtaleforløbet:

Implementering af to overordnede modeller for samtaleforløbet

- På *den ene side* ses en model, hvor det intensiverede samtaleforløb er tilrettelagt og organiseret som et hyppigere kontaktforløb i form af **individuelle jobrettede samtaler** mellem borger og sagsbehandler
- På *den anden side* ses en model, hvor individuelle jobrettede samtaler mellem borger og myndighedssagsbehandler suppleres af et **gruppebaseret undervisningsforløb** med et ugentligt fremmøde til fælles og individuelle aktiviteter i seks-otte uger.

I det følgende beskrives disse to modeller mere detaljeret, herunder også nogle af de variationer, der ses inden for hver model.

Individuelt intensivt samtaleforløb

Otte kommuner har afprøvet et individuelt intensivt samtaleforløb

Modellen, hvor det intensiverede samtaleforløb som hovedregel er gennemført som individuelle samtaler mellem borger og beskæftigelsesrådgiver/virksomhedskonsulent, ses i følgende otte kommuner: Aalborg, Bornholm, Esbjerg, Gentofte, Hillerød, Horsens, Skanderborg og Vejen.

Dog også spredte initiativer til korte undervisningsforløb til, men ikke som fast del af modellen

I denne model ses der samtidig initiativer til at samle dele af deltagergruppen i korterevarende tematiserede undervisningsforløb, fx i Esbjerg og Aalborg, men ikke som en fast del af projektmodellen, som det ses i de fire projekter, der anvender gruppebaserede undervisningsforløb (se nedenfor).

Variation i, hvor systematisk samtalemodellen er planlagt

Inden for disse otte projekter er der en variation i, hvor systematisk de individuelle samtaleforløb er gennemført. Skanderborg jobcenters projekt har kørt med den mest systematiske model for det intensive individuelle samtaleforløb, både hvad angår antal af samtaler og fælles struktur for samtalen.

Skanderborg har haft den mest systematiske model

Det intensive samtaleforløb i Skanderborg jobcenters integrationspålægsprojekt er i de første 6 uger tilrettelagt efter en model med ugentlige individuelle samtaler mellem borger og den tilknyttede beskæftigelsesrådgiver (myndighedssagsbehandler). Efter de 6 uger tilrettelægges øvrige samtaler efter en individuel vurdering af behovet.

Samtalerne henover de 6 uger gennemføres efter et samtalekoncept med fokus som beskrevet i nedenstående tekstboks.

Flere samtaler afholdes ude i boligområderne eller i borgers hjem. På samtale 1 deltager som udgangspunkt også en af projektets virksomhedskonsulenter.

Eksempel på struktureret individuelt samtaleforløb

Koncept for samtaleforløb i integrationspålægsprojektet i Jobcenter Skanderborg

- **Samtale 1:** Præsentation af integrationspålægsprojektet og mulige tilbud. Krav og muligheder i forløbet. Borgers håb for fremtiden og eget syn på muligheder.
- **Samtale 2:** Afklaring af ressourcer og udfordringer: Netværk, økonomi, helbred, personlige kompetencer, faglige og praktiske kvalifikationer.
- **Samtale 3:** Afklaring af ønsker til branche/jobfunktion inden for Skanderborgs brancheområder: lager, pleje/omsorg, fødevarerindustri, køkken/service, rengøring, transport, detailhandel eller andet område med jobmuligheder.
- **Samtale 4:** Behov for indsatser: fagdansk, sundhedsfremme, sprogmentor, erhvervsmentor, samvær og aktiviteter, andet.
- **Samtale 5:** Plan for beskæftigelsesrettede aktiviteter: ordinært arbejde, virksomhedspraktik, job med løntilskud.
- **Samtale 6:** Opsamling på de seks ugers samtaler: skitsering af plan for forløbet: jobplan, aftale om aktiviteter og samarbejdsaftale om, hvem der gør hvad/hvornår/hvorfor.

Mest udbredt at gennemføre to-tre samtaler på seks-otte ugers forløb

I øvrige projekter, hvor samtaleforløbet er gennemført efter en individuelt tilpasset plan, har projekterne typisk ligget på et niveau af to-tre samtaler i en seks ugers periode, og derefter er frekvensen tilpasset efter en individuel vurdering.

Fire kommuner har afprøvet model med gruppebaseret undervisning suppleret med individuelle samtaler

Gruppebaseret undervisningsforløb

Modellen, hvor individuelle myndighedssamtaler med den ledige borger er suppleret af et gruppebaseret undervisningsforløb, ses både i en kommunalt forankret model (i Slagelse og Vejle) og en anden aktør-model (i 9 kommune-projektet og Københavns Kommunes projekt). I disse projekter møder borgerne til gruppebaserede jobrettede aktiviteter og undervisning 8-25 timer om ugen fordelt på to-

fem dage. Undervisningen gennemføres af projektmedarbejdere, som også varetager virksomhedskonsulentrollen og mentorrollen. I den kommunalt forankrede model har sagsbehandler/beskæftigelsesrådgiver varetaget underviserrollen, hvorved der er opnået en tæt kobling mellem de forskellige funktioner.

I stil med tilbud efter vejledning og opkvalificering

På den måde rummer projekterne med denne model et for-forløb, hvor alle borgere deltager i nogle flere arbejdsmarkedsforberedende elementer (foruden individuelle samtaler) i stil med, hvad man nogle gange ser i tilbud givet efter vejledning og opkvalificering.

Eksempel fra Slagelse kommunes projekt

Slagelse Kommunes Jobstart – et seks ugers basisforløb

En af projektkommunerne, der har anvendt en model med gruppebaserede forløb i deres integrationspålægsprojekt, er Slagelse Kommune. Forløbet, som kørte i Slagelse jobcenter, er tilrettelagt efter en model med et ugeskema, hvor den enkelte borger møder to timer hver dag henover seks uger. Undervejs og efter forløbet suppleres forløbet med individuelle samtaler med projektmedarbejder tilrettelagt efter en individuel vurdering af behovet.

Indhold i de seks ugers forløb

Henover de første fem dage (uge 1) gennemføres et undervisningskoncept med indhold som illustreret i nedenstående tekstboks.

I hver uge fra uge 2-5 indgår præsentation af fire brancheområder med fokus på områdets arbejdsfunktioner, arbejdsopgaver og arbejdspladskultur, besøg af og på virksomheder, fælles og individuel refleksion samt afklaring af branchevalg og ønsker til jobfunktion inden for brancheområderne.

Eksempel på ugeprogram fra Slagelse

Ugeprogram i Slagelse Jobcenters samtaleforløb i Integrationspålægsprojektet (uge 1)

- **Mandag:** Præsentation og forventningsafstemning af integrationspålægsprojektet, mulige tilbud og introduktion til basisforløbet
- **Tirsdag:** Afklaring af borgers beskæftigelsesmål, drømme, visioner for fremtiden og eget syn på muligheder
- **Onsdag:** Afklaring af ressourcer og kvalifikationer og involvering af relevante aktører
- **Torsdag:** Fokus på samfundsmæssige emner og det at være dels arbejdstager og dels medborger i Danmark
- **Fredag:** Præsentation af næste uges program og forventningsafstemning samt refleksion og opfølgning på ugen, der gik.

De efterfølgende uger stilles der skarpt på følgende brancheområder:

- **Uge 2:** Pleje og omsorg
- **Uge 3:** Industri og lager
- **Uge 4:** Køkken og service
- **Uge 5:** Kontor/butik
- **Uge 6:** Praktiksamtaler.

Projekter giver udtryk for mere virksomhedsvendt fokus i sager

5.2.2 Virksomhedsforløb og virksomhedsvendt fokus for en udsat målgruppe

Projekterne tilkendegiver fra evalueringsinterview at have haft et øget virksomhedsvendt fokus i samtalerne og undervisningen i integrationspålægsprojektet samt et fokus på at bryde en indsatshistorik i målgruppen præget af sekventielle perioder med passivitet afbrudt af korterevarende praktikforløb. Der er i alle projekter givet udtryk for, at man har arbejdet seriøst med at få installeret et jobrettet fokus og en motivation hos borger, der retter sig mod deltagelse på arbejdsmarkedet og med selvforsørgelse som endemål. Projekterne har implementeret en til-

gang, hvor borgerne i denne målgruppe har deltaget i jobrettede samtaler/undervisning, har fået lagt en jobrettet plan og i øget grad har deltaget på arbejdsmarkedet.

Langt flere kommer i praktik, men også mange uden

Blandt deltagerne har 74 % været i virksomhedspraktik i løbet af den 1-årige forsøgsperiode. Der er derfor en fjerdedel, der aldrig kommer ud i en praktik. Det kan der være flere årsager til, herunder at store dele af målgruppen er længere fra arbejdsmarkedet end ventet. Det er dog stadig en langt større andel, der er kommet i praktik, end for borgere i andre kommuner, der kunne indgå i målgruppen for forsøget, hvor andelen i samme periode er på 20 % (se yderligere beskrivelser i næste kapitel).

Virksomhedsforløb med afsæt i en brancherettet guidning af borgers jobmål

Projekterne giver gennemgående udtryk for, at der er sket en brancherettet guidning af borger i samarbejdet om at fastsætte et jobmål for den enkelte. Med brancherettet guidning skal forstås, at projektmedarbejderne i dialogen med borger om jobmål har lagt vægt på at informere om, hvor jobudsigterne er. Herunder hvilke brancher der mangler arbejdskraft, og hvor der findes jobfunktioner med lave indgangsforudsætninger og ingen eller kun basale krav til skriftlige danskundskaber (jf. lavt uddannelses- og kompetenceniveau i målgruppen). Dog har der været en åbenhed for at arbejde hen imod andre jobmål, hvis der har været en realisme omkring og overensstemmelse mellem jobmålet og borgers kompetencer og forudsætninger for hurtigt at opnå selvforsørgelse ad denne vej – fx ønsker om at etablere egen virksomhed, bruge delelementer af en uddannelse fra hjemlandet og lignende. Samtidig fortæller projekterne om, at der også har været en delgruppe med så lav funktionsevne og kompetenceniveau, at tilrettelæggelsen af virksomhedsforløbet har måttet rette sig mod mere nicheprægede jobfunktioner, som ikke nødvendigvis repræsenterer et jobmål med udbredte jobmuligheder, fx frokostmedarbejder, piccoline, pedelmedhjælper, assistent og lignende servicefunktioner.

5.2.3 Tidlig og kontinuerlig tilknytning til arbejdsmarkedet

Kun delvis implementering af målsætning om tidlig og kontinuerlig virksomhedsforløb

I forhold til forsøgsmodellens mål om, at projektdeltagerne kommer tidligt ud i første virksomhedsforløb (senest 6 uger efter start i projektet) og deltager kontinuerligt på arbejdsmarkedet i praktik, løntilskud eller job henover et år (givet ved maksimalt 12 ugers pause på 12 måneder), så er implementeringen kun delvis lykkedes. I nedenstående tabel 6 er målene opgjort på baggrund af deltagelse i praktikforløb ved hjælp af DREAM-data. Vi fremhæver dette mål, da det er det primære virksomhedsvendte redskab, kommunerne anvender for målgruppen.

**Tabel 6.
Målopfyldelse
for de 12 pro-
jekter**

Tabel 6. Målopfyldelse for de 12 projekter

Projekt	Andel tidligt i praktik	Tid til 1. praktik (uger)	Andel kontinuert i praktik	Observationer
9 kommune-projekt	14 %	20	4 %	325
Aalborg	29 %	14	5 %	93
Bornholm	37 %	17	20 %	35
Esbjerg	39 %	9	4 %	97
Gentofte	28 %	17	0 %	25
Hillerød	23 %	8	31 %	61
Horsens	37 %	12	14 %	70
København	45 %	11	17 %	197
Skanderborg	33 %	14	7 %	69
Slagelse	21 %	15	7 %	76
Vejen	29 %	15	3 %	59
Vejle	30 %	14	11 %	101
Samlet	29 %	14	10 %	1120

Note: Tid til 1. praktik er beregnet for dem, der kommer i praktik.

Usikre resultater for det enkelte projekt

Grundet de få observationer i de enkelte kommuner skal man være varsom med at tolke for håndfast på de enkelte kommunespecifikke resultater, og der gives derfor en mere generel beskrivelse af implementeringsgreb, som har vist sig at have særlig positiv betydning for implementeringsgraden for de to proceskrav.

Af tallene fremhæver vi dog to tendenser: For det første er variationen i opfyldelse af målkravet om kontinuert i praktik langt større end for tidlig praktik og tid til praktik, og for det andet er det iøjnefaldende, at samarbejdsprojektet opnår lavere opfyldelse af målkravene end de fleste andre kommuner.

Under hver tredje er i praktik inden seks uger

Implementeringsgrad for målkravet om tidligt virksomhedsforløb

Det gælder samlet set for 29 % af deltagerne, at de er i praktik senest 6 uger efter, de er startet i projektet. For de 74 %, der kommer ud i praktik, går der gennemsnitlig 14 uger, før den første virksomhedspraktik påbegyndes.

Lykkes for flertallet at komme i praktik inden for et kvartal

Disse tal ændrer sig ikke væsentligt, hvis løntilskud eller ordinært job medregnes, og resultatet viser derfor, at kravet om opstart af tidligt virksomhedsforløb inden 6 uger har været svært at nå for denne målgruppe. Resultatet viser dog også, at det for flertallet lykkes at igangsætte en praktik omtrent inden for første kvartal af forsøgsperioden.

Variationen mellem projekter i implementeringsgraden kan være udtryk for både forskelle i deltagergruppen, forskelle på det lokale arbejdsmarked og forskelle i implementeringsgreb projekterne imellem. Fx kan det have en betydning, hvor stor en andel der var i praktik i forvejen ved forsøgets start, samt en række andre faktorer, der ikke er taget højde for her. Ovenstående er derfor rå resultater for kommunernes opnåelse af målkravene. En mere udfoldet analyse af drivkræfter til at arbejde med integrationspålæg fremgår af kapitel 7, og her vil det også blive

uddybet hypoteser om, hvilke implementeringsgreb der er drivkræfter for at arbejde med tidlig og kontinuert virksomhedsforløb og for at opnå beskæftigelses-effekter i indsatsen.

For en delgruppe er det svært at tage skridtet ud på en virksomhed

En fjerdedel (26 %) kommer ikke i virksomhedsforløb i forsøgsperioden. I projekterne udtrykkes gennemgående en oplevelse af, at der er en delgruppe i målgruppen, for hvem det er svært at få taget skridtet ud på en virksomhed. I nogle af disse sager oplever projekterne, at udbyttet af den mere intensive samtaleindsats er, at borgerens barrierer og udviklingsmuligheder set i forhold til mulighederne på arbejdsmarkedet kommer til at stå klarere frem. Dermed har resultatet for en del af deltagergruppen også været, at sigtet undervejs er skiftet fra et jobrettet fokus til at forberede sagen til rehabiliteringsteamet med henblik på bevilning af ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension.

Værkstedssaktivering anvendt for borgere allerlængst fra arbejdsmarkedet.

Der ses derfor også projekter som, for en gruppe borgere, har benyttet værkstedssaktivering i fx kommunernes kompetencecentre. Det er sket for de borgere, der er allerlængst fra arbejdsmarkedet, fx:

- som en træningsbane forud for virksomhedspraktik for borgere, hvor der har været høj grad af ustabilitet og meget lavt timetal, hvorfor det har været vanskeligt at finde virksomheder, der ville stille en praktikplads til rådighed på dette niveau, *eller*
- når perspektivet i en sag er skiftet til forberedelse til indstilling for Rehabiliteringsteam med henblik på anden forsørgelse eller støttet beskæftigelse. I nogle af disse forløb har sagsbehandler haft behov for professionelle beskrivelser af funktionsevnen, som sagsbehandler ikke oplever beskrevet tilstrækkeligt fyldestgørende fra en virksomhedspraktik.

Implementeringsgrad for målkravet om kontinuert virksomhedsforløb

Få fastholdes i et kontinuert virksomhedsforløb

Da en stor gruppe af deltagerne aldrig kommer i praktik, og der går omkring et kvartal før de fleste kommer i praktik, er det ikke overraskende, at målet om kontinuert virksomhedsforløb er nået for meget få: Det er nået for 10 % af de 1120 deltagere, der er inkluderet i den kvantitative undersøgelse. Tabel 6 ovenfor viser variationen i målopfyldelse mellem projekterne. Det er endnu en gang væsentligt at erindre, at der er stor forskel på, hvordan kommunerne er tilgæet projektet, jf. opgørelsen af andelen, der var i praktik ved forsøgets start, ligesom der kan være forskelle mellem deltagerne i forskellige kommuner, som vi ikke tager højde for her.

Udfordringer med procesmålene

Resultaterne peger på, at der på tværs af projekterne er en række udfordringer forbundet med at gennemføre en indsatsmodel med et tidligt og kontinuerligt virksomhedsforløb for målgruppen, som defineret i integrationspålægprojektet. Projekterne fremhæver en række faktorer, der opleves at spille ind:

- Forhold ved målgruppen – bl.a. at det tager tid at finde et passende match på arbejdsmarkedet, der passer med det timetal, de skånebehov og de funktioner/opgaver, borgeren kan løse.

- Organisering af virksomhedssamarbejdet – bl.a. hvorvidt der er satset på en strategi med brug af stående praktikpladser hos store samarbejdsvirksomheder.
- Strukturelle forhold – bl.a. at målgruppen er i 'konkurrence' med andre ledige, der kan mestre et højere timetal og varetage et bredere spænd af opgaver. Det er i den sammenhæng påpeget af flere projekter, at LAB-lovens rimelighedskrav (forholdstalskravet⁵) i den forbindelse kan være en hindrende faktor for, at en virksomhed vil etablere en virksomhedspraktik for en borger, der kun kan præstere få timer om ugen i praktik.

En del af udfordringen er knyttet til forhold ved målgruppen

Projekterne fremhæver igennem forsøgsperioden og i evalueringsinterview, at en del af udfordringerne med at indfri forsøgsmodellens procesmål er knyttet til graden af borgers afstand til arbejdsmarkedet, givet ved en række barrierer og manglende arbejdsmæssige ressourcer, og at det kræver mere målgruppespecifikke samarbejdsaftaler med virksomheder, hvis procesmålene skal indfries i højere grad.

Variationen i opnåelse af målkrav om kontinuert praktik med afsæt i borgerkarakteristika

I det følgende dykker vi ned i variationen i opnåelse af målkrav om kontinuert praktik ved at se på, hvilke borgere det lykkes kommunerne at få ud i længere virksomhedsforløb ved anvendelse i form af *sekvenser* af flere virksomhedspraktikforløb.

Deltagelse i sekvenser af praktikforløb

Tabel 7 (næste side) viser karakteristika for de borgere, der er kommet i ingen, en samt to eller flere praktikker. Samlet set kommer 45 % af deltagerne ud i mere end én praktik.

Heraf ses, at borgere, der opnår én praktik i forhold til ingen praktik, har været lidt færre år i Danmark, er lidt yngre, og at lidt flere er gift, lidt færre er fra Europa, og flere er fra Asien.

Der er også forskel mellem dem, der kommer i én, og de der kommer i flere praktikker. De, der kommer i flere praktikker, er yngre, oftere mænd, har været lidt færre år i Danmark, færre er fra Europa, og flere er fra Asien. Der er ikke en stor forskel i tidligere beskæftigelse, men der er en noget større andel af dem med to eller flere praktikker, der også før forsøget har deltaget i virksomhedspraktik.

De, der ikke kommer i praktik, har heller ikke været det før

Overordnet set er de nævnte forskelle i baggrundskarakteristika dog ikke store, og der ses langt større forskelle i forhold til, om deltagerne også har været i praktik før forsøget: Det gælder kun 4 % af dem, der ikke kommer i praktik, men fx 60 % af dem, der kommer i en praktik, og 86 % for dem, der kommer i to eller flere praktikforløb. Der er naturligt en klar sammenhæng mellem opfyldelse af

⁵ Forholdstalskravet/rimelighedskravet (jf. LAB § 48 stk. 1) regulerer, at der er et rimeligt forhold mellem antallet af ansatte uden tilskud i en virksomhed og antallet af ansatte med løntilskud eller personer ansat i virksomhedspraktik. Kravet er, at der skal være mindst fem ordinært ansatte pr. person, der er ansat i virksomhedspraktik eller med løntilskud, hvis virksomheden har mellem 0 og 50 ansatte. Det gælder i både private og offentlige virksomheder.

målkrav og antallet af praktikforløb, samt om deltagerne er kommet hurtigt i praktik.

... men bedre historisk beskæftigelse end dem, der kun kommer i ét forløb

På trods af, at dem, der ikke kommer i praktik også i mindre grad har været i praktik før forsøget, er der dog ikke tegn på, at det er, fordi de har mindre kendskab til arbejdsmarkedet. Deres tidligere beskæftigelsesomfang er næsten dobbelt så højt som for dem, der kommer i én praktik. Men det er stadig lavt: 12 uger samlet set over 5 år. Det historiske beskæftigelsesniveau for dem, der kommer i to eller flere praktikforløb, er på niveau med dem, der ikke kommer i praktik. Det kan derfor være, at en del af dem, der ikke kommer i praktik, rent faktisk kommer i job, og at det er gruppen, der alene når en enkelt praktikforløb, der har vanskeligt ved at opnå beskæftigelse. Graden af målopfyldelse siger derfor både noget om implementering af forsøget, og formentlig også om, hvilke deltagere der indgår i forsøget i de enkelte projekter.

Tabel 7. Baggrundskarakteristika og målopfyldelse, opdelt på antal virksomhedspraktikker

Tabel 7. Baggrundskarakteristika og målopfyldelse, opdelt på antal virksomhedspraktikker

Variabel	Ingen praktik	1 praktik	+2 praktikker
Alder ved start af forsøget	44,3	43,3	42
Kvinde	67 %	72 %	62 %
Gift	58 %	61 %	63 %
Har 0-2-årige børn	9 %	11 %	14 %
Antal år i Danmark	16,0	14,6	12,7
Fra Asien	53 %	57 %	63 %
Fra Europa	29 %	27 %	23 %
Fra Afrika	17 %	15 %	13 %
Uger i beskæftigelse 5 år før forsøg	13,0	7,2	6,5
Andel i beskæftigelse 5 år før forsøg	20,6 %	12,9 %	19,6 %
I praktik 6 mdr. før forsøget	4 %	60 %	86 %
Tidligt i praktik	0 %	29 %	43 %
Opfyldt målkrav om kontinuert forløb	0 %	9 %	14 %
Antal observationer	267	286	567

Jobstøttementor er et fast element i forsøgsmodellen

5.2.4 Jobstøttementor givet ved 3 typer af mentorfunktioner

I Forsøg med integrationspålæg indgår det som centralt element, at borgerne i forsøget har ret til en jobstøttementor. Mentorstøtte er underrapporteret i kommunernes registreringer, og derfor er det ikke muligt at afdække, hvor mange borgere der har modtaget mentorstøtte. Men det vurderes ud fra de gennemførte evalueringssamtaler og processtøtteaktiviteter, at kommunerne har arbejdet seriøst med at håndtere og give borgere den relevante støtte til udfordringer, der kan stå i vejen for deltagelse i virksomhedsforløb, og dermed, at mentorstøtte er tildelt, der hvor der har været behov for den. Støtten er udmøntet ved forskellige mentorfunktioner, som fremgår nedenfor.

I projektet primært givet ved tre mentor-funktioner

- **Mentor light:** Mentorstøtte (til støttebehov af mindre omfang) givet ved den håndholdte indsats fra projektmedarbejdere, der har en kombinationsrolle i forhold til borgere i projektet. Mentorstøtte er desuden i en mere bred forstand indeholdt i indsatsen, som leveres af anden aktør, i de to projekter København og 9 kommune-projektet.
- **Virksomhedsmentor:** Mentorstøtte under virksomhedsforløb ved behov for ekstra støtte til at komme ind i opgaver og det sociale på arbejdspladsen. Støtten gives fra kollega eller afdelingsleder/arbejdsgiver på den arbejdsplads, borger er tilknyttet.
- **Social mentor:** Social mentor tilknyttes, hvis støttebehovet er af mere social karakter og med længerevarende behov.

5.2.5 Parallele indsatser

Foruden mentorstøtte er det et element i forsøgsmodellen, at borgers behov for andre udviklingsaktiviteter sker parallelt med og ikke sekventielt i forløbet med udsættelse af virksomhedsforløbet til følge. Heller ikke disse aktiviteter er opgjort kvantitativt, men vurderet kvalitativt via interview og via processtøtteaktiviteterne.

Parallelitet i udviklingsaktiviteter implementeret i varierende grad.

Der er i varierende grad arbejdet med parallelitet i tilrettelæggelsen af øvrige indsatser og aktiviteter, men det skønnes, at det i projekterne er tilstræbt, at borgers behov for udviklingsforløb og andre aktiviteter forløber sideløbende med deltagelse i virksomhedspraktik eller løntilskud.

Projekterne har tilrettelagt opkvalificering parallelt

Det typiske billede er, at projekterne har iværksat fx opkvalificering og danskuddannelse parallelt med borgers deltagelse i virksomhedsforløb, og også i nogle tilfælde trænings- og sundhedstilbud.

6 Resultater og effekt

Dette kapitel beskriver kvantitative resultater og effekter af forsøget med integrationspålæg i form af overgange til beskæftigelse, uddannelse og anden forsørgelse.

Definitioner: resultater vs. effekt

Med *resultater* mener vi, hvordan det går deltagerne i forsøget. De kan ikke tolkes som effekter. Med *effekter* mener vi, hvilket bidrag af resultaterne der er en følge af forsøget, hvor deltagerens resultater er målt i forhold til en kontrolgruppes resultater.

Kapitlets struktur

Kapitlet indledes med en beskrivelse af resultaterne, dvs. hvordan det er gået deltagerne i forsøget, både samlet set og i de enkelte projekter. Det er helt centralt at forstå, at resultaterne for deltagerne efter forsøget ikke kan tages som udtryk for effekt af forsøget. Der vil dels være kommunale forskelle i beskæftigelsesindsatsen, som har betydning uanset forsøgets implementering, der vil være forskelle blandt deltagere i forskellige kommuner, og så vil der være forskelle i implementeringen af selve forsøget. De to førstnævnte forskelle skal der korrigeres for, så der kan opnås viden om effekten af forsøget, som er implementeret. Den sidste forskel – i implementering – kan medvirke til at forklare eventuelle forskelle i effekter på tværs af forskellige kommuner.

Gradvis effekt forventes

Der er flere årsager til, at det må forventes, at effekterne kun indtræder langsomt over tid. Det gælder i særdeleshed grundet målgruppens store historiske udfordringer i forhold til at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet på ordinære vilkår. Men det gælder også som følge af forsøgets design, hvor der lægger op til en 1-årig kontinuerlig indsats. Indsatsens varighed er formentlig nødvendig netop på grund af målgruppens udfordringer, men det kan ikke udelukkes, at det for dele af målgruppen vil medføre en fastholdelseeffekt, dvs. at beskæftigelsesresultaterne på kort sigt er negative. Det kan opstå, hvis en (lille) del af deltagerne ville have fundet ordinært arbejde i den 1-årige forsøgsperiode, men i stedet fastholdes i praktik. Endelig kan det forventes, at forsøgets effekt vil indfinde sig efter den 1-årige forsøgsperiode, fordi her ophører sagsbehandlernes fokus på indsatsen, og dermed er det sandsynligt, at specifikke aftaler i forhold til den virksomhedsrettede indsats ophører. Det kan derfor også forekomme, at flere af kommunerne vil have fokus på, at forløbene afklares særligt mod deres afslutning, med henblik på at vurdere, om der kan laves aftaler om ordinær ansættelse, hvem der skal ud i andre forløb efter forsøget, og hvem der evt. skal afklares til et fleksjob eller en førtidspension.

6.1 Deltagerens resultater: Overgang til ordinær beskæftigelse, uddannelse og anden forsørgelse

Formålet med at komme hurtigt i virksomhedspraktik er, at det skal hjælpe deltagerne i ordinært job. I dette afsnit ser vi på resultaterne for deltagerne i forsøget

på centrale udfald målt undervejs og efter afsluttet deltagelse i forsøget. Det kan som nævnt ikke tages som udtryk for effekt af forsøget.

Tabel 8 viser, hvor stor en andel der er kommet i beskæftigelse, med og uden mulighed for supplerende ydelser, samt er overgået til anden offentlig forsørgelse end ledighedsydelse, kontanthjælp eller SU, undervejs og efter forsøget. Andelene er optalt som andelen af borgere med mindst én uge i de givne tilstande, opgjort henholdsvis 1, 6 og 13 måneder efter start på deltagelse i forsøget. Derfor betyder fx de 4 % angivet nederst til venstre, at 4 % af deltagerne har været mindst én uge i ordinær beskæftigelse uden supplerende ydelser i den 13. måned, der følger deres opstart i projektet.

Tabel 8. Andel med mindst én uge i beskæftigelse, uddannelse og anden forsørgelse undervejs i forsøget, samt andel fortsat på kontanthjælp (n=1120).

Tabel 8. Andel med mindst én uge i beskæftigelse, uddannelse og anden forsørgelse undervejs i forsøget, samt andel fortsat på kontanthjælp

Måneder efter start	Andel i beskæftigelse	Andel i beskæftigelse m. ydelser	Andel på ledighedsydelse	Andel på SU	Andel på anden offentlig forsørgelse	Andel fortsat på kontanthjælp
1	0 %	4 %	0 %	0 %	1 %	94 %
6	2 %	7 %	0 %	2 %	2 %	89 %
13	4 %	10 %	1 %	2 %	12 %	75 %

Meget få er kommet i uddannelse eller beskæftigelse

... under 25 % har forladt kontanthjælp

Tabel 8 viser derfor, at andelen, der har været i beskæftigelse – både med og uden supplerende ydelser, stiger støt over perioden og når henholdsvis de 4 % og 10 % efter 13 måneder. Det er vigtigt at understrege, at disse tal kan afspejle en naturlig afgang til beskæftigelse og derfor ikke skal tolkes som en effekt af forsøget. Effekten belyses nedenfor. Tilsvarende er kun 1-2 % overgået til henholdsvis ledighedsydelse eller SU. Den lave andel i beskæftigelse og SU skal ses i sammenhæng med gruppens meget svage tilknytning til arbejdsmarkedet inden forsøget, og i det lys er det ikke usædvanligt at se så lave overgange til beskæftigelse. 12 % er overgået til andre ydelser end kontanthjælp, SU og ledighedsydelse. Endelig ses i sidste søjle, at 75 % har været på kontanthjælp i hele perioden fra start til 13 måneder efter forsøget. Da en lille andel var på andre ydelser end kontanthjælp, da forsøget startede, vil det sige, at lidt under en fjerdedel forlader kontanthjælp i de 13 måneder, efter de får integrationspålægget.

Tabel 9 viser resultaterne opdelt på projektkommuner. Tabellen viser først og fremmest en meget stor variation i resultaterne, særligt i andelen, der kommer i beskæftigelse med ydelser, og i andelen, der fortsat er på kontanthjælp.

Bornholm og Esbjerg Kommuner skiller sig ud, ved at omkring hver femte er kommet i job (evt. med supplerende ydelser) 13 måneder efter projektopstart, mod 4-11 % i de andre projekter. Tilsvarende er næsten halvdelen i disse to kommuner samt Skanderborg ikke længere på kontanthjælp 13 måneder efter forsøgets start, mens det gælder 10 %-32 % i andre projekter. Alle tre kommuner har således også en høj andel, der er flyttet til andre ydelser.

Tabel 9. Andel med mindst én uge i beskæftigelse, uddannelse og anden forsørgelse undervejs i forsøget, samt andel fortsat på kontanthjælp, opdelt på projekter (n=1120).

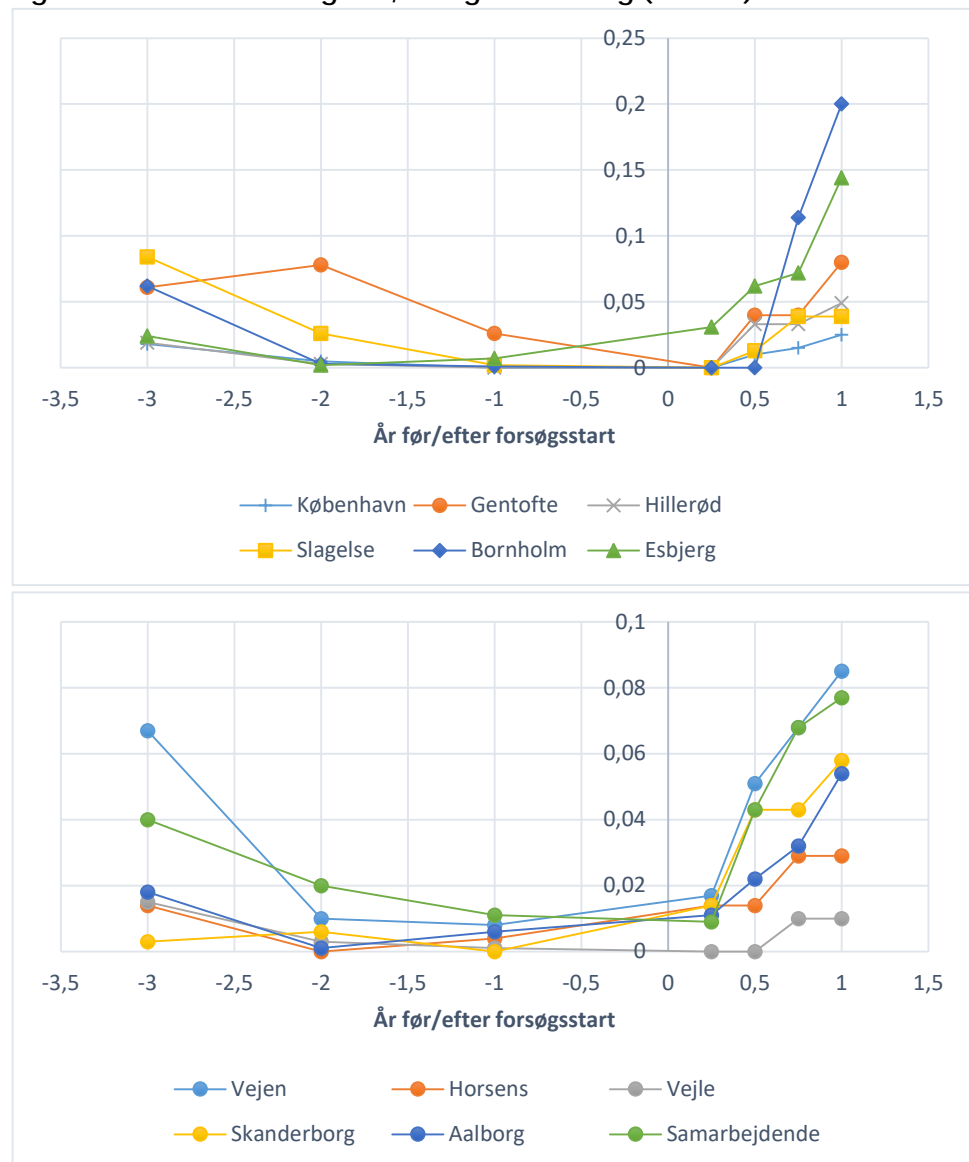
Tabel 9. Andel med mindst én uge i beskæftigelse, uddannelse og anden forsørgelse undervejs i forsøget, samt andel fortsat på kontanthjælp, opdelt på projekter

Projekt	Andel i beskæftigelse	Andel beskæftigelse m. ydelser	Andel på ledighedsydelse	Andel på SU	Andel på anden offentlig forsørgelse	Andel fortsat på kontanthjælp
9 kommune-projekt	4 %	12 %	0 %	1 %	6 %	79 %
Aalborg	5 %	11 %	2 %	2 %	18 %	67 %
Bornholm	17 %	20 %	0 %	3 %	26 %	54 %
Esbjerg	10 %	20 %	0 %	6 %	22 %	57 %
Gentofte	9 %	9 %	0 %	0 %	13 %	78 %
Hillerød	5 %	7 %	4 %	0 %	14 %	75 %
Horsens	1 %	4 %	0 %	4 %	7 %	80 %
København	2 %	6 %	0 %	1 %	3 %	90 %
Skanderborg	0 %	9 %	3 %	1 %	30 %	58 %
Slagelse	4 %	9 %	0 %	4 %	21 %	66 %
Vejen	6 %	13 %	0 %	2 %	8 %	73 %
Vejle	2 %	5 %	0 %	5 %	19 %	75 %

Tendens til lidt højere beskæftigelse end to-tre år før forsøget

Figur 1 (næste side) angiver andelen, der har været i beskæftigelse, kumuleret over forsøgsperioden, sammenholdt med andelen pr. år, et-tre år før deltagelse. Figuren viser, at deltagerne når omtrent samme beskæftigelsesniveau, måske lidt højere, som to-tre år før forsøget, men igen, at det er stor variation på tværs af projekterne. Det gælder både før og efter forsøget. Således opnår deltagerne i Gentofte, Vejen og samarbejdsprojektet et mellemhøjt beskæftigelsesniveau i forhold til de andre projekter, men det var også tilfældet før forsøget. Omvendt opnår deltagerne i Esbjerg og Bornholm som tidligere nævnt den højeste andel i beskæftigelse efter forsøgets start, mens de havde nogle af de laveste beskæftigelsesandele i årene før forsøget. Disse sammenligninger er heller ikke effektmålinger, men illustrerer endnu tydeligere, at det er forbundet med risiko alene at tolke resultaterne efter forsøget som effekter af forsøget. Forskellene i andele i beskæftigelse før forsøget kan både illustrere forskelle mellem deltagere, forskellige tilgange til beskæftigelsesindsatsen før forsøget, og at deltagerne kan have boet i andre kommuner før forsøget.

Figur 1. Andel i beskæftigelse, før og efter forsøg (n=1120).

6.2 Design af effektmåling

I dette afsnit beskrives designet for effektmålingerne af Forsøg med integrationspålæg.

Grundlag for effektmåling er en kontrolgruppe

Effektmålingerne foretages ved at sammenligne resultaterne for deltagerne med resultaterne for en sammenlignelig kontrolgruppe. Ved at sammenligne resultaterne med en kontrolgruppe tager vi højde for, at en del af beskæftigelsesresultaterne ville have fundet sted, uden at forsøget med integrationspålæg var gennemført.

Resultater måles over 16 måneder

Vi måler resultater for deltagergruppen og kontrolgruppen fra forsøgets start og frem til og med januar 2017. Dermed kan vi måle resultater – og effekter – op til

16 måneder efter forsøgets start. Det er væsentligt for at se, om effekten udvikler sig efter endt deltagelse i forsøget.

Designet justerer for kommune- og deltagerforskelle

Vi anvender et før-efter-design med kontrolgruppe, også kaldet et difference-in-difference (DiD)-design. Designet justerer for systematiske forskelle blandt de kommuner, der deltager i forsøget, og dem, der ikke deltager. Det kan både være i forhold til, at de borgere, der er i målgruppen i de deltagende kommuner, afviger systematisk fra borgere i målgruppen i andre kommuner, og i forhold til, at de kommuner, der har valgt at deltage i forsøget, er anderledes, fx i forhold til organisering af beskæftigelsesindsats eller lokale jobmuligheder.

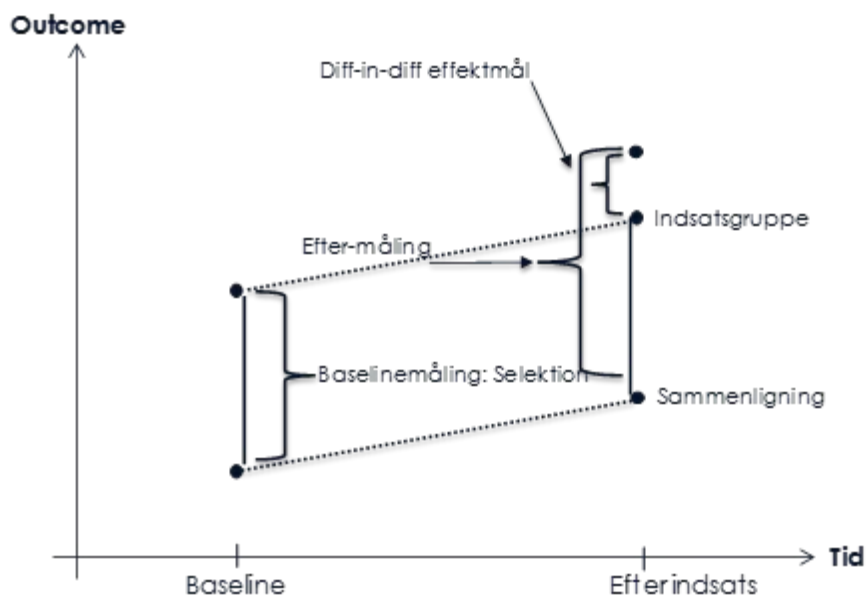
Før-perioden

For at have tilstrækkelig tid til at følge borgere i deltager- og kontrolkommuner før forsøget vælges før-perioden som 61 uger før forsøgets start.

Illustration af antagelser bag design

Designet og den tillagte effekt er illustreret i figur 2. Den nederste stiplede linje viser udviklingen i målte resultater i kontrolgruppen ("Sammenligning") over tid. Det antages, at udviklingen havde fulgt samme udvikling i deltagerkommunerne, hvis ikke forsøget var implementeret. Det er angivet ved den øverste stiplede linje. DiD-estimatoren tillægger kun indsatsen en effekt, hvis indsatsgruppen udvikler sig anderledes over tid (i forhold til baselinemålingerne) end sammenligningsgruppen. I figuren er det illustreret med en faktisk udvikling, der ligger over den øverste stiplede linje.

Figur 2. Illustration af DiD-designet

To sæt estimer, der afgrænser sande effekter

Det vil være naturligt, at deltagerne er udvalgt, fordi det giver mening, at de kommer i et virksomhedsrettet forløb, fx fordi det vurderes, at sandsynligheden for at de kan ansættes ordinært er større end generelt for målgruppen. Beskrivelsen af deltagerne og målgruppen bekræftede, at deltagerne har en lidt højere historisk beskæftigelse og i langt højere grad har deltaget i virksomhedspraktik før forsøget

(jf. tabel 3). Selvom vi kontrollerer for disse forhold, indikerer disse forskelle, at der kan være andre forhold, vi ikke tager højde for. Effekten, der opnås ved at betragte deltagergruppen som indsatsgruppe, kan derfor potentielt også afspejle, at den udvalgte deltagergruppes beskæftigelsesmuligheder i udgangspunktet ville have udviklet sig mere fordelagtigt end i hele målgruppen.

Ekstra sammenligning med hele målgruppen i deltagerkommunen

For at tage højde for, at det kan være svært fuldstændigt at kontrollere for selektionen af, hvem der deltager i forsøget, udfører vi supplerende effektmålinger, hvor hele målgruppen i de deltagende kommuner anvendes som indsatsgruppe, uagtet hvem der faktisk deltager i forsøget. Dermed påvirker selektion af deltagere ikke effektmålet. Denne type effektmåling er almindeligt anvendt og kaldes intent-to-treat (ITT), hvilket vi også vil kalde den her. Samtidig korrigeres for selektion i forhold til, hvilke kommuner der har valgt at deltage, ved at sammenligne med før-projekt perioden.

De to sæt estimater afgrænser sande effekter

De to estimater, der fremkommer ved brug af henholdsvis *faktiske* deltagere og *hele* målgruppen som indsatsgruppe, vil med stor sandsynlighed omgrænse den sande effekt. Grunden er, at det kun er en del af bruttogrupperne, der faktisk deltager i forsøget, så hvis forsøget har en positiv effekt på beskæftigelsen, er den samlede effekt for alle i målgruppen naturligt mindre end for de faktiske deltagere. Omvendt vil estimater med brug af den faktiske deltagergruppe formentlig blive mere positive end de sande effekter, hvis vi ikke kan kontrollere fuldstændigt for, at deltagerne udgør en del af målgruppen, der har større beskæftigelseschancer. Dermed vil resultaterne blive bedre på grund af udvælgelsen af deltagere, og ikke på grund af forsøget i sig selv⁶.

6.3 Beskrivelse af kontrolgruppen

Kontrolgruppen

Kontrolgruppen består af tredjelandsstatsborgere over 30 år, der er aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere og har været i Danmark i mere end 3 år⁷. Kontrolgruppen er udvalgt blandt alle kommuner, der ikke deltog i forsøget.

6.3.1 Karakteristik af deltager- og kontrolgruppe

Kontrolgruppen ligner deltagerne

Tabel 10 viser kontrolgruppens karakteristika sammenholdt med deltagerne. De er målt i 2013, dvs. et stykke tid før forsøget. Som det ses af tabellen, ligner borgere i kontrolgruppen, dvs. borgere i målgruppen for forsøget i ikke-deltagende kommuner, til forveksling deltagerne i forsøget. Der er dog lidt flere kvinder, flere fra Asien og færre fra Afrika og Europa i deltagergruppen end i kontrolgruppen. Der er ingen forskel i beskæftigelsesgraden et-fem år før forsøgsperioden eller i

⁶ Forskellene mellem de to effekter kan også afspejle en faktisk forskel på grund af effektheterogenitet; dvs. hvis de udvalgte deltagere får et bedre udbytte af indsatsen end resten af målgruppen. Hvis dette er en del af forklaringen på forskellen mellem de to effekter, giver forskellen en indikation på, hvor meget effekterne ændrer sig, når de bredes ud til hele målgruppen.

⁷ Vi kunne have sat grænsen til 5 år på grund af kravet om, at retten til danskuddannelse skal være opbrugt, men nogle af deltagerne har været i Danmark i under 5 år. Derfor sætter vi grænsen til 3 år, dvs. at de skal være ude af den 3-årige introduktionsperiode fastsat i integrationsloven.

antallet af år, som indvandrerne har været i Danmark. Det er væsentligt, fordi de typisk er vigtige for sandsynligheden for at finde job.

...men har været mindre i virksomhedspraktik før forsøgsperioden

Den mest markante forskel mellem deltagerne og kontrolgruppen er, at en væsentligt større andel af deltagerne har deltaget i virksomhedspraktik før forsøget, end borgerne i kontrolgruppen. En sammenligning mellem målgrupperne i de deltagende kommuner og andre kommuner bekræfter, at disse to grupper også minder om hinanden og er mere ens på netop dette forhold: tidligere deltagelse i virksomhedspraktik.

Tabel 10. Deltager- og kontrolgruppens karakteristika

Tabel 10. Deltager- og kontrolgruppens karakteristika

Variabel	Deltagere	Kontrolgruppe
Alder	43 %	44 %
Kvinde	66 %	61 %
Gift	62 %	60 %
Har 0-2-årige børn	12 %	12 %
Antal år i Danmark	14 %	14,4 %
Europa	26 %	31 %
Afrika	14 %	17 %
Asien	59 %	51 %
Andre	1 %	1 %
Antal uger i beskæftigelse 1-5 år før start	8,3 %	8 %
Har været i virksomhedspraktik 6 mdr. inden forsøget	60 %	18 %
Antal observationer	1120	7869

6.4 "Rå" resultater før og efter indsats

Beskrivelse af resultater er ikke effektmålinger

I dette afsnit beskriver vi resultaterne for deltager- og kontrolgruppe på de primære udfald: Hvor mange der kommer i praktik og de to beskæftigelsesoutcomes: ordinær beskæftigelse med og uden supplerende ydelser. Disse tal er nyttige at se, fordi det er dem, der ligger til grund for effektmålingen, men de kan *ikke tolkes som effekter*. Effektmålingerne præsenteres i næste afsnit og tager højde for før-efter-udviklingen og forskelle i kontrol- og deltagergruppens sammensætning.

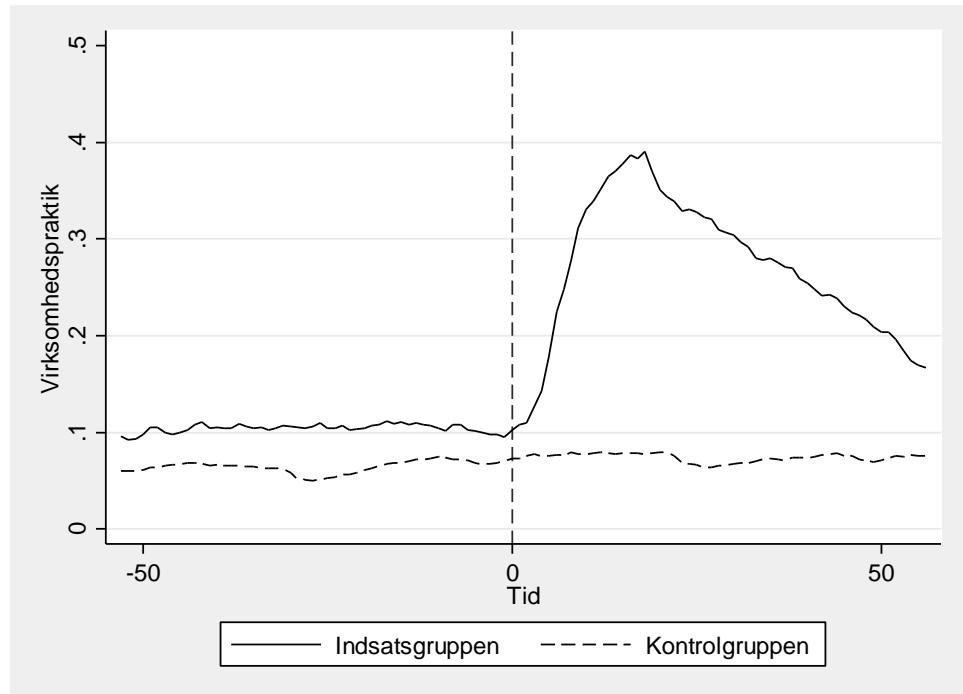
Deltagerne i forsøget har været mere i praktik før og efter forsøget

Figur 3 viser andelen, der deltager i virksomhedspraktik før og efter forsøget for deltagerne og kontrolgruppen. Tid 0 er sat til starttidspunkt for deltagerne og til starttidspunktet for forsøget, 1.2.2015, for kontrolgruppen. Andelen er opgjort uge for uge og viser, som lige nævnt, at deltagergruppen har en højere deltagelse i virksomhedspraktik i perioden *før* forsøget: Omkring 10 % af deltagergruppen er i virksomhedspraktik i alle ugerne før forsøgets start i forhold til 6-8 % i kontrolgruppen. Den højere deltagelse i praktik før forsøget kan derfor afspejles i eventuelle effekter. Figuren viser dog også, at andelen af deltagerne, der i en given uge er i virksomhedspraktik, stiger markant efter forsøgets start og når næsten

40 % omkring en tredjedel inde i forsøgsperioden. Herefter daler den, men den er også væsentligt over kontrolgruppens niveau ved forsøgets afslutning.

Figur 3. Andel i given uge i virksomhedspraktik, 1 år før og efter forsøgsperioden

Figur 3: Andel i given uge i virksomhedspraktik, 1 år før og efter forsøgsperioden

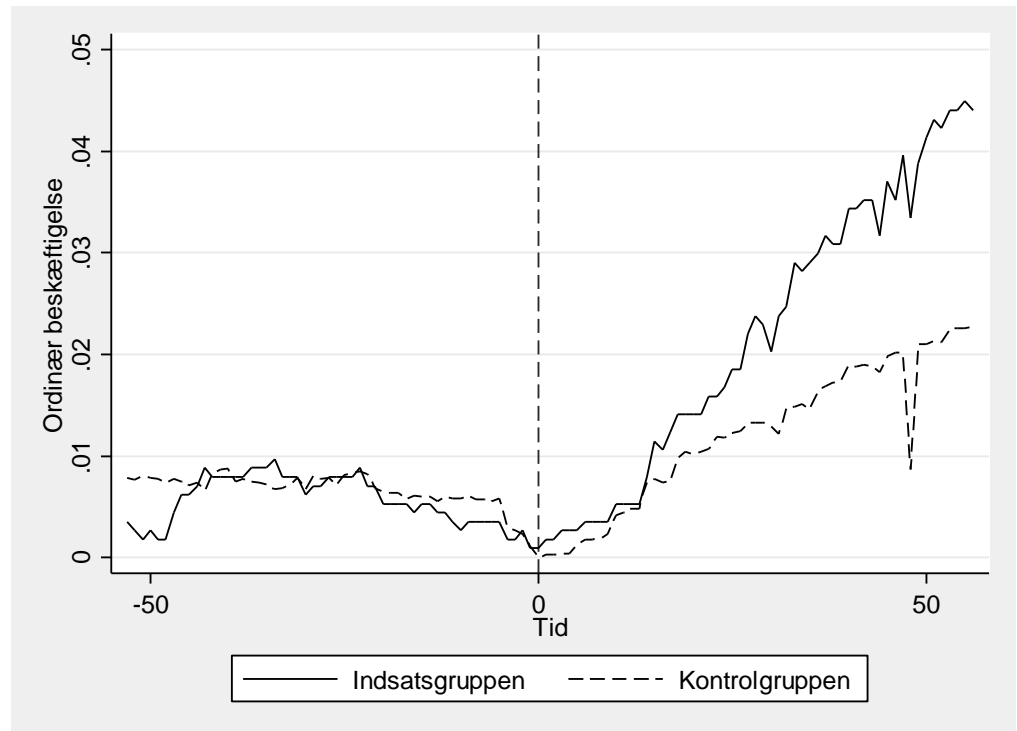

Tegn på, at forsøget løfter deltagernes beskæftigelse

Figur 4 viser andelen af deltager- og kontrolgruppen, der er i ordinær beskæftigelse i en given uge; dvs. beskæftigelse uden supplerende ydelser. Den viser, at deltagere og kontroller er på samme niveau før forsøget; omkring 3-4 % tre år før start, dalende til nul ved forsøgets start. Herefter stiger andelen for begge grupper, til lidt over 2 % for kontrolgruppen og lidt over 4 % for deltagerne et år efter forsøgets start⁸. Der er således tegn på, at flere af deltagerne kommer i beskæftigelse, men det er en meget lille forskel. Vi understreger atter, at der ikke i disse figurer er taget højde for, at deltagere og kontrolgruppe kan være forskellige, ligesom der ikke er taget højde for statistisk usikkerhed.

⁸ Det bemærkes, at der er nogle bratte ændringer i uge 0 og 49 for kontrolgruppen i både figur 4 og 5. De optræder, fordi der er betinget eksplicit på, at gruppen er på kontanthjælp i uge 0, og fordi de har en fast tildelt startdato, hvor 49 uger efter svarer til uge 53 i året, hvor flere naturligt er registreret uden beskæftigelse. Det har ingen indvirkning på resultaterne.

Figur 4. Andel i beskæftigelse i given uge, et år før og efter forsøgsperioden

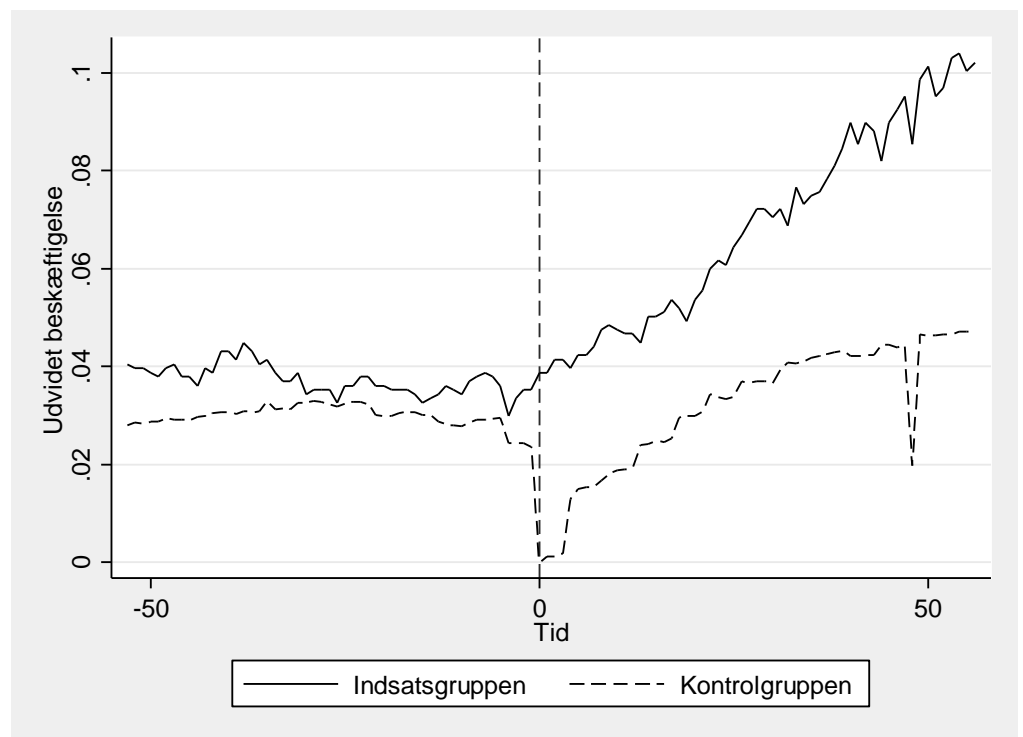
Beskæftigelsesløft tydeligere, når beskæftigelse med supplerende ydelser medtages

Figur 5 viser andelen i beskæftigelse, når vi anvender det udvidede beskæftigelsesbegreb, hvor vi tillader beskæftigelse, samtidig med at der modtages indkomsterstøttende offentlige ydelser. Her er beskæftigelsesgraden naturligvis større for både kontrol- og deltagergruppen⁹, men atter er stigningen efter forsøgets start klart større for deltagergruppen og når over 10 % i forhold til kontrolgruppens niveau på knap 5 %.

⁹ Vi registrerer, at 4 % af deltagerne er i beskæftigelse ved forsøgets start. Årsagen kan være, at beskæftigelse er registreret på månedsbasis, og at der derfor kan være uger, vi registrerer som beskæftigelse, men som dækker over, at ugen ligger i en måned, hvor beskæftigelsen indtræffer senere.

Figur 5. Andel i beskæftigelse med ydelser i given uge, et år før og efter forsøgsperioden

Figur 5. Andel i beskæftigelse med ydelser i given uge, et år før og efter forsøgsperioden

6.5 Effekter af forsøget

Forventet sammenhæng mellem karakteristika og beskæftigelse

I dette afsnit præsenteres de målte effekter af forsøget med integrationspålæg. Alle målinger tager højde for, at deltagere i forsøget kan afvige fra kontrolgruppen med hensyn til beskæftigelseshistorik, køn, alder, antal år i landet, oprindelsesland og brug af sundhedsydelser. Vi finder overordnet de forventede sammenhænge mellem disse baggrundsvariable og antal uger i beskæftigelse:

- Kvindelige indvandrere kommer i mindre grad i beskæftigelse
- Borgere med 0-2-årige børn kommer i mindre grad i beskæftigelse
- Borgere i parforhold kommer i højere grad i beskæftigelse
- Borgere med større brug af egen læge kommer i mindre grad i beskæftigelse
- Borgere med mindre tidligere beskæftigelse kommer i mindre grad i beskæftigelse.

Der er ingen signifikante beskæftigelsesforskelle mellem borgere med hensyn til, om de har været indlagt eller ej, samt om de bruger speciallæge. Indlagte og borgere, der bruger mere speciallæge, har dog været markant mindre i virksomhedspraktik, så det påvirker deltagelsen i forsøget.

Tabel 11 viser effekterne fra DiD-designet på det samlede antal uger i virksomhedspraktik kumuleret over perioder på 6, 13 og 16 måneder efter forsøgets start.

Bemærk, at effekten er forskellen mellem deltagergruppe og kontroller i forsøgsperioden, fratrukket forskellen i før-perioden, som vi så eksisterede i figur 3. Tabellen viser de to sæt estimater, hvor deltagergruppen er faktiske deltagere henholdsvis hele målgruppen. Som beskrevet ovenfor er der god grund til at tro, at disse estimater er lavere henholdsvis større end de sande effekter (og omvendt, når vi ser på negativ effekt, som andelen stadig på kontanthjælp). Alle estimaterne er positive og statistisk set forskellige fra nul (flere stjerner i tabellen er lig med større statistisk sikkerhed for en forskel fra nul).

Forsøget har øget andelen af tid i praktik

Når vi anvender de to estimater til at danne et interval for den sande effekt, viser tabel 11, at forsøget medfører en forøgelse af tiden i virksomhedspraktik for deltagerne på 0,7-4,5 uger i løbet af det første halve år efter start i forsøget. Det stiger til 1,5-8,3 uger samlet set over 13 måneder efter start i forsøget, mens stigningen flader lidt ud i månederne derefter. Selvom vi tidligere har set, at forsøgets målkrav ikke er opfyldt, viser resultatet altså en forøgelse af tiden tilbragt i virksomhedspraktik.

Tabel 11. Effekt på antal uger i virksomhedspraktik

Tabel 11. Effekt på antal uger i virksomhedspraktik

Måneder	ITT	Deltager
6	0,727***	4,573***
13	1,533***	8,376***
16	1,641***	8,672***

Note: Resultater fra DiD-regression med kontrol for alder, køn, deltagerkommune, periode, oprindelsesland, antal år i Danmark, partner, gift, 0-2-årige børn, 3-6-årige børn, 7-9-årige børn, 10-14-årige børn, 15-24-årige børn, antal uger på kontanthjælp foregående år samt brug af egen læge, speciallæge og sygehusindlæggelse. N=17.978 for deltager-effekter og 26.270 for brutto-effekter. *signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, *** signifikant på 1 %-niveau

... og reduceret tiden på kontanthjælp

Tabel 12 viser på samme vis som i tabel 11 effekten af forsøget på det samlede antal uger i førtidspension og kontanthjælp siden start i forsøget. Her ses for begge typer effekter, at forsøget reducerer antallet af uger på kontanthjælp allerede et halvt år efter start i forsøget, og at reduktionen øges til 6,2-8,4 uger 16 måneder efter start i forsøget. Det bemærkes, at ITT-effekten estimeret med målgruppen som indsatsgruppe her er mere negativ end effekten med deltagergruppen. Dette kunne umiddelbart se kontraintuitiv ud, hvis vi forventer, at ITT-versionen underestimerer og deltagergruppen overestimerer effekten. Denne fortolkning tolker dog lavere andel på kontanthjælp som ubetinget positivt. Men det er det selvfølgelig kun, hvis afgang fra kontanthjælp er domineret af tilgang til beskæftigelse og ikke til andre ydelser. Resultatet tyder derfor på, at der er forskel på afgang til andre ydelser mellem deltagere og resten af målgruppen.

Effekten på førtidspension er usikker

Tabel 12 viser, at effekterne på tiden tilbragt på førtidspension afhænger af den anvendte indsatsgruppe i effektmålingerne. Her ses en signifikant reduktion for deltagergruppen, mens det ikke er tilfældet, når hele målgruppen anvendes som

indsatsgruppe. Vi kan derfor ikke med sikkerhed sige, om effekten på tid i førtidspension er negativ.

Tabel 12. Effekt på uger på førtidspension og kontanthjælp

Tabel 12. Effekt på uger på førtidspension og kontanthjælp

Måneder	Kontanthjælp		Førtidspension	
	ITT	Deltager	ITT	Deltager
6	-4,097***	-2,047***	0,151***	-0,166***
13	-7,272***	-4,619***	0,023	-0,697***
16	-8,452***	-6,228***	-0,190	-1,023***

Note: Resultater fra DiD-regression med kontrol for alder, køn, deltagerkommune, periode, oprindelsesland, antal år i Danmark, partner, gift, 0-2-årige børn, 3-6-årige børn, 7-9-årige børn, 10-14-årige børn, 15-24-årige børn, antal uger på kontanthjælp foregående år samt brug af egen læge, speciallæge og sygehusindlæggelse. N=17.978 for deltager-effekter og 26.270 for brutto-effekter. *signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, *** signifikant på 1 %-niveau.

Entydig positiv beskæftigelses-effekt

Tabel 13 ser endelig på effekten på beskæftigelse. Beskæftigelsen er opgjort på tre forskellige måder: ordinær beskæftigelsesgrad, antal uger i ordinær beskæftigelse og endelig antal uger i ordinær beskæftigelse med eventuelle supplerende ydelser. For alle mål finder vi signifikante beskæftigelses-effekter efter forsøgets afslutning. Estimerne for de to indsatsgrupper er tæt på hinanden, hvilket giver indikation på, at effekterne er robust fastlagt. Effekterne er ikke signifikante for alle beskæftigelses-outcomes midtvejs i forsøget. Det tyder derfor på, at forsøget som ventet primært virker ved afslutningen af forsøget, men samtidig er der ingen tegn på, at indsatsen har en fastholdelse-effekt (dvs. negativ beskæftigelses-effekt under deltagelse i forsøget). Sidstnævnte kan formentlig forklares ved, at målgruppen i udgangspunktet har en ringe overgang til beskæftigelse.

Tabel 13. Effekt på beskæftigelse

Tabel 13. Effekt på beskæftigelse

Måneder	Ordinær Beskæftigelsesgrad		Ordinær beskæftigelse		Beskæftigelse med ydelser	
	ITT	Deltager	ITT	Deltager	ITT	Deltager
6	0,020*	0,021	0,142**	0,141	0,342***	0,401*
13	0,049*	0,111**	0,323**	0,627**	0,612**	1,472***
16	0,057*	0,174**	0,390**	0,949***	0,696**	2,097***

Note: Resultater fra DiD-regression med kontrol for alder, køn, deltagerkommune, periode, oprindelsesland, antal år i Danmark, partner, gift, 0-2-årige børn, 3-6-årige børn, 7-9-årige børn, 10-14-årige børn, 15-24-årige børn, antal uger på kontanthjælp foregående år samt brug af egen læge, speciallæge og sygehusindlæggelse. N=17.978 for deltager-effekter og 26.270 for brutto-effekter. *signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, *** signifikant på 1 %-niveau.

Beskæftigelses-effekten er lille...

Selvom Forsøg med integrationspålæg således har signifikant positive beskæftigelses-effekter, er effekterne små. For at anskueliggøre størrelsen kan effekterne omregnes på forskellig vis.

... svarer til, at 1 ud af 100 finder 2,5 måneders fuldtidsbeskæftigelse

Målet for beskæftigelsesgrad kan oversættes direkte til andele af en fuldtidsstilling, da en grad på 1 svarer til en månedlig ansættelse a 37 timers arbejdsuge. Effekterne er kumuleret over 6, 13 og 16 måneder, så en effekt efter 16 måneder på 0,1 (som cirka er mellem ITT og deltagereffekten) svarer til, at deltagerne i gennemsnit har arbejdet 0,1 fuldtidsmåned mere end kontrolgruppen; altså ca. 15 timer. Det kan også siges sådan, at, hvis der er 100 deltagere i forsøget i en kommune, så skal der blot 1 deltager mere end i kontrolgruppen, der finder en fuldtidsstilling i 2,5 måneder, for at opnå effekten¹⁰. Effekten er derfor meget lille absolut set, men skal ses i lyset af kontrolgruppens historiske lave beskæftigelsesgrad på ca. 5 % (se figur 5). Tilsvarende viser en effekt på ordinær beskæftigelse på 0,4-0,9 efter 16 måneder, at deltagerne er i ordinær beskæftigelse i knap ½-1 uge mere end kontrolgruppen over de 16 måneder. Tælles ugers beskæftigelse med eventuelle supplerede ydelser med, stiger effekten til omkring 1-2 uger, målt over de 16 måneder.

Blandt dem, der ikke finder job, er der ikke tegn på, at flere vurderes jobparate

Målgruppens meget svage tilknytning til arbejdsmarkedet bevirker, at beskæftigelse er et fjernt mål for mange, og at det derfor giver mening at se på indikatorer for mellemliggende mål, eller progression mod job. Vi har ikke haft mulighed for at anvende progressionsmål indsamlet ved fx spørgeskemaer, men har forsøgt at se på, om deltagerne i højere grad bliver opmatchet til at være jobparate. Denne oplysning er kun tilgængelige i DREAM-data per seneste kvartal og er derfor usikkert opgjort. Desuden kan der være en tendens til, at variabelen er underrapporteret, da opmatchning i mange kommuner vil medføre sagsbehandlerskift, og det derfor af et borgerhensyn er fravalgt. Da opmatchning til jobparat er betinget på stadig at være ledig, ser vi på et outcome defineret ved enten opmatchning til jobparat *eller* at være ordinært job. Resultaterne ses i tabel 14. Som det ses, er effekterne positive og i samme størrelsesorden som effekten på ordinær beskæftigelse alene, men de er alle insignifikante. Dette kan delvist skyldes den mangelfulde opgørelse af matchgruppe. Der er derfor ikke noget, der tyder på, at de deltagere, der ikke kommer i job, i højere grad opmatches til at være jobparate i eller lige efter forsøget, men resultatet skal ses i lyset af en mangelfuld måling heraf.

¹⁰ 2,5 måned med 37 timers fuldtidsarbejde er ca. 400 timer, som giver et gennemsnit på 4 timer pr. deltager, når der er 100 deltagere. Det bemærkes også, at dette holder under forsøgets deltagelsesgrad på maks. 40 % af givne unge, der er i virksomhedspraktik.

Tabel 14. Effekt på job eller opmatchning til jobparat

Tabel 14. Effekt på job eller opmatchning til jobparat

Måneder	ITT	Deltager
6	0,060	0,063
13	0,043	0,512
16	0,109	1,291

Note: Resultater fra DiD-regression med kontrol for alder, køn, deltagerkommune, periode, oprindelsesland, antal år i Danmark, partner, gift, 0-2-årige børn, 3-6-årige børn, 7-9-årige børn, 10-14-årige børn, 15-24-årige børn antal uger på kontanthjælp foregående år samt brug af egen læge, speciallæge og sygehusindlæggelse. N=17.978 for deltager-effekter og 26.270 for brutto-effekter.

*signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, *** signifikant på 1 %-niveau.

6.6 Effekternes variation med implementeringsresultater

Resultater kan afhænge af, hvordan indsatsen er implementeret

I dette afsnit forsøger vi at belyse, om forskellige typer af implementering har en betydning for de resultater, der opnås. Implementeringen af forsøget adskiller sig på mange parametre, men det er kun få af dem, vi kan opgøre kvantitativt. Ud over organiseringen af samtaleforløbene, kan implementeringsgraden af praktikforløbene beskrives. En række andre parametre er vurderet kvalitativt og diskuteres i næste kapitel. Mere specifikt ser vi i dette afsnit på tre typer forskelle i implementering:

- Om samtaleforløbene afholdes individuelt eller gruppebaseret
- Om projektet opnår en høj andel af deltagerne i praktik
- Om projektet opnår langvarige praktikforløb for de deltagere, der kommer i praktik.

Analyser af implementering er ikke kausale

Implementering og organisering af en indsats er et valg, kommunen tager i samspil med mange andre projekt- og kommunespecifikke forhold. Det er derfor vanskeligt at kontrollere for forskelle i organiseringen og implementeringen. Analyserne i disse afsnit kan derfor ikke med sikkerhed fastlægge, om disse elementer er virksomme mekanismer i forsøget med integrationspålægget, men kan sandsynliggøre, om de spiller en rolle. Hvis projekter med individuelle forløb har organiseret sig systematisk på andre måder, kan det være, at forskelle i effekter afspejler forskelle i disse andre forhold. Det kan fx være, at projekter med individuelle forløb generelt bruger flere ressourcer i indsatsen, fx på at have virksomhedskonsulenter med tæt kontakt til lokale virksomheder, og dermed opnår bedre resultater.

Typen af samtaleforløb, der er anvendt i de forskellige projekter, blev omtalt i afsnit 5, Implementering af forsøget – fidelitet. Her fremgik det, at Aalborg, Bornholm, Esbjerg, Gentofte, Hillerød, Horsens, Skanderborg og Vejen havde organiseret de intensive samtaleforløb, der er en del af indsatsen med integrationspålæg, som individuelle samtaler, mens de resterende projekter havde organiseret samtaleforløbene som indledende individuelle myndighedssamtaler efterfulgt af gruppebaserede undervisningsforløb. Som det også blev nævnt, har projekterne

med individuelle samtaler også benyttet sig af mindre gruppebaserede temaforløb, men altså ikke så systematisk som de andre projekter.

Ikke tegn på at effekt på uger i praktik og kontanthjælp varierer med organisering af samtaleforløbene

Tabel 15 viser effekter af Forsøg med integrationspålæg på antal uger i virksomhedspraktik, på kontanthjælp og førtidspension, opdelt på typen af samtaleforløb. Som ovenfor varierer effekterne afhængig af, om vi benytter den faktiske deltagergruppe eller målgruppen for forsøget som indsatsgruppe. For en given effekttype viser tabellen, at de to typer projekter øger andelen af uger, som deltagerne er i virksomhedspraktik nogenlunde lige meget i forhold til kontrolgruppen. Effekten efter 16 måneder er 1,4-9,4 uge mere i praktik i projekter med gruppesamtaler og 2,4-7,7 uger mere i praktik i projekter med individuelle samtaleforløb. Der er derfor ikke den store forskel i forhold til omfanget af praktik mellem de to typer af implementering af integrationspålægspjektet.

Begge typer af implementering nedbringer også antallet af uger, som deltagerne tilbringer på kontanthjælp. Estimerne varierer mere, fra 2-4,3 uger efter 6 måneder til 4,5-9,1 uger efter 16 måneder. Atter viser projekttypene effekter af nogenlunde samme størrelse. Effekterne på førtidspension varierer heller ikke meget mellem projekttypene, men der er dog den forskel, at fortegnet ikke kan fastlægges med sikkerhed, når der bruges målgruppe henholdsvis faktisk deltagergruppe som indsatsgruppe.

Tabel 15. Effekt på praktik og ydelser, opdelt på samtaleforløbstype

Tabel 15. Effekt på praktik og ydelser, opdelt på samtaleforløbstype

Måneder	Virksomhedspraktik		På kontanthjælp		Førtidspension	
	ITT	Deltager	ITT	Deltager	ITT	Deltager
Gruppesamtale						
6	0,540***	4,827***	-4,285***	-2,067***	0,085	-0,169***
13	1,267***	8,878***	-7,296***	-3,684***	-0,208	-0,826***
16	1,421***	9,310***	-8,268***	-4,477***	-0,505***	-1,235***
Individuelle samtaler						
6	1,417***	4,224***	-3,423***	-2,029***	0,391***	-0,162***
13	2,535***	7,691***	-7,195***	-5,886***	0,868**	-0,525***
16	2,487***	7,807***	-9,137***	-8,586***	0,961**	-0,739**

Note: Resultater fra DiD-regression med kontrol for alder, køn, deltagerkommune, periode, oprindelsesland, antal år i Danmark, partner, gift, 0-2-årige børn, 3-6-årige børn, 7-9-årige børn, 10-14-årige børn, 15-24-årige børn antal uger på kontanthjælp foregående år samt brug af egen læge, speciallæge og sygehusindlæggelse. N=17.018 for deltager effekter og 24.014 for brutto-effekter for gruppeforløb samt N=16.698 og 17.994 for individuelle forløb. Projekter med individuelle samtaler er Aalborg, Bornholm, Esbjerg, Gentofte, Hillerød, Horsens, Skanderborg og Vejen.

*signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, *** signifikant på 1 %-niveau.

Men tegn på, at kommuner med individuelle forløb opnår bedre beskæftigelseseffekter

Tabel 16 viser effekterne på de tre forskellige beskæftigelsesmål. Det viser, at vi, med en enkelt undtagelse, finder positive beskæftigelses effekter i projekterne med individuelle samtaleforløb. Effekten på antal uger i beskæftigelse uden ydelser er på 0,8-1,6 uge 16 måneder efter forsøget, og op til 3,1 uge i beskæftigelse med supplerende ydelser. Sidstnævnte er en relativt stor effekt, målgruppen taget i betragtning.

Effektestimaterne er generelt mindre i projekter med gruppesamtaler, og der er ingen tilfælde, hvor der opnås signifikante effekter, både når deltager- og målgruppe anvendes som indsatsgruppe. Der er derfor indikation på, at projekterne med individuelle samtaleforløb opnår bedre beskæftigelseseffekter.

Tabel 16. Effekt på beskæftigelse, opdelt på samtaleforløbstype

Tabel 16. Effekt på beskæftigelse, opdelt på samtaleforløbstype

Måneder	Ordinær beskæftigelsesgrad		Ordinær beskæftigelse		Ordinær beskæftigelse med ydelser	
	ITT	Deltager	ITT	Deltager	ITT	Deltager
Gruppesamtale						
6	0,014	-0,002	0,113*	0,035	0,303**	0,132
13	0,034	0,053	0,244*	0,308	0,446	0,944
16	0,034	0,088	0,277*	0,467	0,461	1,350*
Individuelle samtaler						
6	0,042**	0,051	0,249***	0,282*	0,485*	0,767*
13	0,104**	0,189**	0,608***	1,057**	1,204**	2,193**
16	0,139**	0,292**	0,801***	1,602***	1,532**	3,116***

Note: Resultater fra DiD-regression med kontrol for alder, køn, deltagerkommune, periode, oprindelsesland, antal år i Danmark, partner, gift, 0-2-årige børn, 3-6-årige børn, 7-9-årige børn, 10-14-årige børn, 15-24-årige børn antal uger på kontanthjælp foregående år samt brug af egen læge, speciallæge og sygehusindlæggelse. N=17.018 for deltager-effekter og 24.014 for brutto-effekter for gruppeforløb samt N=16.698 og 17.994 for individuelle forløb. Projekter med individuelle samtaler er Aalborg, Bornholm, Esbjerg, Gentofte, Hillerød, Horsens, Skanderborg og Vejen.

*signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, *** signifikant på 1 %-niveau.

Forskelle i implementering af praktikforløb svært at måle

Som der er redegjort for i afsnit 5, er der ikke entydige mønstre i, hvordan projekterne har tilrettelagt den virksomhedsrettede indsats. Den væsentligste forskel er, at Hillerød har anvendt en model med entydig brug af virksomhedscentre til praktikerne. Det giver, som vi så i den beskrivende analyse, en høj målopfyldelsesgrad i forhold til hurtig og kontinuerlig praktik. Der er derfor ikke tilstrækkelig variation i brugen af virksomhedscentre til, at denne dimension kan undersøges. Imidlertid så vi i afsnit 5, at de fleste kommuner har store udfordringer med at opfylde forsøgets kriterier, i forhold til hurtig og kontinuerlig praktikforløb, men også alene med at etablere praktikforløb for hele deltagergruppen. Der har derfor formentlig været grund til at prioritere mellem kriterierne (mere eller mindre direkte).

Hypotese om, at trade-off mellem mængde i praktik og varighed af praktik påvirker resultaterne

Vi undersøger derfor i det følgende en hypotese om, at der kan være et trade-off mellem volumen af igangsatte praktikforløb og opfølgningen på det enkelte forløb. Det gør vi ved at inddele deltagerkommunerne i to gange to grupper: Kommuner med høj eller lav andel af deltagere, der kommer i praktik, samt kommuner med lange henholdsvis korte praktikforløb (blandt de igangsatte). For at sikre en volumen i alle grupper har vi været nødt til at foretage inddelingen nogenlunde ligelig og gør det derfor ud fra, om kommunernes andel i henholdsvis varighed af praktik er over eller under medianen. Der er derfor 10 kommuner i hver todelte gruppe og 5 i hver, når vi krydser andel og varighed (vi har således tilladt os at

splitte 9 kommune-projektet op). Der er i øvrigt en positiv korrelation mellem de to kriterier, dvs. at kommuner med en høj andel i praktik også opnår en højere gennemsnitlig varighed. Figur 6 viser, hvordan de enkelte kommuner fordeler sig på de fire grupper.

Figur 6. Fordeling af kommuner med høj/lav andel i praktik henholdsvis varighed af praktik

Figur 6. Fordeling af kommuner med høj/lav andel i praktik henholdsvis varighed af praktik

Høj andel/lav varighed	Høj andel/høj varighed
<ul style="list-style-type: none"> • Gentofte • Glostrup • Aabenraa • Viborg • Mariagerfjord 	<ul style="list-style-type: none"> • København • Hillerød • Slagelse • Horsens • Aalborg
<ul style="list-style-type: none"> • Ballerup • Furesø • Fredensborg • Frederikssund • Vesthimmerlands 	<ul style="list-style-type: none"> • Bornholm • Esbjerg • Vejen • Vejle • Skanderborg
Lav andel/ lav varighed	Lav andel/høj varighed

Tabel 17 viser resultaterne med deltagergruppen som indsatsgruppe efter 16 måneder. Der er anvendt samme model og kontrolvariabler som ovenfor, med den faktiske deltagergruppe som indsatsgruppe. Når der fokuseres på forskelle mellem kommuner med forskellig implementering, er konklusionerne den samme, når målgruppen anvendes som indsatsgruppe (ITT-effekterne). For bedre at kunne foretage en sammenligning, er de samlede resultater indsat i den øverste resultatrække.

Tabel 17. Effekter kumuleret over 16 måneder, opdelt på kommuneandel og varighed af praktik (Deltagergruppe som indsatsgruppe).

Tabel 17. Effekter kumuleret over 16 måneder, opdelt på kommuneandel og varighed af praktik

	Ordinær beskæftigelsesgrad	Ordinær beskæftigelse	Ordinær Beskæftigelse med ydelser	Virksomhedspraktik	Kontant-hjælp	Førtids-pension
Total	0,174**	0,949***	2,097***	8,672***	-6,228***	-1,023***
Alle						
Andel i praktik						
Lav	0,236**	1,337**	2,687**	3,831***	-6,238***	-1,067***
Høj	0,127	0,651*	1,651**	12,380***	-6,229***	-0,988***
Varighed af praktik						
Lav	0,163	0,810	1,433	2,001*	-1,250	-1,107***
Høj	0,180**	1,007***	2,366***	11,337***	-8,229***	-0,988***
Andel i praktik/ Varighed af praktik						
Lav/ Lav	0,110	0,665	0,673	0,816	-0,733	-1,095***
Lav/ Høj	0,290**	1,622***	3,529***	5,086***	-8,541***	-1,056***
Høj/ Lav	0,205	0,926	2,045	2,962*	-1,674	-1,114***
Høj/ Høj	0,097	0,546	1,500*	16,030***	-7,998***	-0,939***

Note: Resultater fra DiD-regression med kontrol for alder, køn, deltagerkommune, periode, oprindelsesland, antal år i Danmark, partner, gift, 0-2-årige børn, 3-6-årige børn, 7-9-årige børn, 10-14-årige børn, 15-24-

årige børn antal uger på kontanthjælp foregående år samt brug af egen læge, speciallæge og sygehusindlæggelse. N=16.378 for gruppen med lav varighed og 17.338 for gruppen med høj varighed samt N=16.710 og 17.006 for grupper med lav henholdsvis høj andel i praktik.

*signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, *** signifikant på 1 %-niveau.

Kommuner med mindre andel i praktik opnår bedre resultater

...særligt når forløb er lange

Resultaterne i tabel 17 viser, at der er *mindre* effekter i kommuner, der opnår at få en høj andel af deltagerne i praktik i forsøgsperioden, og *mindre* effekter i kommuner, hvor varigheden af praktikforløb er lav. For kommuner, hvor varigheden af praktikforløb er under medianen, er der således ingen signifikante beskæftigelseseffekter, uanset om andelen, der kommer i praktik, er høj eller lav. Disse resultater gælder også for effekten på uger på kontanthjælp blot med omvendt fortegn, hvorimod der er en reduktion i antal uger på førtidspension i alle kommuner. De største beskæftigelseseffekter ses i kommuner med en lav andel, der kommer i praktik og en høj varighed af praktik.

Men forskellene er ikke signifikante

Vi har testet, om forskellen i effekter i kommuner med høj og lav andel i praktik samt i kommuner med høj og lav varighed af praktik er signifikant forskellige. Det er dog ikke tilfældet. Ikke desto mindre indikerer resultaterne, at der er signifikante effekter i kommuner med lange praktikforløb, men ikke i kommuner med mange i praktik, at der kan være et trade-off mellem at få mange i praktik og opnå lange forløb.

...og skal tolkes varsomt

Vi minder dog atter om, at resultaterne ikke kan tolkes kausalt, men er deskriptive, forstået på den måde, at der kan være andre kommunale forhold, der korrelerer med implementeringsresultaterne.

7 Hypoteser om drivkræfter i en indsatsmodel med Integrationspålæg

Hypoteser om hvad der potentielt har været drivkræfter i indsatsen

Dette kapitel beskriver hypoteser om, hvad der virker i indsatsmodellen med Integrationspålæg. Den kvalitative analyse er således forklarende i forhold til hvilke centrale kerneelementer, der potentielt kan have haft betydning for, at forsøget har opnået de resultater og effekter, som er beskrevet ovenfor.

Erfaringer og læring til inspiration til videreudvikling af indsatsmodellen

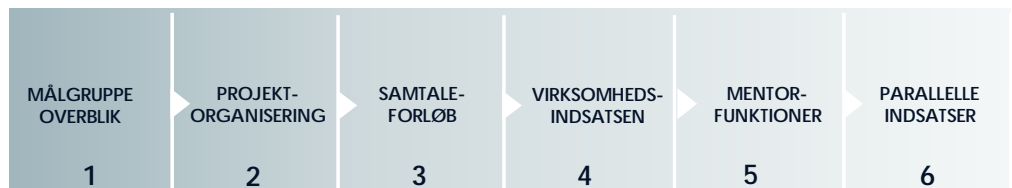
Hensigten er at formidle de erfaringer og den læring, der er genereret i projektet, med henblik på, at det kan give inspiration til en eventuel fremadrettet implementering og videreudvikling af indsatsmodellen med Integrationspålæg i kommunerne.

Bygger på en hypotese om at værdikæde med 6 led har betydning for indsatsmodellen

Der arbejdes i analysen og opbygningen af afsnittet med forsøgets værdikæde med 6 centrale led, hvor hypotesen er, at hvert af disse led har en væsentlig betydning for at skabe succes med indsatsmodellen, og de opfattes derfor som virksomme mekanismer for opnåelsen af resultater og effekt. Figuren nedenfor viser en oversigt over værdikæden i Forsøg med integrationspålæg.

Figur 4. Værdikæde i Forsøg med integrationspålæg

Figur 4. Værdikæde i Forsøg med Integrationspålæg

Hypoteser om betydningsfulde faktorer for hvert led udfoldes nedenfor

Nedenfor beskrives for hvert led i værdikæden de moderatorer eller faktorer, der i evalueringen af forsøget er identificeret som betydningsfulde for, at der med indsatsen kan opnås resultater og effekt.

Datakilder

Hypoteserne om hvad der virker, som fremstilles i dette afsnit, er baseret på projekterfaringer udledt af processtøtteaktiviteter og den kvalitative interviewundersøgelse (projektledere, projektteams, borgere, samarbejdspartnere), som sammenholdes med de resultater og effekter, der er beskrevet i forudgående afsnit.

7.1 Målgruppeoverblik

Differentieret målgruppe

Målgruppen af aktivitetsparate tredjelandsstatsborgere uden for introduktionsperioden er en differentieret målgruppe, der rummer både borgere, der kommer lige fra introduktionsperioden og borgere, der er kommet til landet og har været offentligt forsørgt i mange år. Det er borgere, som er tæt på at være jobparate,

borgere som ved en længere jobrettet indsats parallelt med andre indsatser kan komme i arbejde, og det er borgere med truet arbejdsevne, hvor sigtet i højere grad er afklaring til anden forsørgelse.

Meningsfuldt at møde den samlede målgruppen med jobrettet og virksomhedsvendt fokus

...men der er ingen 'one size fits all' for målgruppen

I Forsøg med integrationspålæg har indsatsen rettet sig mod hele målgruppen, og erfaringen fra projektkommunerne er gennemgående, at der er god mening i at have et tydeligt virksomhedsvendt og jobrettet fokus for hele målgruppen, og at tilgangen med at de udfordringer, borger i øvrigt har på det sociale eller sundhedsmæssige område, i et vis omfang kan håndteres parallelt med en virksomhedsnær indsats. Dog er det vigtigt at holde sig for øje, at målgruppen er meget differentieret og med fordel kan inddeles i delmålgrupper, når der tænkes i sammensætninger af indsatser for målgruppen. Der er ikke nogen 'one-size-fits-all' for denne målgruppe.

Screening for indsatsbehov og grov inddeling i delmålgrupper

7.1.1 Screening og inddeling i delmålgrupper

Forud for implementering af en model med integrationspålæg er det derfor relevant, at man som kommune danner sig et overblik over og også screener målgruppen for en inddeling i afstand til arbejdsmarkedet samt differentierede indsatsbehov. Dette kan ske ved en sagsgennemgang ud fra tydelige screeningskriterier for de primære indsatstyper. Hypotesen er at dette overblik giver mulighed for i højere grad at forberede sig på, hvilke typer af virksomhedssamarbejde, der skal sættes på, hvilket mentorstøttebehov der vil være, hvilke danskundervisningsbehov der er i gruppen, hvilke tilbud i andre forvaltninger/sektorer der kan komme i spil mv.

Nedenfor er illustreret hvilke tre typiske delmålgrupper, projektkommunerne peger på der er i målgruppen for forsøget. Herunder hvilke typiske kendetegn, hvilke ressourcer og barrierer, som findes i de tre delmålgrupper. Dette kan anvendes som pejlinger på, hvad man som kommune skal være opmærksomme på i sin screening af målgruppen.

Målgruppe-karakteristika som vejledende for screening og inddeling af delmålgrupper lokalt

Tredeling på målgruppen

- 1) **Næsten jobparate med kortere afstand til arbejdsmarkedet**
 - Netop overgået fra den treårige introduktionsperiode
 - Har færre år på kontanthjælp
 - Har fulgt et aktivt og jobrettet forløb i tiden forud
 - Har motivation for job
 - Mestrer det danske sprog til basal hverdagskommunikation, men har udfordringer i forhold til fagdansk samt læse-/skriveudfordringer
 - Har arbejdsidentitet, men få erfaringer fra dansk arbejdsmarked
 - Er mødestabil
- 2) **Borgere med behov for optræning og opkvalificering**
 - Har historik med flere år på kontanthjælp
 - Har haft en delvis og sporadisk tilknytning til arbejdsmarkedet enten via korterevarende ansættelser eller flere praktikforløb
 - Har en vis grad/svingende motivation for job

- Borgers mundtlige og skriftlige sproglige kompetencer er uafklarede i forhold til mestring på en arbejdsplads
- Borger har helbredsproblemer, men har forståelse for disse og er motiveret for at arbejde med en udvikling eller kompensation
- Borgers behov for skånehensyn er af mindre karakter og omfang
- Borgers mødestabilitet er svingende

3) Borgere med begrænset arbejdsidentitet og/eller truet arbejdsevne

- Har historik med mange år på kontanthjælp (ofte perioder med minimumsindsats eller sygemeldinger)
- Har lav motivation for at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet
- Har manglende arbejdsidentitet
- Har manglende arbejdsmæssig erfaring og få faglige kompetencer
- Har en truet arbejdsevne (fysiske og psykiske helbredsproblemer og massive skånehensyn)
- Har en egen-oplevelse af svagt helbred
- Har ringe fysisk form og kort udholdenhed, fx ned til 1-1½ times daglig aktivitet
- Mestrer det danske sprog i meget lille omfang – omfattende tolkebehov
- Familierelaterede problemer (syge børn/ægtefælle, trivselsproblemer)
- Begrænset mobilitet

Yderligere screeningsparametre

Foruden inddelingen på de tre delmålgrupper og de underliggende karakteristika som vejledende for screeningen, fremgår nedenfor, hvilke yderligere screeningsparametre, som det kan være relevant at forholde sig til i screeningen af målgruppen.

Screeningsparametre

- Har borger tidligere været i beskæftigelse eller ej?
- Har borger tidligere været i en beskæftigelsesrettet indsats eller ej?
- Har borger et ønske om og en tro på en fremtid på arbejdsmarkedet?
- Har borger et realistisk jobperspektiv og konkret ønske om brancheområde?
- Har borger faglige og praktiske kvalifikationer?
- Vurderes borger at have dagligdags- og sociale kompetencer? (hverdagsmestring, omstillingsevne, initiativtagen mv.)
- Er borger kvinde og har en kulturelt betinget identitet som hjemmegående og er eneansvarlig for pasning af børn og hjem?
- Er borger præget af en sygdomsidentitet og manglende forståelse for sine helbredsproblemer?

Resultaterne i forsøget er opnået ved en vis selektion i målgruppen

7.1.2 Selektion i målgruppen

Af den samlede deltagergruppe (afsnit 6.3.1) fremgår det, at forsøget samlet set har rettet indsatsen mod en deltagergruppe, der gennemsnitligt har en lidt højere beskæftigelsesgrad og en lidt højere tidligere deltagelse i virksomhedsvendte indsatser end hele målgruppen for forsøget. Der har været en bredde i deltagergruppen, der dækker over alle de 3 ovenfor beskrevne delmålgrupper, men der er i arbejdet med en vis selektion i især den tredje delmålgruppe. Nogle projekter har arbejdet med et eksklusionskriterie for sager, hvor det er tydeligt, at der er en retning mod forelæggelse for rehabiliteringsteam. I en prioritering af ressourcer til denne intensivt virksomhedsvendte indsats kan det på tilsvarende vis være

nødvendigt og gavnligt at selektere i målgruppen i forhold til, om der er et jobrettet sigte for borgeren, eller om sagen allerede peger mod anden offentlig forsørgelse.

Svært at fastslå/afvise om de allersvageste også vil kunne følge et øget virksomhedsvendt forløb ved en mere målrettet indsats for denne delgruppe

Det ses i implementeringsanalysen, at ud af den samlede deltagergruppe er en fjerdedel ikke kommet ud i virksomhedspraktik i forsøgsperioden, og at der er en stor spredning i, hvor godt det lykkes at opfylde procesmålene om hurtig opstart af virksomhedsforløb. Som beskrevet i implementeringsafsnittet opleves det af kommunerne at målopfyldelsen er betinget af organisering af virksomhedssamarbejdet samt virksomhedsstrategi for målgruppen, forhold ved målgruppen og strukturelle forhold (fx rimelighedskravet). Om den sidste fjerdedel ville have kunnet få et virksomhedsvendt forløb i tråd med integrationspålæg, hvis nogle af disse forhold var anderledes kan evalueringen ikke fastslå, men heller ikke afvise.

Delkonklusion

Resultaterne og erfaringerne fra Forsøg med integrationspålæg viser dermed, at man kan øge deltagelsen i virksomhedsvendte indsats, men at det er forbundet med udfordringer at implementere de samme procesmål for hele målgruppen. Erfaringen er dog fra kommunerne at forventningen om at borger kan deltage på arbejdsmarkedet med de nødvendige hensyn og støtte til optræning, men med en opmærksomhed på at der muligvis skal være en bredde i strategien for virksomhedssamarbejder, der anvendes for målgruppen (uddybes i afsnit om virksomhedsindsatsen) og en prioritering af ressourcer til det. Ligeledes har der i projektet vist sig forskellige behov i målgruppen, når det gælder indholdet i indsats, fx i tilbud om Vejledning og opkvalificering efter Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats § 32, i forhold til mentorstøtte og i parallelle indsats. Første forudsætning for en god tilrettelæggelse af en indsatsmodel som i Integrationspålæg er derfor et overblik over, hvordan bruttomålgruppen for projektet i den enkelte kommune er sammensat med hensyn til barrierer, støttebehov og kompetencer i forhold til arbejdsmarkedet, og gøre sig overvejelser om, hvad målgruppesammensætningen så betyder for de virksomhedsstrategi, virksomhedsaftaler og øvrige indsats for målgruppen, der kan arbejdes med.

7.2 Organisering

Organisatoriske valg omkring tilrettelæggelse, medarbejderprofiler og ressourcer

I en indsats med øget intensivt samtaleforløb og kontinuerlig virksomhedsrettet indsats for målgruppen af aktivitetsparate tredjelandsstatsborgere er der behov for en række organisatoriske overvejelser vedr. tilrettelæggelse og organisering. Anbefalinger til organisering er altid en vanskelig størrelse, da det fornuftige valg vil afhænge af lokale rammebetingelser og forhold for den enkelte kommune. En række organisatoriske og ressourcemæssige valg bør imidlertid foretages omkring indsatsen, idet der kan være organisatoriske faktorer, der spiller ind på de resultater, der er opnået i det samlede forsøg med bl.a. øget virksomhedsvendt deltagelse i målgruppen samt øget overgang til beskæftigelse (inkl. det udvidede beskæftigelsesbegreb).

7.2.1 Specialiseret indsats og målgruppekendskab

**Projekterfarin-
ger peger på
behov for en
specialiseret
indsats**

I stort set alle projekter i forsøget er indsatsen tilrettelagt som en specialiseret indsats karakteriseret ved en indsats, hvor sagerne i projektperioden flyttes til medarbejdere/enheder/aktører, der har erfaring med målgruppen og arbejder specialiseret med denne målgruppe. Projektledere og -teams peger i interview på, at denne specialisering især drejer sig om at have viden og erfaringer med en jobrettet indsats for en borgergruppe med kulturelle og flygtningespecifikke udfordringer.

**Forankret i job-
centret eller
med brug af le-
verandør**

En specialiseret indsats kan både forankres i jobcentret på specialiserede medarbejdere eller lægges ud til en anden aktør, der har et specialiseret tilbud til målgruppen. Det vil afhænge af flere lokale faktorer, om den ene eller anden model for en specialiseret indsats er den rigtige løsning for den enkelte kommune. Et opmærksomhedspunkt er, at volumen i deltagergruppen kan være afgørende i forhold til hvilke specialiserede støtteindsatser, der kan etableres, fx forskellige brancherettede forløb, sprogstøttementorer eller tematiserede kortere kursusforløb rettet mod specifikke delmålgrupper mv.

Nedenstående ses ræsonnementerne for kommunernes valg af en specialiseret indsats, og flere har også valgt at videreføre en særlig indsats for målgruppen efter projektperioden:

**Centrale hen-
syn**

Centrale hensyn i indsatsen

- At det kræver særlige kompetencer og erfaring at nå resultater med målgruppen
- At det kræver mere tid og evt. udvidelse af den professionelle rolle og ansvar i sagen, og der derfor er behov for lavere sagsstammer
- At det kræver tættere samarbejde med andre fagområder og derfor vil være en fordel at samarbejdet ikke er bredt ud på mange
- At de komplekse sager nemt drukner i en blandet sagsmængde, mens der lettere skabes en rød tråd i sagsarbejdet i en specialiseret indsats

**Medarbejderes
erfaring med
målgruppen
ser ud til at
spille en rolle**

Det er som ovenfor nævnt en udbredt erfaring fra de interviewede projektledere, at de fagprofessionelles målgruppekendskab og kompetencer har en vis betydning for indsatsen og resultaterne. Der peges på, at medarbejderens erfaring med at arbejde beskæftigelsesrettet med en tosproget målgruppe med flygtningespecifikke udfordringer har en vis betydning. Det handler bl.a. om at have viden om og erfaring i at få øje på, hvor de kulturelle misforståelser opstår, erfaring med at håndtere disse og samtidig ikke problematisere kulturelle forhold og sprog mere end nødvendigt. Denne erfaring danner afsæt for overvejelser om, hvordan indsatsen organiseres i jobcenteret og hvilke kompetencer, der skal være til stede i det team, der skal varetage indsatsen.

**Centrale med-
arbejderkom-
petencer**

Centrale medarbejderkompetencer

- Kendskab til målgruppens ressourcer og barrierer
- Holdninger til og erfaringer med at det kan lade sig gøre at arbejde virksomhedsvendt og jobrettet med målgruppen
- Indsigt i kulturforskelle og kulturelt betingede handlemønstre og forforståelser, fx i kraft af personlig baggrund eller fra arbejdsmæssig erfaring med målgruppen

- Mod til at insistere på en jobrettet dagsorden og stille krav samt evner til at se hvornår det er noget andet, der skal til
- Stærke motivations- og samtalekompetencer - også når det sker via tolk
- Stort virksomhedsnetværk

Tæt samarbejde mellem de fagprofessionelle er vigtigt for sammenhæng og progression

7.2.2 Tæt samarbejde mellem de fagprofessionelle

Snitfladen mellem borgers myndighedssagsbehandler og virksomhedskonsulent er fra alle projekter identificeret som en vigtig snitflade for indsatsen og som en faktor, der har betydning for de resultater, der er opnået ved Forsøg med integrationspålæg. I forsøget har stort set alle projekter foretaget nogle valg i deres projektorganisering, der sikrer en større sammenhæng rundt om denne snitflade. Det er sket ud fra en erfaring om, at virksomhedsforløb for forsøgets målgruppe ikke håndteres optimalt i en traditionel bestiller-udfører model (BUM). Der er behov for at sikre en snitflade, der letter beslutningsprocesser, maksimerer videndeling i sagerne samt sikrer den fælles linje i kommunikation med borger og samarbejdspartnere. Dette kan sikres ved at bringe de centrale funktioner tættere sammen, og i forhold til en virksomhedsrettet indsats for målgruppen er sagsbehandler og virksomhedskonsulent (evt. mentor) de mest centrale funktioner.

En tættere sammenhæng mellem sagsbehandler og virksomhedsindsatsen kan nås ved forskellige modeller. I Forsøg med integrationspålæg er der gode erfaringer med overordnet tre løsningsmodeller:

Tre forskellige modeller for en styrket snitflade

1. En kombi-medarbejderrolle, hvor en eller flere medarbejdere varetager både funktionen som myndighedssagsbehandler og virksomhedskonsulentrollen
2. Specialiserede medarbejdere med hver sine funktioner (myndighedssagsbehandler og virksomhedskonsulent), men med kontorfællesskab og løbende tæt sagskoordinering
3. Specialiserede medarbejdere med hver sine funktioner og på hver sine adresser, og med tæt koordinering (den typiske model, hvor der bruges anden aktør til indsatsen).

Fælles for disse tre løsningsmodeller er, at de alle muliggør en tættere sammenhæng mellem myndighedsindsatser og tilrettelæggelse og opfølgning på virksomhedsforløb end i en traditionel BUM-model. Alle tre løsningsmodeller har deres styrker i forhold til at sikre snitfladen og sagskoordineringen mellem de to centrale funktioner. Modellerne rummer også hver især nogle opmærksomhedspunkter.

Styrker og opmærksomhedspunkter ved de 3 modeller

Model: Kombi-medarbejder

STYRKER

- Borgeren har kun én kontaktperson i jobcentret, som både har myndighed og ansvar for det virksomhedsrettede
- Ingen transaktionsomkostninger eller ventetider idet sagen ikke skifter hænder

OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre at kombinationen af roller ikke går ud over den specialiserede indsats, fx ved at evt. kombi-medarbejdere har sparringsmulighed eller parløb med kolleger, der er fagligt stærke, der hvor kombi-medarbejder har sine begrænsninger • Sikre tilstrækkelig sagsdokumentation af fx opfølgninger/samtaler. Risiko for at indsatsen sker med blinde punkter og ikke møder kritisk faglig refleksion. Dette kan afhjælpes ved systematisk ledelsestilsyn og sparring • Sikre medarbejdere, der kan udfylde kombirollen. Flere kombi-medarbejdere kan fx supplere hinanden med forskellige profiler • Sikre nedsat sagsstamme, hvor kombi-medarbejderen har rum til det virksomhedsvendte arbejde og det social faglige arbejde.
Model: Specialiserede funktioner - kontor/adressefællesskab og tæt koordinering	
STYRKER	<ul style="list-style-type: none"> • Borger møder medarbejdere, der er specialiserede inden for deres respektive ansvarsområder • Konsensus i plan, tilgang og højt fælles vidensniveau • Minimale transaktionsomkostninger
OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre fornuftig brug af fælles tid og uformelle løbende udvekslinger • Sikre tilstrækkelig sagsdokumentation af fx opfølgninger/evalueringer • Sikre at snitflader er beskrevet i forhold til hvem, der har hvilke opgaver, og hvornår ansvaret overtages for de enkelte opgaver • Sikre klare aftaler om fællessamtaler og samarbejds møder.
Model: Specialiserede funktioner – tæt koordinering	
STYRKER	<ul style="list-style-type: none"> • Borger møder medarbejdere specialiseret inden for deres respektive ansvarsområder • Konsensus i plan og fælles vidensniveau
OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre tæt koordinering via sagsmøder og brug af fællessamtaler • Sikre prioritering af hurtig responstid på forhold af hastende karakter, så der handles på væsentlige støtte- og opfølgingsbehov.

Behov for intensiveret jobjagt og tæt opfølgning på virksomhedsforløb

7.2.3 Opprioritering af virksomhedsindsatsen

En kontinuerlig virksomhedsrettet indsats for aktivitetsparate tredjelandsstatsborgere rummer et behov for en intensiveret praktik og jobjagt samt øget og tættere opfølgning på de etablerede virksomhedsforløb - det viser projektkommu-

nernes erfaringer i forsøget. Store dele af målgruppen har begrænsninger i forhold til at kunne bidrage med selvfundne virksomhedspraktikker og job, om end det er noget, der også i projekterne er lagt kræfter i at betone og opfordre borgerne til. Desuden er der for målgruppen behov for en tæt opfølgning på virksomhedsforløb for at fastholde motivationen og sikre, at der sker en progression i forløbene henimod, at den enkelte bliver i stand til at løse arbejdsopgaver, der efterspørges på det danske arbejdsmarked, forbedre danskkompetencer og opnå kompetencer til at begå sig inden for de sociale og kulturelle rammer, der er på arbejdspladser inden for borgers jobmål.

Forskellige løsningsmodeller

Der kan overvejes forskellige løsningsmodeller, som også kan kombineres, til at sikre flere ressourcer til jobjagt og en tættere opfølgning. Nedsat sagsstamme hos virksomhedskonsulenter er naturligvis en løsning. En anden løsning er at bruge større samarbejdsvirksomheder med flere samtidige virksomhedsforløb (fx virksomhedscentre) til en del af de første virksomhedsforløb for målgruppen eller til dele af målgruppen. Opmærksomheden bør imidlertid være på, at samarbejdsvirksomhederne kan tilbyde en reel oplæring og optræning af kompetencer, der er anvendelige inden for brancher, der mangler arbejdskraft. Flere virksomhedsforløb hos samme virksomhed giver mulighed for at virksomhedskonsulenten kan følge op på flere borgerforløb ved et besøg. Der bør dog fortsat prioriteres ressourcer til praktik og jobjagt, til når borgere skal videre mod andre virksomhedsforløb med et potentielt arbejdskraftbehov.

7.2.4 Ledelsesopfølgning og målstyring af indsatsen

Komplekst sagsområde og tung indsats kalder på tæt ledelsesopfølgning

Det er erfaringen i projekterne, at det er vigtigt med en tæt ledelsesmæssig opfølgning til de medarbejdere/teams, der arbejder med målgruppen. Sagerne på dette område er ofte komplekse, og der kan være behov for løbende faglig understøttelse i at opretholde fokus på det intensivt virksomhedsrettede i borgerforløbene samt fokus på jobrettet progression i virksomhedsforløbene. Desuden er en ledelsesmæssig opfølgning vigtig for at sikre, at der tidligt tages stilling til og ageres på behov af mere strategisk og organisatorisk karakter, fx vedr. samarbejdsaftaler internt eller eksternt, justering af retningslinjer, nye behov på tilbudssiden m.m.

Målstyring og opfølgning

Projekterne har arbejdet med mål for forsøgsindsatsen, og i mange af projekterne har man fulgt tæt op på indfrielsen af målene i relation til udviklingen.

Der er således god erfaring med, at der i den ledelsesmæssige opfølgning arbejdes med følgende mål:

Inspiration til målparametre

Parametre for målstyring

Opfølgning på virksomhedsvendte indsatser for målgruppen:

- Andel i praktik/løntilskud – sæt også fokus på udviklingen, fx via registrering af progressionstrin eller praktiktyper
- Gennemsnitlig tid fra sagsovertagelse til første praktik
- Kontinuitet i virksomhedsrettet forløb, herunder begrænsning af pauser mellem virksomhedspraktikker

Opfølgning på teamets resultatskabelse med:

- Andel i ordinær beskæftigelse, herunder deltidsforsørgelse - også selvom det er få timer
- Andel i uddannelse (selvforsørgelse)
- Andele i fleksjob/LY
- Andele på andre forsørgelsesydelse.

7.3 Samtaleforløb

Et intensivt jobrettet samtaleforløb er et væsentligt led i værdikæden, og en afgørende virksom mekanisme for dels en succesfuld iværksættelse og gennemførelse af virksomhedsforløb og opnåelse af tilknytning til arbejdsmarkedet for målgruppen.

Samtaleforløbet opleves af projekterne som vigtig for tilrettelæggelsen af det gode virksomhedsforløb

I Forsøg med integrationspålæg har alle projekter implementeret et intensivt jobrettet samtaleforløb. Dette element er af projekterne identificeret som et vigtigt led i værdikæden ud fra en oplevelse af, at den øgede virksomhedsvendte aktivitet for målgruppen skal basere sig på kompetenceafdækning, motivation og rådgivning af borger hen imod fastsættelse af relevante jobmål og skånehensyn, som borger kan se sig selv i.

Datakilder

Der kan som nævnt ikke evalueres kvantitativt på omfanget og hyppigheden af samtalerne. Men i nedenstående afsnit beskrives elementer i samtaleforløbet, som på baggrund af evalueringsinterview er identificeret som potentielle moderatorer eller betydningsfulde faktorer for, at samtaleforløbet får den tiltænkte effekt.

7.3.1 Integrationspålægget - tydelige rammer om forløb og samarbejde

Integrationspålæg ved samtaleforløbets start

I forsøget er der på tværs af alle projekter arbejdet med en indledende forventningsafstemning med borger, givet ved rammerne i integrationspålæg. Det vil sige, at deltagerne ved opstart i projektet er blevet formidlet budskabet om at målet for deres forløb på kontanthjælp er at komme i job og at vejen dertil går via en kontinuerlig virksomhedsvendt indsats, som starter inden for 6 uger.

Gavnligt med klar rammesætning, oplever projektmedarbejdere

Den tværgående erfaring mellem projektkommunerne er, at formidlingen af integrationspålægget og generelt om rammer og krav for forløbet er gavnligt på den måde, at det sikrer en klar rammesætning: Det handler om job, og der er krav om medvirken og deltagelse i intensivt samtaleforløb og virksomhedsrettet forløb. Dermed ved borger, hvad de kan forvente af den indsats, de møder. Det vurderes også at have haft nogen betydning for nogle deltageres medvirken og aktive deltagelse - særligt for de, som er præget af en historik karakteriseret ved passivitet.

Motiverende tilgang som udgangspunkt, men sanktionsredskabet er brugt

På basis af evalueringsinterview med projektteams og borgere er indtrykket, at der har været fokus på at inddrage borger i planlægningen af virksomhedsforløbet, at invitere borger til at pege på jobmål de kan se sig selv i og er motiveret for mv. Men projektmedarbejdere på tværs oplever også, at der som en naturlig følge

af en indsats, der starter med meget klare rammer også er behov for at have en professionel brug af sanktionsredskabet. En del af målgruppens medvirken i indsatsen har været nødvendig at påvirke ved brug af sanktionsredskabet. Der er ikke evalueret på sanktionsomfanget i projektkommunerne, men projektteams peger på at det har været et nødvendigt redskab i flere sager, til at bryde et mønster i en del af målgruppen med ubegrundede udeblivelser/fravær og manglende samarbejde om det jobrettede forløb.

7.3.2 Tydelig jobrettet dagsorden i samtaleforløbet

Tydelig jobrettet dagsorden

En anden vigtig tværgående erfaring med samtaleforløbet er, at det skal gennemføres med en tydelig og vedholdende jobrettet dagsorden og ramme. Det er afgørende at holde fast i det jobrettede fokus som omdrejningspunkt for alle emner, der tages op i samtaleforløbet - også på trods af, at en stor del af borgerne i målgruppen har udfordringer af helbredsmæssig, social og familiemæssig karakter og har erfaringer fra deres tid i beskæftigelsessystemet, hvor de har deltaget i mange indsatser uden, at det er blevet til et job. Mange har således mistet troen på egne ressourcer, på at de kan få et job, og på at de virksomhedsnære indsatser giver et jobrettet resultat.

Eksempler på elementer i det jobrettede samtaleforløb

Der er gennemgående fra projektmedarbejdere gode erfaringer med at holde fokus på nedenstående elementer i samtaleforløbet:

- Afdækning af hvilke kompetencer og ressourcer borgeren har, som kan anvendes i et job
- Afdækning af hvori borgerens udfordringer i forhold til en hverdag med arbejde består (helbredsmæssige, sociale, familiemæssige mv.), og hvordan der bedst muligt kan tages højde for dem med skånehensyn/opstartsvilkår
- Sæt et jobmål sammen med borger, som borger kan se sig selv i, men som samtidig er realistisk
- Rådgiv om hvor jobbene findes (brancherettet guidning), men vær åben for andre realistiske jobmål fra borgers side
- Rådgiv om arbejdsforhold, -regler og -kultur på det danske arbejdsmarked, også branchespecifikke forhold. Vær meget konkret og giv eksempler og anekdoter til illustration.

For dele af målgruppen er det en proces at formulere et jobmål

En opmærksomhed der peges på fra projektmedarbejdere er at en del af målgruppen har meget svært ved at se sig selv på arbejdsmarkedet og et egentlig jobmål kan være svært at indkredse fra starten. For disse vil en del af virksomhedsforløbet komme til at handle om at nærme sig et motiveret og relevant jobmål.

Deltidsarbejde skal også italesættes som et muligt jobmål

Alt tyder desuden på, at der allerede i samtaleforløbet også skal plantes idéen om at se på mulighederne for deltidsarbejde suppleret med kontanthjælp. Resultaterne af forsøget viser, at de positive beskæftigelseseffekter øges betragteligt, når der også måles på ordinær beskæftigelse på nedsat tid med supplerende ydelse. Det er et kraftigt fingerpeg i retning af, at det i det jobrettede arbejde med målgruppen er vigtigt at fokusere på gradvis overgang til selvforsørgelse, og at job på

færre ordinære timer suppleret med kontanthjælp kan være et relevant første skridt på vejen for en del borgere.

Borgere oplever at der er mere fokus på job i samtalerne i projektet set i forhold til tidligere

Borgererfaring

Med afsæt i interview med borgere er en generel erfaring, at de mødes med et jobrettet fokus, hvor omdrejningspunktet fra den allerførste samtale har været at lave en plan for at komme i job som virksomhedspraktikken skal spille ind i. Udtryk i tråd med *'vi snakker mere om job og praktik, vi lægger en plan sammen, og de lytter på, hvad jeg gerne vil'* går igen i flere borgeres beskrivelse af, hvad der har været anderledes i samtaleforløbet i Integrationspålæg, kontra deres tidligere forløb.

Borgere udtrykker også, at de via samtalerne har fået en større forståelse for, at praktik ikke er gratis arbejdskraft for virksomheden, men at de også selv kan få noget ud af det. For flere har det således bidraget til, at de har været mere motiverede for deltagelse i et virksomhedsrettet forløb.

Erfaringsmæssigt brug for mere end en minimums samtaleindsats

7.3.3 Intensivt samtaleforløb

Det er en klar erfaring på tværs af projekterne, at det har en betydning, at samtaleforløbet er afviklet med en mere intensiv kadence frem mod etablering af virksomhedsforløbet. Derefter er det mere individuelt, hvilken opfølgingskadence, der er behov for. Der kan ikke på baggrund af evalueringen gives nogen endegyldig formel på, hvor intensivt samtaleforløbet skal afvikles. I forsøget har der som tidligere beskrevet været forskellige tilgange til at afvikle samtaleforløbet intensivt. Den gennemgående erfaring er, at i hovedparten af sagerne er det ikke tilstrækkeligt med en kvartalsvis kadence – der skal mere til for at fastholde en jobrettet udvikling, sikre koordinering af flere samtidige indsatser samt fastholde motivation. Erfaringen i projekterne er, at nogle fint kan klare sig med en moderat opfølgning, mens virksomhedsforløbet står på, mens andre i målgruppen har behov for en vedvarende motiverende indsats med fokus på at øge borgers ønske om og tro på at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet.

Borgere oplever også at de har haft flere samtaler

Borgererfaring

Det intensive forløb kommer også til udtryk hos projektdeltagerne i borgerinterviewene. Erfaringen blandt projektdeltagerne er, at de har deltaget i et mere intensivt forløb, end de har været vant til. *'Flere samtaler'* og *'større tilgængelighed'* går igen hos flere af projektdeltagerne, når de skal beskrive, hvordan forløbet har været anderledes. En fortæller fx hvordan han oplever at det har været nemmere at få et sammenhængende forløb og mere støtte til at komme i job.

Er der gevinster ved enten en individuel samtalemodel eller en gruppebaseret

7.3.4 Individuelt afsæt og individuelt tilpasset samtaleforløb

Målgruppen for Forsøg med integrationspålæg er som tidligere beskrevet meget bred og differentieret. En hypotese, der undersøges i evalueringen, er derfor også, om det er mest effektivt at afvikle det intensive jobrettede samtaleforløb primært som individuelt forløb eller som et gruppebaseret forløb med supplerende individuelle elementer.

**8 projekter med individuel model
4 med gruppebaseret model**

Som tidligere nævnt har 8 projekter i forsøget afviklet samtaleforløbet som et individuelt forløb med samtaler mellem projektmedarbejder og borger. 4 projekter har afviklet samtaleforløbet som et gruppebaseret undervisningsforløb med supplerende individuelle elementer.

Data

Til vurderingen af denne hypotese trækkes både på de kvantitative resultater fra subgruppeanalysen i afsnit 6.6 *Effekternes variation med implementeringsresultater* samt på kvalitative undersøgelsesresultater fra interview med projektteams og projektledere.

Subgruppeanalyse indikerer bedre beskæftigelseeffekter ved forløb ved individuelle samtaler

Subgruppeanalysen viser en indikation på, at de to modeller øger andelen af uger, som deltagerne er i virksomhedspraktik nogenlunde lige meget set i forhold til kontrolgruppen. Men samtidig ses en indikation på, at modellen med individuelle samtaleforløb har mere positive beskæftigelseeffekter end modellen med gruppebaserede forløb. Som tidligere nævnt i afsnit 6.6 kan en sådan subgruppeanalyse ikke med sikkerhed fastlægge, om disse to modeller er det udslagsgivende element i den forskel, der kan påvises. Det kan også være andre forskellige forhold ved de samme subgrupper, fx ressourceforbrug, virksomhedsnetværk og -samarbejde mv. I dette afsnit belyses nogle af de hypoteser, der kan være med til at forklare, hvilke faktorer der muligvis spiller ind i de forskelle, der ses, og hvilke faktorer, der dermed skal tages højde for ved en implementering af en indsatsmodel som integrationspålæg for målgruppen.

Individuelt afsæt i samtaleforløbet ser ud til at have betydning

En drivkraft, der muligvis kan forklare den positive forskel, der ses i beskæftigelseeffekten for modellen med det individuelt tilrettelagte forløb, kan være, at samtaleforløbet her kommer tættere på den enkelte i forhold til at afdække kompetencer, udfordre og motivere samt tilrettelægge en individuelt tilpasset plan mod job.

Gruppebase-rede samtaleforløb skal målrettes mere specifikt

I projekter, der har tilrettelagt samtaleforløbet som gruppeforløb, har der været gennemført fælles undervisningssessioner. Fokus i undervisningen har været jobrettet og inddragende, men har også haft en vis karakter af formidling af generel viden om arbejdsmarkedet, om forskellige brancher og om dansk arbejdsmarkedsforhold og -kultur. Fællesnævneren for det indhold, der har været i de gruppebaserede forløb, er flere af de elementer, der ses i sidestående boks. For langt hovedparten af de gruppebaserede samtaleforløb, der er gennemført i forsøget, er det sket i blandede hold. En hypotese kan være, at det kun er en mindre del af deltagergruppen, der profiterer af denne form for formidling, mens den del, der har meget lidt erfaring fra arbejdsmarkedet og har en række andre problemer, får mindre ud af denne undervisning.

Eksempler på indhold i de gruppebase-rede undervisningsforløb

Eksempler på tværgående indholdselementer i undervisningen på gruppeforløb

- Rettigheder og pligter i forhold til at være aktivitetsparat kontanthjælpsmodtager og i forhold til integrationspålægget
- Danske arbejdsmarkedsforhold og -kultur (fx lønniveauer, fagforening og a-kasse system, rettigheder og praksis ved egen sygdom/barns sygdom)
- Arbejdsmarkedet – jobmuligheder og brancher i vækst
- Brancheinformation: Arbejdsforhold, jobfunktioner/arbejdsopgaver og arbejdspladskultur inden for brancher i vækst
- CV-skrivning og job/praktiksøgning
- Præsentationsteknik og assertionstræning (fx øvelser med fiktiv job-/praktik-samtale)
- Balancering af familie- og arbejdsliv
- Virksomhedsbesøg.

Forskellige del-målgrupper har forskellige behov i forhold til undervisningsindhold og tilrettelæg-gelse

En erfaring fra Vejle kommune, som også har gennemført samtaleforløbet som gruppeforløb, men som har sammensat grupperne efter 'afstand til arbejdsmarkedet' er, at det her blev tydeligt, at borgerne i de første forløb med de 'bedste' borgere fik mest ud af undervisningsforløbet. Borgere, der var længst fra arbejdsmarkedet, på de senere hold havde brug for langt flere individuelle elementer og for et tilpasset undervisningskoncept med mere visuelle formidlingsteknikker, flere konkrete koblinger til egne erfaringer med arbejdsmarkedet, flere værdibaserede dialoger mv. En hypotese kan derfor være, at hvis man skal gennemføre gruppebaserede forløb for målgruppen, er der et behov for, at det i højere grad bliver tilrettelagt for delmålgrupper med tilsvarende udfordringer i forhold til at se sig selv på arbejdsmarkedet.

Borgererfaring

Der er positive erfaringer med både individuelt tilrettelagte samtaler og gruppebaserede forløb. Borgere, som har deltaget i individuelle samtaler, fortæller, at der er blevet lyttet og handlet på deres individuelle ønsker om praktik og arbejdsområde. Borgere, der har deltaget i et gruppeforløb, giver en positiv tilbagemelding om, at det har været interessant at høre om andre brancheområder og komme ud på forskellige virksomhedsbesøg. Endvidere udtrykker deltagere fra gruppeforløb, at det har været rart at komme ud af døren og komme i spil sammen med andre mennesker. Derved udtrykker flere også, at de har fået brugt sproget aktivt og oplever derved, at deres sprogkunnen forbedres.

7.4 Virksomhedsindsatsen

I forsøget har der været arbejdet med tydelige og vedvarende krav samt forventninger om deltagelse i et jobrettet forløb tilrettelagt med tidlig og kontinuerlig deltagelse i virksomhedspraktik som vejen mod selvforsørgelse.

Formål med afsnittet

I dette afsnit undersøges og beskrives nogle af de hypoteser, der fra forsøget kan uddrages, om drivkræfter for at lykkes med en øget virksomhedsvendt indsats for målgruppen og for at sikre en øget overgang til beskæftigelse for målgruppen. Vi

har allerede set i afsnittet om resultater og effekter af forsøget, at det er lykkedes at øge tiden i virksomhedsforløb for deltagergruppen (jf. afsnit 6.5 tabel 11), og at det er lykkedes, om end med meget lille effekt, at øge overgangen til beskæftigelse (afsnit 6.5 tabel 13).

Datakilder

Her undersøges og beskrives faktorer i tilrettelæggelsen af virksomhedsindsatsen, der med baggrund i evalueringen af forsøget med stor sandsynlighed kan siges at have haft en betydning for forsøgets resultater og effekter. Igen vil hypoteserne nedenfor til dels være dannet på baggrund af de kvantitative data og dels på baggrund af kvalitative data i form af interview med projektteams og projektledere.

Ingen kvantitative data om hvor jobbene er skabt

Der findes i evalueringsdata ikke systematisk kvantitativ viden om de virksomheder (store/mellemstore/små eller privat/offentlige osv.), brancher mv., hvor deltagerne har været i virksomhedsforløb eller er kommet i job. Dette er derfor kun afdækket kvalitativt og erfaringsbaseret hos projekterne i forsøget.

7.4.1 Model med virksomhedsaftaler om stående pladser til praktik

Strategi med brug af virksomhedsaftaler om stående praktikpladser

En tilgang til virksomhedssamarbejdet om virksomhedsforløb for målgruppen er at satse i større eller mindre grad på faste samarbejdsaftaler med virksomheder om et antal stående pladser til virksomhedspraktik for målgruppen.

Virksomhedscentermodel i Hillerøds projekt

Enkelte projektkommuner i forsøget har haft adgang til store samarbejdsvirksomheder med stående pladser til målgruppen (bl.a. virksomhedscentre). Det ses bl.a. i Hillerød, Horsens og København i varierende grad. Ofte har virksomheden i et sådant samarbejde ikke forpligtet sig på at ansætte, men kan dog evt. henvise til netværksvirksomheder, når en borger nærmer sig et lønsomt niveau. I Hillerød har virksomhedscentre været en integreret del af projektmodellen, og man har tilrettelagt den langt overvejende del af virksomhedsindsatsen som et samarbejde med tre store virksomhedscentre til de første virksomhedsforløb for deltagerne i integrationspålæg.

Stående pladser hos samarbejdsvirksomheder er en god start på integrationspålægget

Mulighederne for at få en stor andel af målgruppen ud i praktik og sikre hurtig opstart af virksomhedsforløb i virksomheder, der kan rumme målgruppens diversitet, er optimale i denne model. Her ser vi også, at proceskravene i integrationspålæg i høj grad er indfriet – en stor del kommer hurtigt ud og er kontinuert i virksomhedsforløb. Man lykkes derved med hurtigt at få skabt en dagligdag med deltagelse i arbejdsmæssige fællesskaber for borgeren, hvor man kan observere og træne grundlæggende kompetencer som mødestabilitet, opgaveansvarlighed, servicekompetencer mv. som afsæt for at tilrettelægge det videre virksomhedsforløb henimod job.

Borgererfaring

Nogle borgere udtrykker i forbindelse med interviewene positive erfaringer med virksomhedscentrene. De oplever, at der er en fast kontaktperson, som de altid kan henvende sig til, og som er vant til at have denne rolle. De oplever samtidig,

at der er en vis erfaring med opstarten af virksomhedsforløbet, hvor de bliver sat grundigt ind i opgaverne og hjulpet tilstrækkeligt med opgaveløsningen.

Mulighed for virksomhedsforlagt dansk undervisning i en virksomhedscentermodel

En strategi med brug af samarbejdsaftaler med virksomheder om flere samtidige praktikpladser giver samtidig mulighed for at lægge fx danskundervisning eller anden fælles opkvalificering for deltagerne ud på virksomhederne. En model, der bl.a. også har været afprøvet i Hillerød (se mere herom i afsnit 7.6 om parallelle indsatser).

Indikation på at kontinuerlig brug af samarbejdsaftaler uden aftaler om ansættelse nedsætter beskæftigelseseffekter

På den anden side ses også en indikation fra subgruppeanalysen i afsnit 6.6 på, at der ved projekter, der lykkes med en høj andel i praktik og en lang varighed af virksomhedsforløbene, ikke opnås de bedste beskæftigelseseffekter grupperne imellem. Hillerød, Horsens og København placerer sig blandt andet i denne gruppe (sammen med Slagelse og Aalborg). En hypotese kan derfor være, at kontinuerlig brug af samarbejdsaftaler om stående praktikpladser uden aftaler om ansættelse forsinker eller nedsætter beskæftigelseseffekterne.

Manglende sammenhæng med jobmål og svage jobudsigter går ud over borgeres motivation for virksomhedspraktikken. Nogle mister troen på at de kan finde job af den vej.

Borgerefaring

Fra borgerinterview i evalueringen ses det også, at borgere udtrykker en kritik og svagere motivation for virksomhedsforløbet efter en lang praktikperiode i samme virksomhed, hvor der samtidig ikke er udsigt til job på praktikvirksomheden. Der ligger derfor også en risiko for svagere medløb fra borger, hvis det ikke lykkes at tilrettelægge et virksomhedsforløb, hvor udsigterne til job eller gradvis flere lønnede timer indgår som et fælles mål for virksomhedsforløbet.

Borgere der kommer i praktik i en virksomhed, der ikke lægger inden for deres jobmål har ofte også sværere ved at se formålet med praktikken.

Arbejdsgivererfaring

Dette underbygges også af interview med arbejdsgivere, hvor flere giver udtryk for, at det er mere tilfredsstillende at samarbejde om forløb, hvor der er et reelt sigte og jobperspektiv med praktikken. Flere arbejdsgivere underbygger oplevelsen af at de ser borgers motivation blive svagere, når praktikkerne forlænges flere gange.

Et opmærksomhedspunkt ved brug af disse samarbejdsaftaler om stående virksomhedspraktikker vil derfor være, at det er væsentligt at have et fokus på, at virksomhedsforløbet hurtigst muligt videreføres i andre virksomheder med et arbejdskraftbehov, som borger ved målrettet optræning kan komme til at honorere, fx i ansættelse på få timer til en start.

7.4.2 Model med primær satsning på individuelle praktikker

En anden tilgang til virksomhedssamarbejdet om at etablere virksomhedsforløb for målgruppen er overvejende at satse på individuelle praktikker. Dette har været den mest udbredte tilgang i forsøgets projekter.

Potentiale i jobskabelse til målgruppen i små og mellemstore virksomheder

Der hvor det ifølge projekterne oftest lykkes at skabe job til deltagergruppen er i små og mellemstore private virksomheder. Mange projekter har derfor også primært satset på at starte de virksomhedsrettede forløb i integrationspålægsprojektet som individuelle virksomhedspraktikker i denne type virksomheder.

Strategi med satsning på individuelle praktikker giver lavere andel i praktik, men lykkes man med et langvarigt forløb med progression, giver det effekt.

En vigtig erfaring fra projekterne, der i overvejende grad har satset på at etablere virksomhedsforløbene som individuelle praktikker, er, at det naturligt kræver en del flere ressourcer til den opsøgende kontakt og jobjagt fra virksomhedskonsulenternes side. En del projekter har med den strategi for virksomhedsindsatsen og de afsatte medarbejderressourcer i projektet også haft svært ved samtidig at opfylde procesmålene om at få store dele af målgruppen ud i virksomhedsforløb. Hvis vi sammenholder det med subgruppeanalysen fra afsnit 6.6 om beskæftigelseseffekter fordelt på grupper med henholdsvis høj/lav andel af deltagere i praktik og lange/korte praktikforløb, får vi et fingerpeg i retning af nogle betydningsfulde faktorer for tilrettelæggelsen af virksomhedsindsatsen for målgruppen.

Trade-off mellem at få mange ud og sikre opfølgningen på de etablerede forløb

Analysen indikerer som nævnt, at der kan være et såkaldt trade-off mellem at få mange ud og at opfølgningen på de etablerede virksomhedsforløb. Effektanalysen viser en tendens til, at de bedste beskæftigelseseffekter ses i den gruppe, hvor projekterne har satset på at få en mindre andel ud i praktik, men har sikret lange praktikforløb for dem, som er startet i virksomhedsforløb. I denne gruppe placerer Bornholm, Esbjerg, Vejen, Vejle og Skanderborg sig, og disse har alle primært satset på individuelle praktikker. En forklarende faktor kan være, at en virksomhedsindsats, der strategisk går efter at matche til individuelle virksomhedspraktikker, medfører, at man får sværere ved at lykkes med at få en meget stor andel ud i virksomhedspraktik. Hvis disse forløb ender med at blive korte eller tidligt afbrudt, er der ingen beskæftigelseseffekt. Hvis man imidlertid lykkes med at matche til nogle individuelle praktikker, hvor det også lykkes at fastholde borger og virksomhed i et positivt samarbejde om at videreføre virksomhedsforløbet, så er der også øget sandsynlighed for, at det ender med job.

Det gode match til virksomheder med potentielt matchende arbejdskraftbehov

Pointen kan synes banal, men ikke desto mindre tyder resultater og erfaringer fra forsøget på, at for at en øget anvendelse af virksomhedsforløb for målgruppen skal have en effekt, så er det det gode match til virksomheder med et potentielt arbejdskraftbehov og et langt sejt træk til fastholdelse i virksomhedsforløbet med fokus på progression, der giver effekt.

Opmærksomhedspunkter for virksomhedsindsatsen

Opmærksomhedspunkter for virksomhedsindsatsen

Ovenstående tilgang til virksomhedssamarbejdet giver anledning til en række opmærksomhedspunkter, som flere projekter også har rejst som en central erfaring med virksomhedsindsatsen:

- At denne tilgang kræver prioriterede ressourcer til det virksomhedsvendte arbejde (både opsøgende og til etablering og opfølgning på igangværende virksomhedsforløb)
- At virksomhedskonsulenter med et godt/bredt lokalt virksomhedsnetværk er en væsentlig faktor i at lykkes.
- At virksomhedskonsulenterne, der har opgaven med målgruppen, har et godt samspil med både øvrige virksomhedskonsulenter, der har samarbejde med lokale virksomheder om virksomhedsforløb, og til den brede virksomhedsservice, som også tænker dele af denne målgruppe ind som arbejdskraft (også afledt af 225-timers reglen)
- At der ved etablering af virksomhedsforløb er fokus på at gå ud med en dagsorden, der ikke kun handler om etablering af virksomhedspraktik, men også tydelige forventninger til at sigtet med praktikken er ansættelse, når den pågældende borger opnår kompetencer dertil.

Hvad har betydning for at de lange virksomhedsforløb får effekt

7.4.3 Tæt opfølgning og et højt serviceniveau over for virksomhederne

Hvis hypotesen (jf. analysen afsnit 6.6) er, at de bedste beskæftigelseseffekter opnås, der hvor vi kommer ud til virksomhederne med en mindre andel af målgruppen, og det samtidig lykkes at fastholde disse borgere i lange praktikker, så er det vigtigt at se nærmere på, hvad der spiller ind på at lykkes med de gode, lange praktikforløb, der giver effekt.

En gennemgående erfaring på tværs af projekterne er, at en tæt opfølgning og et højt serviceniveau over for virksomhederne er medvirkende til, at virksomhederne:

- *for det første* går velvillige ind i samarbejdet
- *for det andet* udvider samarbejdet til at forlænge et forløb eller tage flere i målgruppen i virksomhedsforløb og
- *for det tredje* indvilger i at konvertere fra virksomhedspraktik til ordinært job.

For arbejdsgivere er tæt opfølgning vigtig

Arbejdsgivererfaring

Dette underbygges også af interviewede samarbejdsvirksomheder, som samstemmende udtrykker, store som små, at der hvor der har været en tæt opfølgning på forløbet fra jobcentret/aktøren opleves jobcenteret/aktøren som en professionel servicepartner, og der er en villighed til at forlænge et virksomhedsforløb eller samarbejde igen om målgruppen. Samarbejdet har antaget forskellige former, hvor der tilkendes gives, at det har været mere eller mindre udbygget og formaliseret.

Forventningsafstemning vigtig...

For at kunne tilrettelægge et godt virksomhedsforløb i samarbejde med virksomheden og borger fremhæves af projekterne supplerende, at forventningsafstemning med virksomheden og borger om formålet med praktikken er en afgørende

faktor for det gode samarbejde. Endvidere at man hverken oversælger eller undersælger den borger, man kommer med, og at man har klare aftaler om opfølgning, og hvad der skal følges op på.

... for at målrette forløbet til den enkelte og have fælles billede af formål og aftaler i forløbet

Arbejdsgivererfaring

En forventningsafstemning ved et treparts møde i opstarten af forløbet vurderes også af samarbejdsvirksomhederne som afgørende. Arbejdsgivere og kontaktpersoner fra virksomhederne udtrykker, at forventningsafstemningen er vigtig for at alle har et fælles billede af formålet med praktikken og hvilke aftaler om arbejdsopgaver og arbejdstid der er lavet. Det pointeres af arbejdsgiveren at det er vigtigt at de kender borgers forudsætninger og behov for at kunne lave et godt forløb. Flere tilkendegiver i den sammenhæng, at det er vigtigt at tage udgangspunkt i den enkelte borgers kompetencer og ressourcer i forventningsafstemningen frem for deres barrierer og udfordringer.

Centralt med progressionsfokus i opfølgningen

7.4.4 Progressionsfokus i opfølgningen

I en indsatsmodel med kontinuerte virksomhedsforløb for en målgruppe, der spænder bredt i forhold til afstand til arbejdsmarkedet, og hvoraf størstedelen har brug for et længere virksomhedsvendt optrænings- og opkvalificeringsforløb, er der brug for et meget klart og konkret fokus på, hvad der skal ske i virksomhedsforløbet, og hvad det skal føre til. Som tidligere nævnt har en stor del af målgruppen tidligere været i virksomhedsforløb, uden at det er ført til job. Der findes derfor også erfaringer i målgruppen med, at virksomhedspraktik er formålsløst og ikke fører til job.

Borgere oplever meningstab i lange forløb hvor progression stagnerer eller ikke synliggøres

Borgererfaring

For enkelte interviewede borgere, som har deltaget i virksomhedsrettede forløb, som er meget langstrakte, og hvor der kun er svag progression i virksomhedspraktikken, gives udtryk for større frustration og svindende motivation for virksomhedspraktikken. Hos nogle af disse interviewede borgere ses, at der udvikles en modvilje mod deltagelse i virksomhedspraktik. Borgers oplevelse af mening med virksomhedspraktikken – både den konkrete praktik de er i og 'værktøjet' i det hele taget - svinder i de meget lange forløb, hvor progressionen ikke er tydelig for borger, og borger ikke har en oplevelse af at nærme sig arbejdsmarkedet og en konkret ansættelse.

Progressionsfokus i praktiken er vigtigt for borgers motivation for virksomhedsforløbet

En tværgående erfaring i projekterne er, at der har været behov for at arbejde meget motivationsbaseret med at få borgerne til at se gevinsterne ved en virksomhedspraktik. En udbredt erfaring fra projektmedarbejderne er, at det lykkes bedst at skabe en motivation hos borgeren for virksomhedsforløbet, når virksomhedspraktikken relaterer sig til borgers jobmål, og når borger har en oplevelse af, at der er en løbende progression i praktiken – dvs. at de hele tiden lærer mere og bliver bedre til dels arbejdsopgaverne, dels det danske. Hvis der samtidig er en udsigt til, at der kan blive nogle lønnede timer, stiger motivationen markant.

Centralt at der arbejdes med

En faktor, der tyder på at have betydning for, at virksomhedsforløbet får en beskæftigelseseffekt, er, at der arbejdes med et klart og meget konkret fokus på målfastsættelse og opfølgning på dette. Der har ikke været benyttet fælles skabeloner

progressionsfokus i virksomhedsforløbene

for praktikaftaler eller progressionsmålingssystemer i integrationspålægssforsøget. Projekterne har i varierende grad brugt skabeloner for målfastsættelse og opfølgning på virksomhedsforløbene. Der kan ikke af forsøget udledes eksemplari-ske systematikker eller modeller til at synliggøre målfastsættelse eller progression, men det er af alle projekter identificeret som et vigtigt fokus i virksomhedsforløbene.

Borgere oplever mening med praktik, når mål, plan og progression i praktikken står skarpt frem**Borgererfaring**

Borgererfaringer indikerer, at det er i virksomhedsforløb, hvor formål, mål og progression har stået mest klart for borger, at motivationen har været stærkest. Her opleves en større sammenhæng og mening mellem indsatserne, og borgerne udtrykker her, at de oplever fremdrift i forløbet i kraft af, at der følges tæt op ved ugentlig kontakt, hvor der arbejdes med en plan, hvor der hele tiden er fokus på næste skridt.

Disse borgeres – både de negative og sidstnævnte positive - erfaringer kan give en indikation af, at det generelt, men især i de længere udviklingsforløb, er særligt vigtigt at sikre fokus på og synlighed omkring den progression, der sker i forløbet - om end den er lille. Samtidig viser det behovet for at sikre, at alle involverede er indforstået med formålet med praktikken, også hvis det skifter undervejs fra fx optræning af kvalifikationer til ansættelse inden for området til fx afklaring eller udredning i forhold til indstilling til Rehabiliteringsteam.

Opmærksomhedspunkter for serviceniveau

Samlet viser evalueringen, at der er en god dialog med virksomhederne, og jobcentrene opleves som en servicepartner. Med henblik på at opnå et højt serviceniveau kan her fremhæves følgende positive faktorer:

- Synlighed om jobcentrenes servicemuligheder
- Fælles forventningsafstemning om formålet med praktikken, herunder hvad der skal ske i virksomhedsforløbet, og hvad forløbet skal føre til
- Fokus på målfastsættelse og tæt opfølgning på dette
- Synlighed om progression for både arbejdsgiver og borger

Potentiale i deltidsbeskæftigelse som trædesten mod selvforsørgelse**7.4.5 Fokus på deltidsbeskæftigelse for målgruppen**

Som det også fremgår af resultaterne af forsøget, er beskæftigelseseffekterne på selvforsørgelse ved ordinær beskæftigelse meget små for denne målgruppe. Vi ser imidlertid i evalueringen af forsøget, at der er en større andel for hvem, det er lykkedes at opnå deltidsbeskæftigelse med supplerende kontanthjælp. Der er således et potentiale i, at målgruppen opnår deltidsbeskæftigelse som en trædesten mod selvforsørgelse, eller at en del af målgruppen opnår en grad af ordinær deltidsbeskæftigelse på mindre end 37 timer, som de kan klare sig for.

225-timers reglen har haft en positiv indvirkning for nogle

225-timers reglen var ikke trådt i kraft, da Forsøg med integrationspålæg startede, men trådte i kraft i slutningen af forsøgsperioden. Der har derfor været en delgruppe, der fik varslingsbreve i foråret/sommeren 2016 (forsøgsindsatsen

sluttede 31. september 2016, men beskæftigelsesresultater i denne evaluering inkluderer perioden frem til januar 2017). Dette er ikke en evaluering af 225-timers reglen, men en erfaring fra projekterne har været, at 225-timers reglen for en del af målgruppen havde en positiv indvirkning på incitamentet til at 'klare sig godt' over for en arbejdsgiver i en virksomhedspraktik og til at se beskæftigelse på selv få ordinære timer som en relevant jobmulighed.

Øget fokus på kombination af ordinære timer og praktik vil være et relevant fokus

De erfaringer, der efterfølgende er gjort i JobFirst-forsøget og STV-implementeringsprojektet med at øge fokus på gradvis overgang til ordinære timer, evt. parallelt med virksomhedspraktik, vil med al sandsynlighed også være relevant at tænke ind for målgruppen for integrationspålæg, som i øvrigt også indgår i de omtalte forsøg/projekter.

Hvis deltidsbeskæftigelse skal øges for målgruppen, kræver det et øget fokus på at få startet dialogen med arbejdsgiver om virksomhedsforløbet med afsæt i en jobrettet dagsorden og fokusere på, at borger løser 'rigtige' opgaver i praktikken og gradvis opnår en kvalitet, stabilitet og hurtighed i opgaveløsningen, som kan sidestilles med kolleger i ordinær ansættelse.

Opmærksomhedspunkter

Et opmærksomhedspunkt i indsatsen vil derfor være at skærpe drøftelserne med virksomhed og borger om blandt andet:

- Løsning af ordinære jobfunktioner og opgaver
- Behov for tilpasning af opgaver eller understøttelse af borger i løsning af opgaven
- Mulighed for at udvide til flere opgaver
- Perspektiv i at nogle af praktiktimerne veksles til ordinære lønnede timer parallelt med en videreførelse af praktikken i andre opgaver, hvor borger stadig har brug for optræning.

Bryde en oplevelse i målgruppen af at virksomhedspraktik ikke fører til job

Der er i dele af målgruppen for integrationspålæg en gennemgående fortælling om, at virksomhedsforløb er en udnyttelse af arbejdskraft. Det er en fortælling, der er baseret på erfaringer med gentagne virksomhedsforløb, der ikke har ført til job eller løn for indsatsen på arbejdspladsen. En stigende opmærksomhed i beskæftigelsesindsatsen på at gå i dialog med arbejdsgiver om kombinationsmodeller med lønnede timer parallelt med virksomhedspraktik vil givetvis være med til at minimere erfaringer, der bekræfter den fortælling.

7.5 Jobstøttementor

I Forsøg med integrationspålæg har et centralt element været, at borger har ret til en jobstøttementor under hele forløbet ud fra en hypotese om, at målgruppen har et ekstra støttebehov for at profitere af de øvrige indsatser, der iværksættes i forløbet og i overgangen til job. Jobstøttementor-tilbuddet er i projekterne omsat til forskellige typer af mentorstøtte, som er bragt i spil ud fra en individuel vurdering af behovet hos den enkelte. Igen er erfaringen overordnet, at der ikke er én model for mentorstøtte, der kan implementeres bredt for hele målgruppen, men at der

for delmålgrupper kan være nogle mentortyper og støtteindsatser, der er mere relevante end andre.

Omfanget af mentorstøtten, der er givet til deltagerne i forsøget, kan ikke opgøres kvantitativt, da der ikke findes systematiske, sikre data om dette. Dette afsnit vil derfor hovedsagelig beskrive eksempler på støttebehov i målgruppen, relevante mentortyper og opmærksomhedspunkter ved tilrettelæggelsen af mentorstøtte til målgruppen.

Stor bredde i de støttebehov der ses i målgruppen

Eksempler på støttebehov

Ifølge interviewede projektteams og virksomhedsmentorer ses bl.a. nedenstående støttebehov i målgruppen:

Praktisk hjælp og støtte

- Brug af e-Boks, læse og forstå post, lønsedler, skattepapirer og lignende
- Hjælp til at få overblik over eller styr på økonomi – bindeled til ydelsesafdeling
- Støtte til at lære at bruge offentlige transportmidler

Motiverende indsats

- At motivere til og vedligeholde motivation til virksomhedspraktik og troen på, at det kan lade sig gøre at indtræde på arbejdsmarkedet på ordinære vilkår
- Motiverende støtte – bl.a. opmuntring og synliggørelse af borgers udvikling i jobbet

Sociale/personlige forhold

- Støtte til mestring af balance mellem familieliv og arbejdsliv
- Støtte til balancering af religiøse leveregler og forhold og rammer på en arbejdsplads
- Rådgive om sundhed og udfordre kulturelt betingede sundheds- og sygdomsforståelser
- Støtte til at fungere socialt på en arbejdsplads

Støtte på arbejdspladsen

- At instruere ekstraordinært i arbejdets udførelse, med flere gentagelser
- Særligt fokus på forståelse af arbejdsopgaver, sikkerhedsregler, kollektive beskeder mv.
- At støtte til tilegnelsen af faglige begreber og ordforråd samt mere generelt det sprog, der tales på arbejdspladsen
- At hjælpe borger til at blive en del af det sociale på arbejdspladsen og med særligt fokus på kulturelle misforståelser
- Støtte på udførelsen af dele af arbejdsfunktionen (skriftlige opgaver, brug af IT-systemer, besvarelse af vagttelefon mv.), som borger ikke kan varetage bl.a. pga. sproglige barrierer.

Sagsbehandler/virksomhedskonsulent som 'mentor-light'

7.5.1 Sagsbehandler eller virksomhedskonsulent som jobstøttementor

Projektkommunerne har gennemgående gode erfaringer med, at sagsbehandler/virksomhedskonsulenten varetager en mere håndholdt indsats ved støttebehov i mindre omfang ("Mentor-light"). Her fremhæves den allerede etablerede

relation og kontinuitet som positive faktorer til at bidrage til synliggørelse af borgerens ressourcer og borgerens fremskridt.

Behov for tydelighed om den fagprofessionelles rolle og opgaver i en håndholdt indsats.

Det fremhæves dog også som et centralt opmærksomhedspunkt af flere projektledere, at der kan være risiko for, at mentorstøtten/den håndholdte indsats tager ressourcer fra kerneopgaven og udviser det jobrettede fokus i relationen borger og medarbejder imellem. Derfor kan der være behov for løbende drøftelser, fx ved ledelsesopfølgning og sagsparringer på om støtten, der gives, har det rette niveau og omfang, eller om der skal andre mentortyper i spil.

Opmærksomhedspunkter når den sagsansvarlige medarbejder også har mentoropgaver

Opmærksomhedspunkter

Et opmærksomhedspunkt i indsatsen vil derfor være at arbejde med fx:

- En rollebeskrivelse med eksempler på støtteopgaver, der kan inkluderes i mentoropgaverne, som sagsbehandler eller virksomhedskonsulent varetager med henblik på at guide medarbejder i det daglige med at lave fornuftige grænsedragninger af støtten
- Et generelt fokus på empowerment vil også være relevant i en løbende evaluering af indsatsen for at fremme, at borger udvikler en mestring af opgaven på sigt
- En beskrivelse af snitfladen mellem den håndholdte indsats varetaget af sagsbehandler/virksomhedskonsulent og den sociale mentorstøtte, som varetages af fx et internt mentorkorps med henblik på at kunne afgøre, hvornår støtten er af sådan en karakter og omfang, at en socialmentor skal bringes i spil.

Foruden den mentorstøtte, der kan gives i mindre omfang som en del af en jobrettet håndholdt indsats ved en sagsbehandler/virksomhedskonsulent, er der for dele af målgruppen andre støttebehov, som løses bedst ved mentorindsatser givet ved fx en virksomhedsmentor eller en social mentor. I Forsøg med integrationspålæg er disse mentorindsatser tænkt ind og iværksat meget på linje med jobcentrenes generelle brug af en mentor på kontanthjælpsområdet (jf. LAB kap 9b). Nedenfor opridses opmærksomhedspunkter, der er specifikt knyttet til brugen af disse mentortyper for denne målgruppe, som er identificeret i en eller flere projekter i forsøget.

7.5.2 Virksomhedsmentor med fokus på sprog

Størst behov for virksomhedsmentor med særligt fokus på sprog

Et langt stykke hen ad vejen oplever projekterne, at der er de samme opgaver for en virksomhedsmentor for denne målgruppe som for andre ledige med begrænset arbejdsmarkedserfaring og svingende motivation for at indgå på arbejdsmarkedet. Et særligt opmærksomhedspunkt, der generelt fremhæves af projekterne ved brug af virksomhedsmentor for denne målgruppe, er, at man med fordel kan gøre mere ud af at klæde virksomhedsmentorer på til at støtte op om den dansksproglige udvikling og være mentor i en interkulturel kontekst. Der har i enkelte projekter været gjort særlige tiltag for at klæde virksomhedsmentorer på til at være mentor for denne målgruppe med fokus på redskaber til sproglig støtte og forståelse for kulturspecifikke udfordringer for målgruppen m.m.

Inspiration fra Esbjerg Kommunes mentor-kursus

I Esbjerg kommunes projekt er der afprøvet et mentorkursus specifikt målrettet virksomhedsmentorer for flygtninge og indvandrere, som man som kommune med fordel kan hente inspiration fra. Mentorkurset bestod af 2 dage med nedenstående temaer:

Eksempel på mentorkursus program

Mentor kursus – program (eksempel fra Esbjerg kommunes integrationspålæg projekt)

Dag 1:

- Hvad vil det sige at være mentor, og hvad kendetegner ”den gode mentor”?
- Tilgangen til mentee!
- Mentor i praksis – samarbejdet med jobcentret
- Mentorrollens mange opgaver
- Værktøjer i samarbejde med mentee

Dag 2:

- Hvad indebærer det at komme til Danmark som flygtning eller indvandrer?
- Hvad skal vi som mentorer for en flygtning eller indvandrer være opmærksomme på, bl.a. i forhold til sårbarhed?
- Hvilke reaktioner og handlinger kan denne sårbarhed nogle gange udløse i forhold til arbejdsmarkedet og virksomhedspraktikken?
- Hvordan håndterer vi kulturforskelle eller manglende arbejdsidentitet?
- Hvad skal vi være opmærksomme på i vores kommunikation med flygtninge og indvandrere?

Rollen som mentor bliver tydeligere for mentor og borger

Erfaringen fra Esbjerg er, at rollen som mentor bliver mere tydelig for virksomhedsmentorerne efter deltagelse i kurset. Det er med til at klæde mentorerne på til at være mentor for en borger med flygtninge- eller indvandrerbaggrund og installere en forståelse for opgaven og de forudsætninger og den baggrund, borgeren kommer med, når de skal til at indgå i en dansk arbejds kontekst.

Mange kommuner har i forvejen et mentoruddannelses tilbud, og et målgruppe-specifikt perspektiv kan eventuelt kobles på som et ekstra modul.

Virksomhedsmentorerfaring

Interview med samarbejdspartnere i form af virksomhedsmentorer indikerer, at udover at introducere og oplære borgerne i de konkrete arbejdsfunktioner og til at hjælpe vedkommende med at blive en del af virksomheden og det sociale fællesskab, oplever virksomhedsmentorer, at muligheden for at give borgere en mere håndholdt støtte i mestring af det danske sprog i selve arbejdsrelationen er givtig. Det kan være med til at understøtte, at borgerne får mere sproglig selvtillid, og at borgerne reelt set får trænet det danske sprog i løbet af en arbejdsdag, hvilket vurderes som en forudsætning for, at vedkommende kan forbedre sit danske sprog.

Hent også inspiration fra erfaringer fra forsøg med sprogkakkere

Sprogkakkerekoncept:

Erfaringerne fra sprogkakkerekonceptet i Danskplus-projektet (et samarbejdsprojekt mellem KL, LO, 10 jobcentre og lokale sprogudbydere) kunne endvidere være relevant at hente inspiration fra. Projektet har henvendt sig til en målgruppe

af indvandrere tættere på arbejdsmarkedet end målgruppen for Integrationspålæg, men der er efter alt at dømme ud fra projekternes erfaring med de sproglige udfordringer for målgruppen på arbejdsmarkedet nogle af de samme behov for sproglig støtte i dagligdagen.

Delmålgruppe med sværere sociale og personlige problemstillinger

7.5.3 Social mentor til en del af målgruppen

Det er som tidligere beskrevet en generel erfaring, at en del af målgruppen er udfordret af sværere sociale og komplekse personlige problemstillinger, og at der derfor vil være nogle borgere i målgruppen, som har behov for omfattende støtte til udvikling og mestring af de sociale og personlige områder af deres liv.

Projektkommunerne har haft forskellige erfaringer med og adgang til at bruge social mentor, men erfaringen er generelt, at social mentor særlig relevant for de borgere, der har en lille eller truet arbejdsevne, eller hvor borger nok kan deltage i virksomhedsvendt indsats, men med omfattende støtte på sociale og personlige områder. Dels at sociale mentorer kan bidrage til en bedre afdækning af borgers situation og kan støtte borgeren i bedre at håndtere nogle af de udfordringer, som kan hindre vejen mod job.

Centralt element i forsøgsmodellen at andre indsatser sker parallelt med virksomhedsforløb

7.6 Parallel støtte

En stor del af målgruppen for Integrationspålæg har brug for indsatser, der ligger ud over den introduktion og optræning, der kan ligge i et virksomhedsforløb. Et centralt element i en indsatsmodel for målgruppen er derfor at skabe sammenhæng mellem den virksomhedsvendte indsats og de øvrige tværfaglige indsatser, der skal til for at rykke målgruppen mod en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Datakilder

I kraft af målgruppens differentierede baggrund, ressourcer og udfordringer, som kapitel 4 illustrerer, er det også på dette område vigtigt at være opmærksom på, at det ikke er en model eller et tilbud, der kan samle målgruppen. Det har ikke været muligt med det tilgængelige dataset-up for denne evaluering at måle de indsatser, deltagerne modtager foruden virksomhedsindsatser. Det er derfor alene afdækket ved kvalitative interviewdata hvilke parallelle indsatser, der har været de mest fremherskende og erfaringer med indhold i disse indsatser samt tilgange til at få disse indsatser til at forløbe parallelt med virksomhedsindsatsen.

Afsnittets struktur

Nedenfor er valgt at præsentere tre primære indsatsområder, der har været størst fokus på i projekterne i Forsøg med integrationspålæg:

- Sproglig opkvalificering
- Faglig opkvalificering
- Helbredsmæssig forløb samt behandling.

Svage dansk-kundskaber er

7.6.1 Sproglig opkvalificering

En af de største fælles udfordringer, der ses på tværs af målgruppen, er svage dansk-kundskaber. Derfor har det også været et særligt fokus i forsøgsmodellen at

den største fælles udfordring på tværs af målgruppen

tilbyde borgerne støtte til udvikling af deres dansksproglige kompetencer, der hvor det skønnes relevant. Erfaringen fra projekterne er, at en stor del af målgruppen, selvom de har opbrugt deres danskuddannelsesret, fortsat har store sproglige udfordringer - specielt med fagsprog og skriftsprog, men for mange også helt generelt med dagligdags dansk. Danskundervisning i kombination med virksomhedspraktik eller løntilskud vurderes derfor af projekterne som et relevant tilbud for mange i målgruppen. Erfaringen er imidlertid, at der ikke er ét danskuddannelsesstilbud, der dækker hele målgruppen, men at det vil være mest hensigtsmæssigt at arbejde med flere danskuddannelsesstilbud.

Borgere er bevidst om at dansk er vigtigt for at få et job i Danmark, og de oplever at de bliver bedre til sproget af at være i praktik

Borgererfaring

Fra borgerinterview fremgår det, at der er en udbredt forståelse for, at det at kunne tale godt dansk er vigtigt for at få et job i Danmark i dag. Nogle har haft job tidligere i Danmark, men her har jobbet været af en karakter, hvor de ikke har talt meget dansk (fx rengøring, industri arbejde, selvstændig erhvervsdrivende), hvorfor de stadig har store sproglige udfordringer. Mange fortæller også om, at deres sproglige udvikling er gået i stå efter afslutning af sprogskole, og at de i dag ser tilbage og savner, at de havde mere virksomhedsforløb samtidig med danskundervisningen. En udbredt erfaring hos interviewede borgere er samtidig, at der er en stor sproglig læring alene i at være i praktik på en dansk arbejdsplads, hvor der tales dansk med medarbejderne imellem. De fortæller, at de lærer nye ord, får mere mod til at bruge deres danske i dialog med kolleger og kunder, og nogle af de mest målrettede borgere er også opmærksomme på at huske at bruge det danske mere, når de kommer hjem.

FVU danskundervisning som 2-3-model

I forsøget har den mest udbredte model, der er afprøvet, været FVU undervisning i dansk og matematik efter en 2-3 model med dage i praktik og dage til undervisning. Projekterne, der har anvendt denne model, har erfaret, at langt de fleste borgere har haft behov for at starte på et FVU Start hold for at styrke det danske forud for optagelse på FVU dansk. Særligt i Vejle kommunes projekt har dette været anvendt i udbredt grad til en stor del af deltagerne i forsøget. Projektkommunerne oplever, at flere af de borgere, der har deltaget i FVU Start, har været motiveret for tilbuddet for at opnå adgang til at tage erhvervsrettet uddannelse i forlængelse heraf, som kan blive en vigtig vej til stabil selvforsørgelse.

FVU dansk er vigtigt for især dem der gerne vil have en uddannelse

Borgererfaring

Flere borgere, der har deltaget i FVU dansk og matematik, udtrykker en ambition om at tage en erhvervsrettet uddannelse efterfølgende. De har forstået, at uddannelse er vigtigt i Danmark både for at kunne opnå ansættelse og for at kunne blive i job. En borger fortæller bl.a. om sit ønske om at få en ansættelse i den børnehave, hvor hun er i praktik, parallelt med, at hun tager FVU dansk og matematik. Hun håber, at hun består, så hun kan blive optaget på PAU uddannelsen og blive pædagogisk assistent. Hun forstår, at det er vigtigt for, at hun kan komme i betragtning til et job i en børnehave.

En del borgere har svært ved at profitere af

Det er dog samtidig en udbredt erfaring i forsøget, at langt fra alle i målgruppen kan honorere kravene til at deltage i FVU undervisningssystemet – heller ikke 'FVU start' for tosprogede. Mange har desuden svært ved at indgå i eller tilegne

danskundervisning i en 'skole-setting'

sig læring ved traditionelle undervisningsformer. Derfor har der også i flere projekter været gjort forsøg med andre danskuddannelses tilbud.

Behov for dansk-undervisning med fokus på branchespecifik dansk

En stor gruppe har brug for praktisk orienterede danskundervisningstilbud med specifikt fokus på det sprog, de skal mestre for at indgå på en arbejdsplads. Derfor har flere projekter i varierende omfang afprøvet eller taget initiativ til at udvikle andre former for danskundervisning eller støtte til dansksproglig udvikling. Fælles for flere af dem har været, at fokus har været på fagdansk eller branchespecifik dansk. Nedenfor gives eksempler på forskellige modeller anvendt i Forsøg med integrationspålæg.

Begrænsede, men gode erfaringer med arbejdspladsforlagt dansk

Holdundervisning med fokus på fagdansk - virksomhedsforlagt

Projekternes primære satsning på etablering af individuelle praktikker har vanskeliggjort tilrettelæggelsen af arbejdspladsforlagt danskundervisning. Arbejdspladsforlagt danskundervisning er derfor kun anvendt i et enkelt projekt i forsøget. Det er sket i Hillerød jobcenters projekt, hvor projektmodellen med anvendelse af virksomhedscentre som første virksomhedsforløb for målgruppen har gjort det muligt at tilbyde et samlet og branchetilpasset undervisningstilbud på en virksomhed. Det er samtidig et relativt ressourcetungt tilbud, og det har derfor i forsøget været tilbudt et hold på 12 deltagere udvalgt ud fra, at de havde muligheder for at komme i job med den kombinerede indsats. Erfaringen herfra er, at det er et tilbud, der rummer et stort potentiale og giver gode muligheder for at tilbyde en danskundervisning, der retter sig mod det sprog, der tales på arbejdspladsen, og som borgeren har konkrete erfaringer med fra sin dagligdag. Det til lærte bliver dermed taget i anvendelse med det samme og forstærker læringen og den sproglige progression.

Brancherettet danskundervisning med inddragende og praksisnære undervisningsformer rummer stort potentiale

Holdundervisning i branchedansk i Jobcenter Skanderborg

Skanderborg kommune har udviklet et branchetilpasset danskundervisningskoncept¹¹ med afsæt i praksisnære undervisningsformer, der adskiller sig fra traditionel danskundervisning. Danskundervisningen er branchetilpasset efter de ni branchespor, der arbejdes med i kommunen. Integrationspålægsprojektet har afprøvet en tilpasset variant af danskundervisningskonceptet for et samlet hold med borgere fra integrationspålægsprojektet og med afsæt i de brancher, hvor deltagerne var i praktik. Der er lagt stor vægt på, at undervisningsformen bygger på forskellige praksisnære læringsmetoder, inddragende øvelser og minimal brug af 'tavle undervisning'. Undervisningen understøttes af redskaber, som borger kan anvende i sin dagligdag i praktikken, fx kortsæt med piktogrammer/billeder og oversættelse på de mest gængse begreber inden for branchen. Der har været rigtig gode tilbagemeldinger på forløbet fra de borgere, der har deltaget, og projektmedarbejderne har sporet stor forbedring i flere af deltagernes dansk, bl.a. i form af forbedret ordforråd, læsefærdigheder og mod til at tale dansk. En del af forløbet har også handlet om at rådgive om og drøfte dansk arbejdspladskultur, bearbejde holdninger omkring værdien af virksomhedspraktik, træne jobsøgningsaktiviteter mv.

¹¹ Konceptet er udviklet i et samarbejde mellem Integrationspålæg projektet i Skanderborg jobcenter og kommunens integrationsafdeling som et danskundervisningskoncept for primært integrationsborgere, men også andre tosprogede ledige. Undervisningen er udviklet i tilknytning til kommunens branchepakkekoncept.

Sprogmentor til individuel støtte

Sprogmentorforløb på arbejdspladsen

Horsens kommunes integrationspålægsprojekt har anvendt Sprogcenter Midts tilbud om sprogmentorstøtte på jobbet. Sprogmentor er en sproglærer, der kommer ud på arbejdspladsen og giver borger individuel brancherettet sprogtræning og hjælperedskaber til at tilegne sig og træne det fagspecifikke sprog, der tales på arbejdspladsen. Støtten gives typisk i op til ti timer, fx 1-2 timer om ugen, i 3 måneder. Tilbuddet har af projektteamet været oplevet som meget anvendeligt og som et vigtigt tilbud til målgruppen.

Borgere i branchespecifik danskundervisning parallelt med virksomhedsforløb oplever at få større ordforråd og mere mod til at bruge det danske

Borgererfaring

Borgere, der har deltaget i et sprogundervisningstilbud med fokus på brancherettet dansk, hvor undervisningen har kørt parallelt med, at borger har været i et virksomhedsforløb eller job i den pågældende branche, udtrykker, at de har fået stort udbytte af forløbet. De fortæller om, hvordan de har lært konkrete nye ord, og at det for dem har lettet forståelsen af kommunikationen på arbejdspladsen, fx at forstå indholdet i en besked som: *'Vil du gå på lageret efter...'* eller *'På torsdag skal børnehaven på udflugt'*. Ord som 'lager' og 'udflugt' er eksempler på branchebestemte nøgleord, hvor borgere fra forløbet har haft en konkret oplevelse af at have hørt ordet før - uden at forstå det, og efter at have stiftet bekendtskab med det i et brancherettet sprogundervisningsforløb forstår de nu indholdet i beskeden. En del af den forandring borgeren også bemærker er, at de har fået mere mod til at bruge det danske sprog i det daglige, fx i pauserne på arbejdet, men også i fritiden (ved indkøb, sammen med børnene mv).

En delgruppe har behov for et specialiseret og praktisk orienteret danskundervisningstilbud

Målgruppen er på den sproglige front desuden udfordret af analfabetisme, indlæringsvanskeligheder eller andre barrierer, som på tværs af projektkommunerne opleves at begrænse dele af målgruppens muligheder for enten at indgå i og profitere af både FVU dansk og til dels også brancherettet danskundervisning parallelt med virksomhedspraktik. Projektmedarbejdere vurderer, at der således er en mindre gruppe for hvem, det er vanskeligt at tilbyde en indsats, der fremmer denne gruppes danskkompetencer mærkbart.

Stort, men differentieret danskuddannelsesbehov

Opmærksomhedspunkter

Opsamlende kan det konkluderes, at den tværgående erfaring fra projektet er, at der er et stort behov for danskuddannelsesstilbud i målgruppen, men at behovene er differentierede. Overordnet ses tre relevante tilbudstyper, hvor en nøgle til borgers udbytte af forløbet er, at det sker parallelt med en virksomhedsvendt aktivitet, så sproget trænes og anvendes dagligt.

Følgende opmærksomhedspunkter er centrale at have in mente, når man som kommune går med overvejelser om at tilrettelægge sproglig opkvalificering for målgruppen, der har opbrugt deres danskuddannelsesret:

- Det er centralt at screene hvilken del af målgruppen, der kan profitere direkte af FVU læsning (og matematik), så de kan tage næste skridt mod efterfølgende uddannelse
- Det er vigtigt at være opmærksom på, at en stor del af målgruppen dog vil have behov for optrænenende for-forløb som 'FVU start' for at kunne opfylde adgangskravene til FVU læsning og FVU matematik
- For hovedparten af målgruppen vil det være mere oplagt med en praksisbetonet og branchespecifik danskundervisning med minimal tavleundervisning, inddragende

øvelser og adgang til understøttende konkrete redskaber i sprogtilegnelsen, fx pikto-grammer, som er direkte anvendelige i den dagligdag, de skal fungere i og som har mulighed for at anvendes med det samme

- Undervisningen kan med fordel kobles med en undervisning i dansk arbejdspladskultur, da en stor del af de kommunikative udfordringer også er kulturelt betingede
- Det er oplagt at lægge undervisningen på virksomheden, men kan også med fordel afvikles i en 2-3 model med dage i praktik og dage til undervisning
- En mindre del af målgruppen vil have behov for et individuelt specialiseret tilbud, idet de er analfabeter og/eller har så lav funktions- og indlæringssevne, at de får meget lidt ud af selv et tilpasset tilbud med afvekslende og praksisnære undervisningsformer.

7.6.2 Faglig opkvalificering

Målgruppen i forsøget er karakteriseret ved kort skolegang, eller at de har kompetencer og uddannelse fra deres hjemland, som ikke umiddelbart eller kun delvist kan godkendes og anvendes på det danske arbejdsmarked. Generelt ses det, at de jobmål, der arbejdes henimod, ligger inden for brancher, hvor der findes jobfunktioner med lave indgangsforudsætninger. Der kan dog til nogle job være krav om eller behov for kortere kurser eller certificeringer for at komme i betragtning til en ansættelse.

Der opleves ikke problemer med at afvikle faglig opkvalificering som parallel aktivitet

For den del af målgruppen, der er tættest på arbejdsmarkedet, har faglig opkvalificering været en relevant og anvendt parallel indsats, og på tværs af projektkommunerne opleves ikke problemer med, at disse aktiviteter kan afvikles parallelt med deltagelse i virksomhedspraktik.

Eksempler på kurser anvendt i forsøget

Følgende faglige opkvalificeringsforløb/kurser og certificeringer har blandt andet været anvendt i forsøget:

- Forskellige typer kørekort, fx lastbilkørekort, taxakørekort og vejkendskabskurser, almindelig kørekort
- Kurser inden for fødevarerhåndtering, fx fødevarerhygiejne, fødevarer sikkerhed mv.
- Kurser inden for rengøring, fx erhvervsrengøring, hospitalsrengøring, rengøring på institutioner mv.
- Kurser i overfladebehandling, fx automaling, epoxy maling mv.
- Kurser inden for lager og logistik, fx truckcertifikat, betjening af lift mv.
- Kurser i tolkebistand

Opmærksomhedspunkter

I forbindelse med bevilling af faglig opkvalificering til målgruppen er det som kommune relevant at være opmærksom på at sikre:

- Klare retningslinjer for hvilke kurser og certificeringer, der kan bringes i spil til målgruppen
- Klare og velbeskrevne indikatorer på beskæftigelsesmuligheder, der skal være til stede for at kunne bevillige
- Relativt frie rammer til at bevillige, hvis gode beskæftigelsesmuligheder er identificeret, eller

- Let adgang til hurtig ledelsesmæssig stillingtagen i enkeltsager med henblik på bevilling

Opmærksomhedspunkter

Der relaterer sig herudover en række opmærksomhedspunkter udledt af forsøget i forhold til de indholdsmæssige elementer i opkvalificeringen for målgruppen, som er:

- En del borgere vil have behov for at gennemføre AMU kurser og certificeringer på forløb for tosprogede
- En del borgere vil have behov for støtte, fx fra en mentor, til forskellige faser af opkvalificeringen. Det kan være i forhold til at ansøge om optagelse, at få undersøgt støttemuligheder for tosprogede, at forberede sig til teoriprøver og lignende
- Generelt at have fokus på om der er andre fysiske krav eller sproglige krav ved jobbet, som uddannelsen/kurset giver adgang til, som er uforeneligt med borgers profil (vejkendeksprøve for taxachauffører, sprogkrav ved persontransport, helbredskrav ved jobbet).

Undersøge potentiale i samarbejdsmodeller mellem virksomheder, udbydere af voksen og efteruddannelse samt sprogundervisning

På baggrund af en enkelt kommunes (Esbjerg) erfaringer rejses opmærksomhed på at undersøge potentialerne i en samarbejdsmodel om opkvalificerings- og rekrutteringssamarbejde med lokale virksomheder og uddannelsesinstitutioner omkring et jobrettet forløb, fx rengøring, vaskeri eller andet. Erfaringerne fra Esbjerg peger på at det er afgørende, at arbejdsgiver har et nært forestående ansættelsesbehov og forpligter sig i et nærmere defineret omfang til at ansætte borgere, der når et vist niveau i forløbet. Samtidig kan man indgå aftaler med voksen- og efteruddannelsesudbydere om et målgruppetilpasset kursus (evt. virksomhedsforlagt) samt fagspecifik danskundervisning. En model som denne er afprøvet i Esbjerg kommunes projekt, hvor 4 ud af 10 opnåede ansættelse direkte efter forløbet. Flere af de øvrige opnåede ansættelse i anden virksomhed.

Centralt med konstruktiv lægesamarbejde vedr. borgers funktionsevne og skånehensyn

7.6.3 Helbredsafklarende forløb samt behandling

En stor del af målgruppen har helbreds- eller sundhedsmæssige udfordringer af større eller mindre omfang. Evalueringsinterview med projektteams viser at det i en række sager er uproblematisk at tilrettelægge virksomhedsforløb parallelt med den udredning og/eller behandling, borger deltager i. Erfaringen er imidlertid også, at der i målgruppen er en del sager, hvor det er vanskeligere at afgøre de rigtige skånehensyn og mulighederne for at gennemføre virksomhedsforløb parallelt med den udredning/behandling, der finder sted.

Indlæggelser og brug af speciallæge påvirker deltagelse i virksomhedsforløb, men ikke beskæftigelseseffekten for gruppen

I afsnit 6.5 fremgår det af den kvantitative analyse, at indlagte og borgere, der bruger mere speciallæge, har været markant mindre i virksomhedspraktik, hvilket derfor påvirker deltagelse i forsøget. Der er imidlertid ingen signifikante beskæftigelsesforskelle mellem borgere med hensyn til, om de har været indlagt eller ej, samt om de bruger speciallæge. Det kan skyldes at speciallægeforløb og indlæggelse kan være forløb, hvor billedet af skånebehov og funktionsevne kort efter disse indsatser vil være relativt afklaret. Dog viser analysen, at borgere med større brug af egen læge kommer i mindre grad i beskæftigelse, hvilket kan pege på, at lægesamarbejdet er afgørende for at understøtte progressionen mod job.

Borgere med større brug af egen læge kommer i mindre grad i beskæftigelse,

Derimod ses at borgere med større brug af egen læge i mindre grad kommer i beskæftigelse (afsnit 6.5). Kobles det med projekternes erfaring med, at borgere der har uafklarede helbredsmæssige klager eller en egenoplevelse af dårligt helbred som ikke er afklaret i forhold til en relevant behandling, er sværest at tilrettelægge et parallelt virksomhedsforløb for. Det skyldes ifølge projektmedarbejdere, at det bliver vanskeligt at definere de rette skånehensyn eller skabe en tryghed hos borger om at deltagelse i virksomhedsforløb ikke vil forværre tilstanden. En erfaring på tværs af projektkommunerne er at et konstruktivt lægesamarbejde omkring denne del af målgruppen er meget centralt for at for at disse forhold ikke skal blive en hindrende faktor for deltagelse i virksomhedsforløb.

..projekterne oplever også denne del af målgruppen svær at rykke

Det gode lægesamarbejde etableres fra sag til sag...

Der opleves i projekterne stor variation i, hvor godt dette lægesamarbejde lykkes, men der er flest erfaringer med, at det gode lægesamarbejde etableres fra sag til sag og består i sagsbehandlers proaktive kontakt til lægen, når ovenstående sags typer og mønstre forekommer.

..og evt. med støtte fra jobcentrets lægekonsulent

Som supplement kan det være en stor hjælp for de sagsbehandlere, der arbejder med målgruppen, at have adgang til sparringsmøder med kommunens egen lægekonsulent, noget der især fremhæves af Vejle jobcenters projekt. Denne type lægefaglig sparring har erfaringsmæssigt været en vigtig støtte i håndteringen af sager, hvor der har været et uklart helbredsbillede, eller hvor det har været svært at oversætte det lægelige til skånehensyn i et virksomhedsforløb.

Forsøg med informationskampagne, med varierende succes

Enkelte projektkommuner har indledningsvist orienteret de praktiserende læger i kommunen om rammerne for forsøget med integrationspålæg og har på denne måde forsøgt at forventningsafstemme om intentioner og rammer for indsatsen og tilkendegive, at man gerne indgår i dialog med læge og borger om forløbet. Det er usikkert, hvilken effekt disse initiativer har haft. Nogle af disse projekter oplever overordnet et godt lægesamarbejde, andre oplever ingen ændring i lægesamarbejdet.

8 Bilag: detaljerede estimationsresultater

Dette bilag indeholder eksempler på de fulde estimationsresultater inkl. kontrolvariabler.

Table B1. DiD-resultater med deltagergruppen som indsatsgruppe, hvor outcome er målt 6 måneder efter start i forsøget

	(1) Ordinær beskæfti- gelses grad	(2) Ordinær beskæf- tigelse	(3) Udvidet beskæfti- gelse	(4) Virk- som- heds- praktik	(5) På kon- tanthjælp	(6) Førtids- pension	(7) Matchka- tegori 1 eller be- skæfti- gelse
Did-Effekt	0,021 (1,367)	0,141 (1,899)	0,401* (1,970)	4,573*** (13,442)	-2,047*** (-7,329)	-0,166*** (-7,518)	0,063 (0,161)
Deltagergruppen=1	-0,000 (-0,011)	-0,039 (-0,751)	0,432** (2,959)	0,921*** (4,449)	0,845*** (4,383)	-0,002 (-0,253)	0,098 (0,360)
Forsøgets vindue=1	-0,006 (-1,134)	-0,078** (-2,657)	-0,264*** (-4,736)	0,337*** (3,897)	4,965*** (46,179)	0,159*** (7,587)	0,173 (1,205)
Alder ultimo året før	0,005 (1,622)	0,027 (1,747)	0,060 (1,862)	0,027 (0,518)	0,574*** (8,320)	-0,036* (-2,126)	0,312*** (3,702)
(Alder/10)^2	-0,005 (-1,728)	-0,032 (-1,903)	-0,086* (-2,496)	-0,071 (-1,264)	-0,591*** (-7,883)	0,049* (2,432)	-0,354*** (-3,882)
Kvinde	-0,013* (-2,367)	-0,050 (-1,621)	-0,463*** (-7,395)	-0,445*** (-4,399)	0,396*** (3,380)	-0,034 (-1,429)	-0,256 (-1,652)
Har en partner	0,009 (1,561)	0,072* (2,170)	0,212** (2,949)	0,129 (1,178)	-0,170 (-1,326)	-0,031 (-1,356)	-0,282 (-1,515)
Er gift	-0,009 (-1,426)	-0,056 (-1,673)	-0,126 (-1,706)	0,103 (0,963)	0,210 (1,644)	0,013 (0,597)	0,376* (2,059)
Har 0-2-årige børn	-0,013 (-1,657)	-0,087* (-1,993)	-0,196* (-2,089)	-0,433** (-2,948)	-0,037 (-0,205)	-0,009 (-0,703)	0,343 (1,458)
Har 3-6-årige børn	-0,004 (-0,552)	-0,022 (-0,615)	-0,042 (-0,562)	-0,002 (-0,014)	0,162 (1,179)	0,011 (0,650)	0,847*** (4,551)
Har 7-9-årige børn	0,003 (0,537)	0,010 (0,314)	0,020 (0,277)	0,062 (0,538)	0,334** (2,628)	-0,009 (-0,531)	0,111 (0,640)
Har 10-14-årige børn	-0,000 (-0,036)	-0,005 (-0,160)	-0,036 (-0,583)	0,257* (2,476)	0,173 (1,511)	-0,039* (-2,055)	-0,672*** (-4,349)
Har 15-24-årige børn	-0,002 (-0,457)	-0,015 (-0,797)	-0,035 (-0,925)	0,135 (1,924)	-0,052 (-0,688)	0,019 (1,029)	-0,263* (-2,563)
Europa udenfor EU	-0,011 (-0,928)	-0,084 (-1,321)	-0,262* (-1,973)	-0,578** (-2,941)	0,173 (0,753)	0,108* (2,070)	-1,261*** (-3,850)
Afrika	0,005 (0,367)	0,002 (0,021)	-0,185 (-1,350)	0,208 (0,978)	0,309 (1,332)	-0,031 (-0,946)	-0,959** (-2,713)
Asien	0,001 (0,069)	0,012 (0,203)	-0,226 (-1,954)	0,690*** (3,841)	0,166 (0,855)	0,020 (0,499)	-0,742* (-2,519)
Andre lande	0,071 (1,540)	0,376 (1,628)	0,666 (1,621)	-0,437 (-1,310)	-1,123 (-1,897)	0,153 (1,140)	1,306 (1,577)
Jugoslavien	-0,021* (-2,114)	-0,131* (-2,266)	-0,545*** (-4,579)	-0,508* (-2,451)	0,075 (0,293)	0,060 (0,875)	-1,235*** (-3,300)
Tyrkiet	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Somalia	-0,014 (-1,515)	-0,089 (-1,687)	-0,418*** (-3,682)	-1,086*** (-6,743)	0,353 (1,771)	-0,056 (-1,767)	-2,519*** (-8,321)
Afghanistan	-0,006 (-0,509)	-0,068 (-1,075)	-0,327** (-2,577)	-0,528** (-2,674)	-0,024 (-0,097)	0,040 (0,819)	-2,863*** (-8,764)
Irak	-0,004 (-0,376)	-0,040 (-0,780)	-0,109 (-0,962)	-0,780*** (-4,822)	0,041 (0,211)	0,074 (1,620)	-1,609*** (-5,633)
Iran	-0,013 (-0,893)	-0,117 (-1,497)	-0,596*** (-4,128)	-0,320 (-1,384)	-0,295 (-1,015)	0,001 (0,021)	-2,889*** (-7,463)
Libanon	-0,022** (-2,650)	-0,117* (-2,524)	-0,504*** (-4,380)	-0,548** (-2,611)	0,146 (0,625)	0,045 (0,953)	-2,086*** (-6,326)
Pakistan	0,001 (0,078)	0,043 (0,489)	-0,160 (-1,031)	-0,220 (-0,925)	-0,474 (-1,675)	-0,000 (-0,005)	0,232 (0,487)

Forsøg med Integrationspålæg – Slutevaluering

Syrien	-0,025 (-1,717)	-0,184* (-2,342)	-0,425* (-2,525)	0,535* (2,091)	-0,069 (-0,225)	0,025 (0,633)	-5,414*** (-14,903)
Bosnien-Hercegovina	-0,002 (-0,124)	0,001 (0,013)	-0,319 (-1,926)	-0,398 (-1,607)	-0,202 (-0,638)	0,217* (2,177)	-1,136** (-2,690)
3-<10 år i Danmark	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
10-<20 år i Danmark	0,003 (0,385)	0,038 (0,958)	0,300*** (3,899)	-1,283*** (-10,560)	-0,028 (-0,203)	0,071** (2,760)	3,551*** (17,576)
20 år eller mere i Danmark	0,011 (1,050)	0,076 (1,419)	0,400*** (3,957)	-1,335*** (-8,910)	-0,072 (-0,408)	0,006 (0,191)	3,244*** (12,506)
Ingen uger på kontanthjælp i før-designs periode	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
1-47 uger på kontanthjælp i før-designs periode	-0,041*** (-3,307)	-0,285*** (-4,163)	-0,433** (-3,248)	-0,299* (-2,053)	9,566*** (44,469)	-0,025 (-0,790)	-4,129*** (-14,873)
48 uger på kontanthjælp i før-designs periode	-0,082*** (-7,197)	-0,532*** (-8,396)	-1,744*** (-15,039)	-0,066 (-0,500)	12,910*** (66,575)	-0,000 (-0,012)	-9,202*** (-36,208)
Indlagt=0	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Indlagt=1	-0,005 (-0,906)	-0,016 (-0,506)	-0,002 (-0,023)	-0,714*** (-6,971)	0,097 (0,704)	0,006 (0,215)	-0,129 (-0,710)
Kontakter alment prakt. læge: 0-4	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Kontakter alment prakt. læge: 5-9	-0,034*** (-4,002)	-0,174*** (-3,835)	-0,479*** (-5,407)	-0,190 (-1,412)	0,647*** (4,286)	0,027 (1,039)	-1,092*** (-5,365)
Kontakter alment prakt. læge: 10-19	-0,040*** (-5,017)	-0,216*** (-5,052)	-0,531*** (-6,132)	-0,267* (-2,000)	0,615*** (4,066)	0,032 (1,231)	-1,020*** (-5,050)
Kontakter alment prakt. læge: 20+	-0,041*** (-4,645)	-0,228*** (-4,867)	-0,503*** (-5,215)	-0,346* (-2,201)	0,620*** (3,344)	0,122** (3,006)	-1,068*** (-4,397)
Kontakter speciallæge: 0	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Kontakter speciallæge: 1-5	-0,006 (-0,725)	-0,043 (-1,046)	-0,058 (-0,699)	-0,168 (-1,304)	0,123 (0,866)	0,005 (0,207)	-0,003 (-0,016)
Kontakter speciallæge: 5-9	-0,004 (-0,473)	-0,048 (-1,060)	-0,139 (-1,482)	-0,312* (-2,063)	0,240 (1,443)	-0,022 (-0,726)	0,002 (0,009)
Kontakter speciallæge: 10+	-0,004 (-0,493)	-0,053 (-1,124)	-0,316*** (-3,530)	-0,794*** (-5,505)	0,329 (1,870)	-0,046 (-1,409)	-0,350 (-1,501)
Konstant	0,039 (0,608)	0,286 (0,822)	1,831* (2,479)	3,773** (3,185)	-3,670* (-2,373)	0,594 (1,695)	4,011* (2,127)
R ²	0,015	0,019	0,063	0,093	0,426	0,011	0,147
N	17978	17978	17978	17978	17978	17978	17978

Note: Resultater fra DiD-regression estimeret vha. OLS. t-teststørrelse i parentes
*signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, *** signifikant på 1 %-niveau.

Table B2. DiD-resultater med deltagergruppen som indsatsgruppe, hvor outcome er målt 13 måneder efter start i forsøget

	(1) Ordinær beskæfti- gelses grad	(2) Ordinær beskæfti- gelse	(3) Udvidet beskæfti- gelse	(4) Virksom- hedsprak- tik	(5) På kon- tant- hjælp	(6) Førtids- pension	(7) Matchka- tegori I eller be- skæfti- gelse
Did-Effekt	0,111** (2,764)	0,627** (3,147)	1,472*** (3,429)	8,376*** (13,234)	-4,619*** (-7,977)	-0,697*** (-7,555)	0,512 (0,619)
Deltagergruppen=1	-0,001 (-0,046)	-0,040 (-0,446)	0,665* (2,417)	2,074*** (5,544)	2,051*** (5,502)	0,023 (1,047)	0,248 (0,429)
Forsøgets vindue=1	0,065*** (5,037)	0,248*** (3,658)	0,128 (1,066)	0,699*** (4,578)	5,588*** (23,967)	0,839*** (13,280)	0,804** (2,643)
Alder ultimo året før	0,014* (1,999)	0,061 (1,687)	0,127 (1,868)	0,084 (0,923)	1,158*** (7,860)	-0,075 (-1,682)	0,636*** (3,557)
(Alder/10)^2	-0,018* (-2,438)	-0,079* (-2,079)	-0,197** (-2,744)	-0,160 (-1,636)	-1,201*** (-7,413)	0,115* (2,187)	-0,734*** (-3,789)
Kvinde	-0,072*** (-5,219)	-0,323*** (-4,523)	-1,417*** (-10,622)	-0,653*** (-3,613)	1,380*** (5,442)	-0,146* (-2,031)	-0,781* (-2,368)
Har en partner	0,014 (0,946)	0,109 (1,449)	0,275 (1,822)	-0,053 (-0,273)	-0,583* (-2,118)	-0,008 (-0,110)	-0,559 (-1,419)
Er gift	-0,016 (-1,123)	-0,096 (-1,259)	-0,122 (-0,787)	0,406* (2,141)	0,490 (1,778)	-0,001 (-0,008)	0,790* (2,039)
Har 0-2-årige børn	-0,022 (-1,015)	-0,146 (-1,317)	-0,256 (-1,212)	-0,523* (-2,019)	-0,106 (-0,279)	-0,088 (-1,742)	0,677 (1,356)
Har 3-6-årige børn	-0,004 (-0,225)	-0,028 (-0,323)	-0,039 (-0,239)	0,268 (1,227)	0,513 (1,768)	0,019 (0,361)	1,845*** (4,667)
Har 7-9-årige børn	0,014 (0,894)	0,077 (0,939)	0,074 (0,480)	0,052 (0,250)	0,566* (2,091)	-0,108* (-2,066)	0,229 (0,621)
Har 10-14-årige børn	-0,012 (-0,949)	-0,072 (-1,049)	-0,031 (-0,232)	0,534** (2,857)	0,614* (2,502)	-0,238*** (-3,987)	-1,485*** (-4,529)
Har 15-24-årige børn	-0,005 (-0,624)	-0,029 (-0,653)	-0,086 (-1,067)	0,209 (1,654)	0,053 (0,325)	0,097 (1,831)	-0,542* (-2,486)
Europa udenfor EU	-0,052* (-2,048)	-0,339** (-2,582)	-0,695* (-2,502)	-1,239*** (-3,545)	0,726 (1,459)	0,447** (2,712)	-2,728*** (-3,924)
Afrika	0,048 (1,415)	0,154 (0,885)	-0,245 (-0,835)	-0,016 (-0,042)	0,749 (1,505)	-0,108 (-1,016)	-1,906* (-2,544)
Asien	0,020 (0,794)	0,080 (0,589)	-0,397 (-1,648)	1,444*** (4,406)	0,581 (1,394)	0,034 (0,300)	-1,512* (-2,421)
Andre lande	0,126 (1,381)	0,678 (1,438)	0,896 (1,171)	-0,463 (-0,702)	-2,670* (-2,121)	0,309 (0,849)	2,868 (1,633)
Jugoslavien	-0,060** (-2,881)	-0,376** (-3,232)	-1,293*** (-5,370)	-1,091** (-2,843)	0,521 (0,928)	0,130 (0,655)	-2,742*** (-3,461)
Tyrkiet	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Somalia	-0,052* (-2,374)	-0,328** (-2,802)	-1,119*** (-4,750)	-2,200*** (-7,457)	0,984* (2,318)	-0,147 (-1,375)	-5,463*** (-8,520)
Afghanistan	0,003 (0,100)	-0,116 (-0,769)	-0,633* (-2,299)	-0,836* (-2,285)	-0,083 (-0,156)	0,117 (0,794)	-6,024*** (-8,683)
Irak	-0,023 (-1,037)	-0,185 (-1,568)	-0,457* (-1,971)	-1,818*** (-6,213)	0,412 (0,992)	0,292* (2,064)	-3,505*** (-5,784)
Iran	-0,030 (-0,824)	-0,257 (-1,344)	-1,025** (-3,118)	-0,781 (-1,915)	-1,532* (-2,431)	0,206 (1,403)	-6,057*** (-7,360)
Libanon	-0,056* (-2,401)	-0,334** (-2,750)	-1,279*** (-5,210)	-1,080** (-2,887)	0,852 (1,680)	0,274 (1,744)	-4,488*** (-6,408)
Pakistan	-0,006 (-0,198)	-0,016 (-0,085)	-0,655* (-2,164)	-0,633 (-1,483)	-0,751 (-1,246)	-0,002 (-0,010)	0,395 (0,392)
Syrien	-0,027 (-0,697)	-0,288 (-1,474)	-0,543 (-1,486)	1,278** (2,762)	-1,392* (-2,117)	0,076 (0,675)	-11,288*** (-14,624)
Bosnien-Hercego- vina	0,005 (0,124)	0,009 (0,042)	-0,963** (-2,809)	-0,518 (-1,119)	-0,510 (-0,742)	0,828** (2,876)	-2,369** (-2,650)
3-<10 år i Danmark	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
10-<20 år i DK	-0,027	-0,108	0,139	-2,363***	0,885**	0,290***	7,308***

Forsøg med Integrationspålæg – Slutevaluering

20 år eller mere i Danmark	(-1,545) -0,018	(-1,194) -0,069	(0,850) 0,293	(-10,940) -2,457***	(3,033) 0,760*	(3,643) -0,049	(17,074) 6,643***
Ingen uger på kontanthjælp i før-designs periode	(-0,787) Ref.	(-0,591) Ref.	(1,392) Ref.	(-9,105) Ref.	(2,008) Ref.	(-0,470) Ref.	(12,080) Ref.
1-47 uger på kontanthjælp i før-designs periode	-0,059*	-0,439**	-0,546*	-0,699**	16,619***	0,009	-8,640***
48 uger på kontanthjælp i før-designs periode	(-2,089) -0,165***	(-2,969) -1,036***	(-2,021) -3,162***	(-2,661) -0,395	(37,302) 22,219***	(0,109) 0,137	(-14,694) -19,271***
Indlagt=0	(-6,873) Ref.	(-8,024) Ref.	(-13,897) Ref.	(-1,650) Ref.	(54,958) Ref.	(1,671) Ref.	(-35,830) Ref.
Indlagt=1	0,008 (0,516) Ref.	0,033 (0,425) Ref.	0,009 (0,059) Ref.	-1,292*** (-6,916) Ref.	0,148 (0,501) Ref.	0,060 (0,684) Ref.	-0,299 (-0,776) Ref.
Kontakter alment prakt. læge: 0-4	-0,090***	-0,455***	-1,067***	-0,239	1,271***	0,121	-2,387***
Kontakter alment prakt. læge: 5-9	(-4,453) -0,101***	(-4,318) -0,534***	(-5,614) -1,253***	(-0,998) -0,396	(3,915) 1,375***	(1,611) 0,185*	(-5,528) -2,280***
Kontakter alment prakt. læge: 10-19	(-5,262) -0,114***	(-5,447) -0,600***	(-6,932) -1,237***	(-1,677) -0,597*	(4,242) 1,315***	(2,278) 0,538***	(-5,313) -2,333***
Kontakter alment prakt. læge: 20+	(-5,607) Ref.	(-5,624) Ref.	(-6,059) Ref.	(-2,100) Ref.	(3,291) Ref.	(4,276) Ref.	(-4,519) Ref.
Kontakter speciallæge: 0	-0,018	-0,115	-0,147	-0,622**	0,262	-0,062	-0,011
Kontakter speciallæge: 1-5	(-0,944) -0,012	(-1,183) -0,119	(-0,818) -0,334	(-2,693) -1,063***	(0,855) 0,620	(-0,788) -0,141	(-0,027) 0,003
Kontakter speciallæge: 5-9	(-0,592) -0,019	(-1,106) -0,153	(-1,682) -0,770***	(-3,921) -1,783***	(1,721) 0,735	(-1,488) -0,120	(0,007) -0,805
Kontakter speciallæge: 10+	(-0,890) 0,087 (0,541)	(-1,394) 0,954 (1,169)	(-4,058) 4,513** (2,907)	(-6,687) 6,721** (3,248)	(1,927) -1,743 (-0,533)	(-1,093) 0,807 (0,875)	(-1,625) 9,391* (2,345)
R ²	0,023	0,025	0,069	0,108	0,321	0,025	0,145
N	17978	17978	17978	17978	17978	17978	17978

Note: Resultater fra DiD-regression estimeret vha. OLS. t-teststørrelse i parentes

*signifikant på 10 %, **signifikant på 5 %, *** signifikant på 1 %-niveau.

